

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์
ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุน
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๗๙)

โดย

พันเอก ชนะ บุญปราศภัย
รองผู้บัญชาการ โรงเรียนรักษาความปลอดภัย
ศูนย์รักษาความปลอดภัย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๗๙)” ลักษณะวิชายุทธศาสตร์ ของ พันเอก ชนะ บุญปราศรัย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑

พลโท

(ปริพัฒน์ ผลาสินธุ์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๗๙)

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พ.อ. ชนะ บุญปราศภัย

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ ๖๐

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - พ.ศ.๒๕๗๙) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ของรัฐบาล ศึกษาปัญหาข้อขัดข้องหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล และศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ขอบเขตด้านเนื้อหากรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหาร แดงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ คู่มือข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการข่าวกรองต่อยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ของรัฐบาล รวมทั้งปัญหาข้อขัดข้อง วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล การดำเนินการวิจัยจะใช้การวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรอง อาจารย์ประจำหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ และผู้เข้ารับการศึกษหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๕๑ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ต้องปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันและอนาคต โดยบรรจุหมวดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาลไว้ในแดงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่ปรับปรุงใหม่ตามตารางที่ ๔ - ๓ และการจัดทำประมาณการช่างกรองทางยุทธศาสตร์ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” และ “ข้อเสนอแนะ” ให้ใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล (หมวดวิชาใหม่) มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะ การปฏิบัติงานด้านการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ งบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองลดลง รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านนโยบาย บุคลากร และงบประมาณอย่างเพียงพอ

ABSTRACT

Title Approaches to Develop the Security School's Strategic Intelligence Course to Support the 20-Year National Strategy

Field Strategy

Name Col. Chana Boonprasapai

Course NDC

Class 60

The research of the Development Approach for the Security School's Strategic Intelligence Course to Support the 20-Year National Strategy (2017– 2036) aims to examine the contents of Strategic Intelligence Course, to study the problems of the Security School's Strategic Intelligence Course and to scrutinize the guidelines for improving the Security School's Strategic Intelligence Course to support the Government's 20-Year National Strategy. This research is qualitative with the scope of Government's 20-Year National Strategy, National Defence Strategies, Military Strategies, Syllabus of the Strategic Intelligence Course, Strategic Intelligence Manuals, Operation History of the Security School as well as its Intelligence Operation supporting the Government's different level strategies. The research also examines the difficulties and analyzes them to find approaches to develop the Strategic Intelligence Course to support the Government's 20-Year National Strategy. Moreover, the research was conducted through analyses of in-depth interviews upon relevant individuals such as strategic experts, intelligence experts, instructors of the Strategic Intelligence Course, as well as course attendants class 51. The research reveals that the content of the course needs to be revised and updated to comply with the current and future circumstances by including a new section 'the 20-Year National Strategy' in the revised syllabus of the Strategic Intelligence Course as in table 4-3. In addition, Strategic Intelligence Estimates under the topic "Impacts to Thailand" and "Suggestions" with the scheme of the Government's 20-Year National Strategy (a new subject) should be manipulated as the framework of analyses.

Recommendations: The intelligence operations to support the strategic plan making at several levels are now confronting the shortage of efficient operators, budget and up-to-date technology. This results in less effective intelligence operations. The Government should therefore provide sufficient support in terms of policies, personnel, and budget for the benefit of intelligence operations.

คำนำ

เอกสารวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – พ.ศ.๒๕๗๙) เล่มนี้ จัดทำขึ้นจากการที่ผู้วิจัยเป็นรองผู้บัญชาการโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่รับผิดชอบหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์หรือพลังอำนาจของชาติ และจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้น จะสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ และเนื้อหาของหลักสูตรยังมีได้ปรับปรุงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ ประกอบกับรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะยาว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – พ.ศ.๒๕๗๙)” เพื่อที่จะศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล และเพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นกรอบในการจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไปสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในโอกาสต่อไป

พันเอก

(ชนะ บุญปราศภัย)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
วิธีการดำเนินการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
คำจำกัดความ	๗
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๐
แนวความคิดเรื่องการข่าวกรอง	๑๐
แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์	๒๕
ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา	๓๒
ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี ของรัฐบาล	๔๗
ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ๒๐ปี	๕๕
ยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย ๒๐ปี	๕๙
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๑
กรอบแนวคิดการวิจัย	๖๘
สรุป	๖๘
บทที่ ๓ การดำเนินงานด้านการให้การศึกษาด้านข่าวกรองของโรงเรียนความปลอดภัย	
ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์	๖๙
การดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย	๖๙
การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านข่าวกรองต่อยุทธศาสตร์	
ระดับต่างๆของรัฐบาล	๘๒
ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญในการดำเนินการ	๘๓
สรุป	๘๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่๔ แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	
เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล	๘๖
การวิเคราะห์ปัญหา	๘๖
แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์	
ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล	๙๘
สรุป	๑๐๘
บทที่๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๑๐๙
สรุป	๑๐๙
ข้อเสนอแนะ	๑๑๐
บรรณานุกรม	๑๑๒
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓-๑	สรุปขั้นตอนการประมาณการค่าครองททางยุทธศาสตร์	๘๑
๔-๑	เปรียบเทียบตอนที่ ๒ สรุปหลักสูตร	๘๘
๔-๒	เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉงหลักสูตร	๘๙
๔-๓	แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	๑๐๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

๑-๑ การสนับสนุนยุทธศาสตร์ของชาติของ รร.รปภ.ศรภ.บก.ทท.

หน้า

๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓-๑	สรุปขั้นตอนการประมาณการค่าครองทางยุทธศาสตร์	๘๑
๔-๑	เปรียบเทียบตอนที่ ๒ สรุปหลักสูตร	๘๘
๔-๒	เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉลงหลักสูตร	๘๙
๔-๓	แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	๑๐๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

๑-๑ การสนับสนุนยุทธศาสตร์ของชาติของ รร.รปภ.ศรภ.บก.ทท.

หน้า

๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนรักษาความปลอดภัยมีพัฒนาการของหน่วยมาจากผลของสภาพความเป็นไปในสถานการณ์โลก ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับฝ่ายพันธมิตร จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ฝ่ายพันธมิตรได้รับชัยชนะ และได้มีการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ (สปอ.) ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อ ๑๖ ธ.ค.๒๔๘๙ และได้มีการจัดตั้งสมาคมสหประชาชาติแห่งประเทศไทยเมื่อ ๔ ส.ค.๒๔๙๖ มีสำนักงานหลักอยู่ที่บ้านพิษณุโลก ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ต่อมาได้ย้ายที่ตั้งไปที่ศาลาสันติธรรม เชียงสะพานมัฆวาน และองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีระเบียบและมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อความมั่นคงอยู่ในระดับเดียวกัน เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อการประสานงานด้านความร่วมมือในการป้องกันการรุกรานและต่อต้านการแทรกซึม ล้มล้างและบ่อนทำลายจากผู้รุกราน กรมข่าวทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบความมั่นคง ได้จัดอบรมหลักสูตรการรักษาความปลอดภัย เป็นครั้งแรกที่โรงเรียนยานเกราะ พร้อมกับจัดตั้งสำนักงานรักษาความปลอดภัยขึ้น ต่อมาสภากลาโหม ได้มีมติให้จัดตั้ง โรงเรียนรักษาความปลอดภัย (ร.ร.ร.ภ.กท.) มี ร.มว.กท. เป็นผู้บัญชาการเมื่อ ๔ ส.ค.๒๔๙๙ และ กท. ได้กำหนดให้ ร.ร.ร.ภ.กท. มีภารกิจฝึกสอนการรักษาความปลอดภัยให้แก่หน่วยทหาร ป้องกัน และรักษาความลับของทางราชการ เมื่อ ๒๐ ส.ค.๒๔๙๙ และได้มีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ในปัจจุบัน

ประเทศไทยโดยรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙) โดยมีกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้สูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ด้านความมั่นคง ๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔) ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผนงานให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการด้านการป้องกันประเทศและด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้กระทรวงกลาโหมมุ่งสู่องค์กร “มีกองทัพชั้นนำ มีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคง และมีบทบาทนำในการส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาค”

โดยยึดถือ ๓ แนวคิดทางยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ๒) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ ๓) การป้องกันเชิงรุก ยุทธศาสตร์ การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหมมุ่งตอบสนองวัตถุประสงค์มูลฐานด้านความมั่นคงของประเทศ ได้แก่ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดำรงอยู่อย่างมั่นคง สถานการณ์ภายในประเทศมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามทางทหาร รวมทั้งกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ
๒. การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๓. การรักษาความมั่นคงของรัฐ
๔. การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน
๕. การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน
๖. การปฏิบัติการทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ

การจัดทำยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม จะกำหนดขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม และหน่วยรอง ร่วมกันวิเคราะห์และทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณากำหนดสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก ผลประโยชน์ของชาติ วัตถุประสงค์ของชาติ ภัยคุกคามและโอกาส เพื่อกำหนดงานหลักที่จะต้องปฏิบัติ โดยยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม จะกำหนดงานในรายละเอียดที่กองทัพไทยจะต้องปฏิบัติ กองกำลังและเครื่องมือที่กองทัพไทยจะต้องมี เพื่อให้กองทัพไทยดำเนิน การจัดทำยุทธศาสตร์ทหาร ๒๐ ปี เพื่อค้นหาวิธีการภายใต้กรอบของงานในรายละเอียดและเครื่องมือในกรอบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

กองทัพไทย ซึ่งเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ทหาร กองทัพไทย ๒๐ ปี เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความพร้อมรบของกองทัพไทยในการปฏิบัติการกิจหลักด้านการป้องกันประเทศพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งต้องสามารถสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ โดยใช้การปฏิบัติการร่วมเชิงรุก เสริมสร้างกองทัพให้เป็นการกำลัองเนกประสงค์ มีความหลากหลาย พร้อมเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ และยึดถือแนวคิดทางยุทธศาสตร์จำนวน ๓ แนวคิด ตามยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี และกำหนดวัตถุประสงค์ ๒ ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์มูลฐานทางทหาร และวัตถุประสงค์เฉพาะทางทหาร

๑. วัตถุประสงค์มูลฐานทางทหาร

- ๑.๑ ป้องกัน รักษาเอกราชอธิปไตย และบูรณาภาพแห่งดินแดนของชาติ
- ๑.๒ ปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๑.๓ คุ้มครองและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ
- ๑.๔ พัฒนาประเทศช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของชาติในมิติของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งสร้างความสามัคคีของสังคมในชาติ
- ๑.๕ เสริมความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ภายในประเทศ

๑.๖ ขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในเอเชีย และมิตรประเทศ

๑.๗ อารงเกียรติและศักดิ์ศรีของกองทัพไทยในสังคมโลก

๒. วัตถุประสงค์เฉพาะทางทหาร

๒.๑ ป้องกันภัยคุกคามทางทหารได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความขัดแย้ง

๒.๒ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มิให้มีการล่วงละเมิด

๒.๓ การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๔ การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของชาติจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๒.๕ การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ขัดแย้งทั้งทางบก ทางทะเล และการใช้ห้วงอากาศ ด้วยการเสริมสร้างขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และป้องปรามทางยุทธศาสตร์

๒.๖ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศ เพื่อลดความขัดแย้งโดยให้ความสำคัญต่อการเป็นหุ้นส่วนที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะการรักษาสมดุลในด้านความสัมพันธ์กับบรรดาประเทศมหาอำนาจ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมที่เอื้อต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๗ การสนับสนุนภารกิจและการดำเนินกิจกรรมเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมในกรอบของสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ

๒.๘ การปฏิบัติในสงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) เพื่อให้กองทัพไทยมีขีดความสามารถและมีเสรีในการปฏิบัติการบนมิติไซเบอร์ (Cyber Domain) ทั้งเชิงรับและเชิงรุกตั้งแต่สภาวะปกติ ตลอดจนสามารถบูรณาการและให้การสนับสนุนความมั่นคงไซเบอร์ (Cyber Security) ของประเทศไทยในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ทหารของกองทัพไทย จะกำหนดโดยผู้บัญชาการทหารสูงสุดเสนาธิการทหาร ผู้บัญชาการเหล่าทัพ และกรมฝ่ายเสนาธิการร่วม จะร่วมการวิเคราะห์ ทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนข้อมูลเพื่อกำหนด สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก ผลประโยชน์ของชาติ วัตถุประสงค์ของชาติ ภัยคุกคามและโอกาส ภารกิจโดยรวมของกระทรวงกลาโหม และการจัดตั้งกองกำลังเหล่าทัพเพื่อปฏิบัติการกิจด้านความมั่นคง ดังต่อไปนี้ ต่อสู้เพื่อป้องกันประเทศและสนับสนุนอำนาจของรัฐบาล บรรลุความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ และการต่อต้านการก่อการร้าย ส่งเสริมให้หุ้นส่วนมีขีดความสามารถด้านความปลอดภัย ยับยั้งและเอาชนะการรุกรานต่อประเทศไทย และในสภาพแวดล้อมที่มีการต่อต้านการเข้าถึง ป้องกันการแพร่ขยาย และต่อต้านการแพร่ขยายตัวการค้าอาวุธ และปฏิบัติการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่กองกำลังเหล่าทัพจะปฏิบัติการกิจตามยุทธศาสตร์ทหารชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นงานด้านการข่าวกรอง การตรวจสภาวะแวดล้อม จะต้องมีความเชื่อถือ ความถูกต้อง และทันเวลา โดยได้รับข้อมูลจากกรมข่าวทหารและกรมข่าวของเหล่าทัพ กรมข่าวทหารเป็นกรมฝ่ายเสนาธิการที่รับผิดชอบงานด้านการข่าวกรอง สนับสนุนงานด้านข่าวกรองให้กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ โดยมีหน่วยปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานด้านการข่าวกรองและการรักษาความปลอดภัย

คือศูนย์รักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย มีหน่วยขึ้นตรงประกอบด้วย หน่วยขึ้นตรง ๑๒ กอง และโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย มีภารกิจจัดการดำเนินการฝึกศึกษาอบรมเฉพาะทาง เพื่อพัฒนางานด้านการข่าวให้แก่ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ตลอดจนข้าราชการตำรวจและ ข้าราชการพลเรือน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการข่าว เพื่อให้งานการข่าวมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในโลกปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา และรวมการปฏิบัติงานข่าวภายในประเทศและต่างประเทศไว้ด้วยกัน

ปัจจุบันเปิดการฝึกอบรมจำนวน ๔ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย และหลักสูตรผู้ช่วยนายทหาร ฝ่ายการข่าว

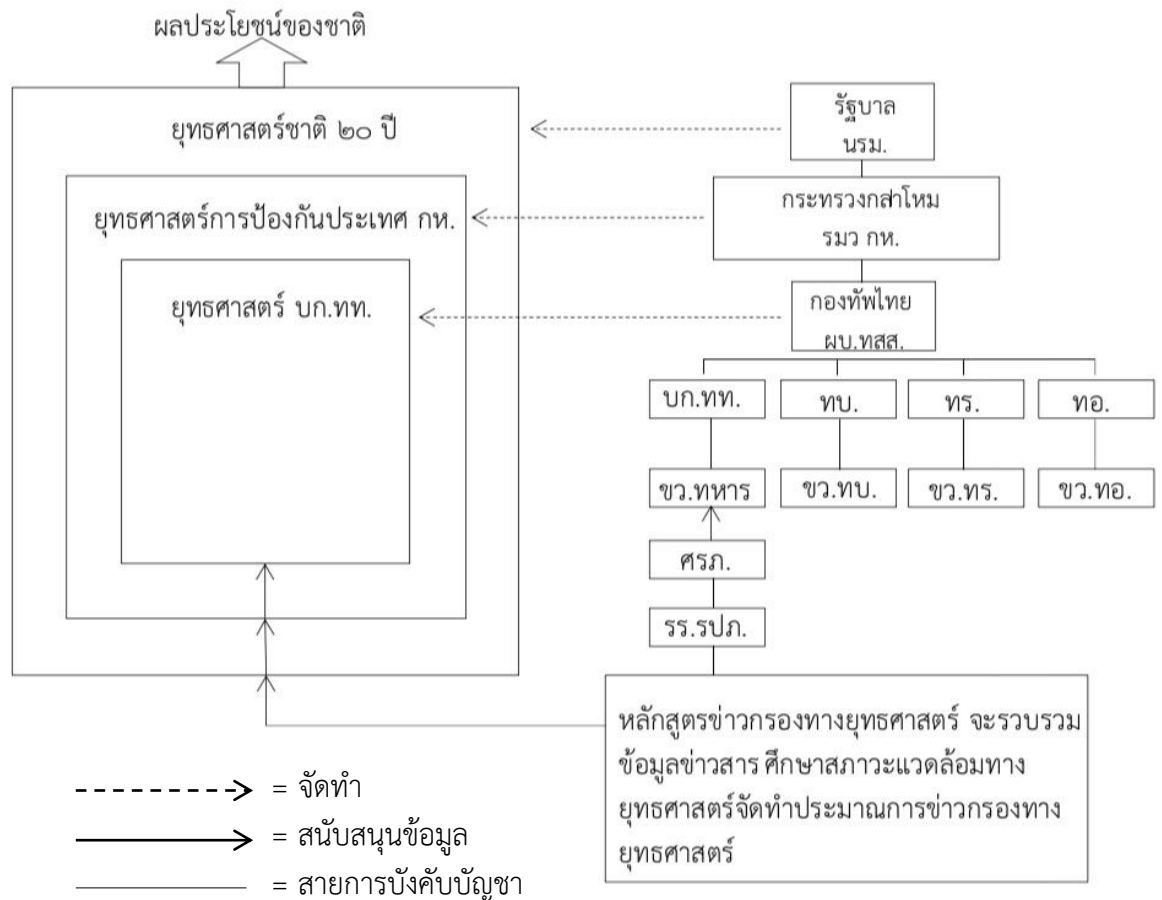
หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะศึกษาเกี่ยวกับ การรวบรวมข่าวสาร การตรวจ สภาวะแวดล้อมต่างๆ การดำเนินกรรมวิธีข่าวสารให้เป็นข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ โดยศึกษา องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จากนั้นจะวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อให้ได้ขีดความสามารถและจุดอ่อนแรงแห่งองค์ประกอบนั้นๆ กำหนดเป็นหนทางปฏิบัติในทาง ยุทธศาสตร์ของชาติ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และอื่นๆจากหนทางปฏิบัติ นั้นๆ จะมีผลต่อประเทศไทยอย่างไร สุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อประโยชน์ต่อผู้ที่จะนำไปใช้ต่อ โดยกระบวนการทั้งหมดเรียกว่า การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สามารถพิจารณาผลผลิตของ หลักสูตรข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์ของ รร.ร.ปก.ศร.ภ. แบ่งเป็น ๒ ส่วนดังนี้

๑. ผลผลิตด้านวิชาการ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะสามารถ จัดทำเอกสารในรูปแบบ การประมาณการข่าวทางกรองยุทธศาสตร์ได้

๒. ผลผลิตด้านบุคคล ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เมื่อกลับไป ปฏิบัติงานที่หน่วยงานที่หน่วยต้นสังกัดหรือปรับย้ายไปรับราชการยังหน่วยงานใหม่จะนำความรู้ด้าน ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ไปใช้สนับสนุนการวางแผนและกำหนดนโยบายแผนงานด้านต่างๆตลอดจน ด้านยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์ของชาติได้ รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๒-๑

แผนภาพที่ ๑-๑ การสนับสนุนยุทธศาสตร์ของชาติของ รร.รปภ.ศรภ.บก.ทท.

ที่มา :โรงเรียนรักษาความปลอดภัย , ๒๕๖๐

รัฐบาลที่บริหารชาติต่างๆ ในโลกต่างก็มีความมุ่งหมาย ที่จะให้ประเทศของตนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัย และให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงตามวิถีที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเรียกว่า วัตถุประสงค์ของชาติ และเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ให้ได้ ทุกประเทศต่างก็กำหนด เพื่อที่จะดำเนินการให้ ได้หรือรักษา ไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติตน ซึ่งในการที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของชาติดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องมีการมีข่าวสารข้อมูลที่จะทำให้ทราบพื้นฐานของพลังอำนาจ และขีดความสามารถในการใช้พลังอำนาจของต่างชาติ เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์ และตกลงใจ ในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อที่บรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติของตน จากการดำเนินนโยบายของต่างชาติ ซึ่งข่าวกรองทางยุทธศาสตร์จะเป็นข่าวสารข้อมูลที่ดีที่สุดด้านหนึ่ง ในการที่จะเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณากำหนดนโยบายของชาติ แผนปฏิบัติการของชาติทั้งฝ่ายพลเรือนและทางทหาร ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุ ผลประโยชน์ของชาติ ผู้วิจัยเห็นว่า หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สนับสนุนงานข่าวกรองในระดับสูงของชาติ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน เป็นการศึกษาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ พลังอำนาจด้านต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ กำหนดขีดความสามารถ หรือจุดอ่อนแวม แล้ว

กำหนดหนทางปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” โดยศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมทั้งปัญหา ข้อขัดข้องต่างๆของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในการที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ให้สามารถสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

สรุปยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนวทางพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ก็ยังมิได้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำ “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัยเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล
๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๓. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของ โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง”แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล” ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษา ดังนี้

๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ด้วยการสนับสนุนข้อมูลสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง การป้องกันประเทศ และการทหารเป็นหลัก
 - ศึกษากรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย ๒๐ ปี
 - แดงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย
 - คู่มือข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย
- ๒ ขอบเขตด้านประชากรผู้เชี่ยวชาญทางยุทธศาสตร์และด้านข่าวกรอง
- ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้าน

ยุทธศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรอง อาจารย์ประจำหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ และผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๕๑ รวมจำนวน ๑๕ คน

๓. ขอบเขตด้านเวลา

- ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ในห้วงเวลาดังแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๐-เมษายน ๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลแนวคิด วรรณกรรมที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่สามารถและไม่สามารถสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จากห้องสมุดที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุด รร.ร.ภ. ห้องสมุด วปอ. ห้องสมุด วสท. ห้องสมุด ยศ.ท.บ. เอกสารการประชุมของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกด้านยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของสถาบันการศึกษาต่างๆ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๕ คน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์การดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหาข้อขัดข้อง วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้อง เพื่อให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบเนื้อหาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๒. ทำให้ทราบปัญหา ข้อขัดข้องของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๓. ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัยในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการที่จะนำเครื่องมือ (Means) มาใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Purpose) หรือ (Strategy) วัตถุประสงค์ (Objective) ที่กำหนดไว้โดยไม่ต้องเชื่อมความสัมพันธ์ให้สมมูลระหว่างจุดหมาย (Ends) หนทางปฏิบัติ (Ways) และเครื่องมือ (Means) ด้วยการวางกลอุบาย (Trick) โดยการพิจารณาร่วมกัน (Suitability) การยอมรับได้ (Acceptability) และความเป็นไปได้

		(Feasibility) โดยผ่านการประเมินความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลาที่ดำเนินการ
ยุทธศาสตร์ชาติ	หมายถึง	การสร้างศักยภาพหรือขีดความสามารถของประเทศให้เกิดความพร้อมของทุกด้าน (National Strategy) ในการใช้จุดแข็งในประเทศ หรือใช้โอกาสที่เกิดจากภายนอกประเทศมาซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นของประเทศหรือให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้เต็มที่ และลดหรือขจัดจุดอ่อนของภายในประเทศ หรือสร้างเกราะป้องกันจากภัยคุกคามที่มาจากนอกประเทศโดยสร้างระบบความมั่นคงของประเทศ ประกอบด้วยความมั่นคงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านการป้องกันประเทศ
ข่าว (News)	หมายถึง	คำบอกเล่าเรื่องราวซึ่งโดยปกติมักเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่หรือเป็นที่สนใจคำกล่าวหรือคำเล่าลือ
ข่าวกรอง (Intelligence)	หมายถึง	ผลอันเกิดจากการรวบรวม การการประเมินค่า การวิเคราะห์ การตีความข่าวสารทั้งหมดที่ได้มา
ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ (Strategy Intelligence)	หมายถึง	ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนการทางทหารของต่างชาติ ชาติใดชาติ หนึ่งหรือหลายๆ ชาติโดยมุ่งพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของชาติ
หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	หมายถึง	หลักสูตรที่ศึกษาเกี่ยวกับ การรวบรวมข่าวสาร การตรวจสถานะแวดล้อมต่างๆ การดำเนินการวิธีข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง โดยศึกษาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จากนั้นจะวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อให้ได้ขีดความสามารถและจุดต่อแหลมขององค์ประกอบนั้นๆ เพื่อกำหนดเป็นหนทางปฏิบัติที่ชาตินั้นๆจะกระทำในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหารและอื่นๆ และจากทางปฏิบัติ นั้น มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างไร และสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยควรจะทำ
แถลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	หมายถึง	เนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนในหลักสูตร เป็นส่วนที่ระบุ หัวข้อ วิชาในหลักสูตร การศึกษาดูงานซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสัมพันธ์กับเวลาที่สอน
การประมาณการข่าวกรองยุทธศาสตร์	หมายถึง	กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เพื่อให้ได้ขีดความสามารถ จุดต่อแหลมแล้วกำหนดหนทางปฏิบัติ ผลกระทบที่เกิดจากหนทางปฏิบัติและข้อเสนอแนะ

การตรวจสภาวะแวดล้อม หมายถึง การพิสูจน์ทราบและการบรรยายให้เห็นถึงแรงผลักดันและแนวโน้มที่สำคัญที่ท้าทายต่อการที่ชาติจะต้องเข้าดำเนินการในโอกาสต่างๆกับปัญหาต่างๆ หรืออภัยคุกคาม จุดมุ่งหมายก็เพื่อที่จะระดมข่าวสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้ชี้ชัดลงไปได้ว่า อะไรเป็นแรงผลักดัน และจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด รวมทั้งได้มีการพิสูจน์ทราบปัญหาและโอกาสต่างๆด้วย

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาหัวข้อเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ได้มีการนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

๑. แนวความคิดเรื่องการข่าวกรอง
๒. แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์
๓. ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา
๔. ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล
๕. ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี
๖. ยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย ๒๐ ปี
๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๘. กรอบแนวคิดในการวิจัย
๙. สรุป

แนวความคิดเรื่องการข่าวกรอง

ข่าวสาร คือ เรื่องราวหรือการบรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้มาจากการตรวจการณ์ การสื่อสาร การรายงาน ข่าวลือ ความนึกคิดและจากแหล่งข่าวอื่นๆ ซึ่งเรื่องราวหรือการบรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ดังกล่าวยังมิได้มีการนำมาดำเนินการวิธี คือการวิเคราะห์ การประเมินค่าและการตีความ ดังนั้นข่าวสารที่ได้มาจึงอาจจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง น่าเชื่อถือได้หรือเชื่อถือไม่ได้ และตรงหรือไม่ตรงกับความต้องการข่าวกรองที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการกำหนดการ ซึ่งส่วนใหญ่ข่าวสารที่ได้มาจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการผลิตข่าวกรอง

ข่าวกรองคือ ผลอันเกิดจากการรวบรวม การประเมินค่า การวิเคราะห์ การสนธิกรรม และการตีความข่าวสารทั้งหมดที่ได้มา ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของต่างชาติ หรือของพื้นที่ปฏิบัติการยุทธ และมีความสำคัญโดยตรง หรือน่าจะมีความสำคัญต่อการวางแผนในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายของชาติ และการกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร

๑. ประเภทของข่าวกรอง

ข่าวกรองมีชื่อเรียกกันหลายชนิดหรือหลายประเภท โดยเรียกตามลักษณะของเทคนิคหรือวิธีการรวบรวมข่าวสาร ความมุ่งหมายในการใช้ เพื่อประโยชน์ในการแบ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติ การใช้ข่าวสารและข่าวกรอง รวมทั้งการประสานงานทางด้านข่าวกรอง จึงแบ่งข่าวกรองออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆ คือ ข่าวกรองแห่งชาติ ข่าวกรองทางทหาร และข่าวกรองประเภทอื่นๆ

๑.๑ ข้าราชการแห่งชาติ

ข้าราชการแห่งชาติหรือข้าราชการในระดับชาติ เป็นข้าราชการซึ่งหน่วยในส่วนราชการระดับกระทรวงลงมา ตั้งแต่หนึ่งหน่วยขึ้นไปเป็นผู้รวบรวมและดำเนินการวิธี หรือเป็นผู้ใช้เพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ ข้าราชการแห่งชาติ แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ

๑.๑.๑ ข้าราชการกิจการภายใน

ข้าราชการกิจการภายในจะนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนาประเทศ รวมทั้งการบริการและการสวัสดิการของรัฐ ซึ่งเป็นกิจการภายในประเทศ โดยเฉพาะหน่วยที่ดำเนินการรวบรวมและใช้ข้าราชการประเภทนี้ในทุกภาคส่วนของราชการที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ เช่น สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นต้น

ในทางยุทธศาสตร์ ข้าราชการประเภทนี้จะสามารถให้ข่าวสารข้อมูลในเรื่องขององค์ประกอบข้าราชการทางยุทธศาสตร์ได้จำนวนมาก ได้แก่ ภูมิศาสตร์ สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การขนส่งและโทรคมนาคม และประวัติบุคคล ซึ่งหน่วยที่ดำเนินการรวบรวมข้าราชการกิจการภายในไม่จัดอยู่ในองค์กรข้าราชการ

๑.๑.๒ ข้าราชการรักษาความปลอดภัย

ข้าราชการรักษาความปลอดภัย เป็นข้าราชการที่ใช้ประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความมั่นคงภายใน ข้าราชการประเภทนี้ได้แก่ การต่อต้านข่าวกรองและข่าวกรองเพื่อความมั่นคง หรือข่าวกรองในการปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ หรือข่าวกรองในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบหน่วยที่ดำเนินการรวบรวมและใช้ ได้แก่ สำนักข้าราชการแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กระทรวงมหาดไทย กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ศูนย์รักษาความปลอดภัยกองบัญชาการกองทัพไทย และกรมข่าวทหารทั้ง ๓ เหล่าทัพ รวมทั้งหน่วยเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น

๑.๑.๓ ข้าราชการต่างประเทศ

ข้าราชการต่างประเทศ เป็นข้าราชการที่ใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ รวมทั้งการเตรียมการป้องกันประเทศและการทำสงคราม ซึ่งข้าราชการประเภทนี้ ได้แก่ ข้าราชการทางยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการข่าวลับ หรือการรวบรวมพิเศษ หรือการจารกรรมและการปฏิบัติการพิเศษ

หน่วยข้าราชการที่มีหน้าที่ในการรวบรวมข่าวกรองการต่างประเทศ ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักข้าราชการแห่งชาติ กรมข่าวทหาร ศูนย์รักษาความปลอดภัย กรมข่าวทหารทั้ง ๓ เหล่าทัพ และสำนักนโยบายเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

สำหรับการปฏิบัติการพิเศษ ได้แก่ การปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจต่างๆ ที่หน่วยราชการบางหน่วยได้จัดตั้งขึ้น เช่น หน่วยเฉพาะกิจของเหล่าทัพ

๑.๒ ข้าราชการทางทหาร

ข้าราชการทางทหาร เป็นข้าราชการสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการ ตามแผน นโยบาย โครงการ และกำหนดการทางทหาร ซึ่งอาจแบ่งได้ ดังนี้

๑.๒.๑ ข่าวกองทางการรบ

ข่าวกองทางการรบหรือข่าวกองทางยุทธวิธี คือความรู้เกี่ยวกับข้าศึก ลมฟ้าอากาศ และลักษณะทางภูมิศาสตร์ ที่ผู้บังคับบัญชาต้องการในการวางแผนและการปฏิบัติการทางยุทธวิธี ข่าวกองทางการรบได้มาจากการดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับข้าศึก ลมฟ้าอากาศและภูมิประเทศ ที่ได้รับมาจากเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารของหน่วยเหนือ หน่วยรอง หน่วยข้างเคียง และแหล่งข่าวอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ข่าวสารและข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ปฏิบัติการ ชัดความสามารถ จุดอ่อนแวม และหนทางปฏิบัติของข้าศึก

สำหรับความมุ่งหมายในการใช้ข่าวกองทางการรบ ก็เพื่อที่จะลดความไม่แน่นอนเกี่ยวกับผลของปัจจัยดังกล่าว ที่จะกระทบกระเทือนต่อความสำเร็จภารกิจให้เหลือน้อยที่สุด ผู้บังคับบัญชาใช้ข่าวกองทางการรบ เพื่อกำหนดข้อตกลงใจ ในการใช้ปัจจัยอำนาจกำลังรบของตนได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุภารกิจและการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่หน่วยของตน รวมทั้งการกำหนดความต้องการ หรือการประมาณการความต้องการการสนับสนุนในอนาคต

๑.๒.๒ ข่าวกองทางยุทธศาสตร์

ข่าวกองทางยุทธศาสตร์ คือ ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนการทางทหารของต่างชาติ ชาติใดชาติหนึ่งหรือหลายๆ ชาติ โดยมุ่งพิจารณาถึง การวางแผนและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ ความต้องการข่าวกองทางยุทธศาสตร์ ได้แก่ ชัดความสามารถจุดอ่อนแวมและหนทางปฏิบัติที่น่าจะเป็นของต่างชาติ ทั้งชาติที่เป็นศัตรูหรือน่าจะเป็นศัตรู ชาติพันธมิตรและชาติที่เป็นกลาง

๑.๒.๓ ข่าวกองการต่างประเทศ

ข่าวกองการต่างประเทศ ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของข่าวกองแห่งชาติกับข่าวกองทางยุทธศาสตร์ มีลักษณะและจุดมุ่งหมายในการรวบรวมข่าวสารและการใช้ข่าวอย่างเดียวกัน แต่ข่าวกองการต่างประเทศเน้นหนักในด้านของการกำหนดนโยบายต่างประเทศและการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

ส่วนข่าวกองทางยุทธศาสตร์เน้นหนักในด้านของการเตรียมการป้องกันประเทศและการทำสงคราม อย่างไรก็ตาม ข่าวกองทั้งสองประเภทนี้ต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในการที่จะใช้เป็นมูลฐานในการกำหนดนโยบายของชาติ โดยเฉพาะนโยบายทางการเมืองภายใน และการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายทางเศรษฐกิจและนโยบายทางทหาร

โดยสรุปข่าวกองทางยุทธศาสตร์ หมายถึง ข่าวกองซึ่งต้องการสำหรับการจัดทำนโยบายและแผนทางทหารในระดับชาติและระหว่างประเทศ

๑.๓ ข่าวกองประเภทอื่นๆ

ถึงแม้จะได้มีการแบ่งประเภทของข่าวกองตามที่กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีข่าวกองชนิดต่างๆ ที่กำหนดขึ้นตามหน้าที่ ตามลักษณะของการปฏิบัติการและความมุ่งหมายในการใช้อีกหลายชนิด ซึ่งข่าวกองชนิดต่างๆ เหล่านี้ มีลักษณะเป็นส่วนประกอบของทั้งข่าวกองแห่งชาติและข่าวกองทางทหาร อาจเป็นข่าวกองทางยุทธศาสตร์หรือข่าวกองทางยุทธวิธีก็ได้ เช่น

๑.๓.๑ ข่าวกองทำเนียบกำลังรบ

ข่าวกองทำเนียบกำลังรบ คือ ข่าวกองที่เกี่ยวกับกำลังทหารของต่างชาติ ข่าวกองทำเนียบกำลังรบเป็นส่วนหนึ่งของทั้งข่าวกองทางยุทธศาสตร์ และข่าวกองทางการรบ

การผลิตข่าวกองทำเนียบกำลังรบในด้านของข่าวกองทางยุทธศาสตร์นั้น จะดำเนินการทั้งในยามปกติและยามสงคราม ซึ่งประเทศเป้าหมายในการรวบรวมข่าวสารจะรวมถึงชาติที่เป็นศัตรู ชาติที่เป็นมิตร และชาติที่เป็นกลาง

การผลิตข่าวกองทำเนียบกำลังรบในด้านของข่าวกองทางการรบนั้น จะดำเนินการในยามสงครามและด้วยความมุ่งหมายเพื่อที่จะปฏิบัติการยุทธและเป้าหมายในการผลิตจะมุ่งต่อกำลังของข้าศึก

หัวข้อข่าวสารของข่าวกองทำเนียบกำลังรบซึ่งเรียกว่า “ปัจจัยทำเนียบกำลังรบ” นั้นจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างกำลังทหารของต่างชาติอย่างสมบูรณ์ ทั้งกำลังของกองทัพประจำการ กำลังกึ่งทหารหรือหน่วยกำลังอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกับกำลังกึ่งทหาร ที่จะนำมาใช้ในการรบหรือการสนับสนุนการรบตามปกติ ปัจจัยทำเนียบกำลังรบบมี ๘ ประการ คือ กำลังการประกอบกำลัง การวางกำลัง ยุทธวิธี การฝึก การส่งกำลังบำรุง ประสิทธิภาพทางการรบ และข้อมูลเบ็ดเตล็ด

เอกสารและรายงานต่างๆ ที่เรียกว่าข้อมูลทำเนียบกำลังรบ เมื่อนำมาดำเนินการวิธีเพื่อผลิตข่าวกองทำเนียบกำลังรบ ผลผลิตดังกล่าวเรียกว่า “หลักฐานทำเนียบกำลังรบ” ซึ่งประกอบด้วย

๑. คู่มือทำเนียบกำลังรบ(Order of battle - OB Handbooks) ซึ่งกล่าวถึง พื้นฐานทางการเมือง โครงสร้างการบังคับบัญชา หลักนิยมทางยุทธวิธี การส่งกำลังบำรุง และข่าวกองทางเทคนิค

๒. หนังสือทำเนียบกำลังรบ (OB books) ซึ่งจะกล่าวถึง การประกอบกำลังและการวางกำลังของกองทัพต่างชาติ

๓. คู่มือที่ตั้งทางทหาร (Military Installation Handbooks)

๔. หลักฐานข้อมูลเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous References)

๑.๓.๒ ข่าวกองทางเทคนิค(Technical Intelligence - TECHINT)

ข่าวกองทางเทคนิค คือ ข่าวกองที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีของต่างชาติ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการทางทหาร ข่าวกองทางเทคนิคเป็นผลผลิตที่ได้จากการรวบรวม และการดำเนินการวิธีต่อข่าวสารที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของต่างชาติซึ่งจะให้ข่าวสารเรื่องของขีดความสามารถ หรือสมรรถนะ ลักษณะทางเทคนิคและการทำงานของเครื่องยนต์กลไก ยุทโธปกรณ์ต่างๆ ที่ตั้งทางการส่งกำลังบำรุง สิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการดำเนินการต่อยุทธภัณฑ์และสิ่งอุปกรณ์ที่ยึดได้ หรือที่เสียหาย ซึ่งถูกทิ้งไว้ในสนามรบ ยุทธภัณฑ์และสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ นี้รวมถึงที่หน่วยทหารของฝ่ายเรา และพันธมิตรยึดได้ และของพันธมิตรที่ถูกข้าศึกยึดได้

ข่าวกองทางเทคนิคเป็นส่วนหนึ่งของข่าวกองทางการรบและข่าวกองทางยุทธศาสตร์ สำหรับในด้านของข่าวกองทางยุทธศาสตร์นั้น ข่าวกองทางเทคนิคเป็นส่วน

หนึ่งขององค์ประกอบข่าวกรองทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนข่าวกรองทางการรบนั้น ข่าวกรองทางเทคนิคจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตข่าวกรองทางการรบได้เป็นอย่างมากในเรื่องอำนาจกำลังรบของข้าศึก

ข่าวกรองทางเทคนิคประกอบด้วย ข่าวกรองทางการสื่อสารและข่าวกรองอิเล็กทรอนิกส์ ข่าวกรองเกี่ยวกับอาวุธและกระสุน ข่าวกรองเกี่ยวกับสิ่งอุปกรณ์และยุทธโศปกรณ์ทั่วไป ข่าวกรองทางการเคลื่อนย้าย ข่าวกรองทางการแพทย์และข่าวกรองทางเคมีและรังสี

๑.๓.๓ ข่าวกรองทางการติดต่อสื่อสาร (Communication Intelligence COMINT)

ข่าวกรองทางการติดต่อสื่อสาร คือข่าวกรองที่ได้จากการดำเนินการทางเทคนิคด้วยการดักจับและติดต่อสื่อสารของฝ่ายตรงข้าม หรือเป้าหมายทางการข่าวกรองอื่นๆ ซึ่งมีได้ประสงค์จะให้ฝ่ายเราเป็นผู้รับ แล้วนำข่าวสารที่ดักจับได้มาดำเนินการวิธีเพื่อที่จะทราบถึงความเคลื่อนไหว ชัดความสามารถ และหนทางปฏิบัติของเป้าหมายที่ทำการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารดังกล่าว หมายถึงการติดต่อสื่อสารทางวิทยุ ทางสาย หรือเครื่องมือแม่เหล็กไฟฟ้าอื่นๆ

๑.๓.๔ ข่าวกรองอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Intelligence – ELINT)

ข่าวกรองอิเล็กทรอนิกส์ คือข่าวกรองซึ่งเป็นผลมาจากการรวบรวมและดำเนินการวิธีต่อข่าวสารที่ได้มาจากการส่งคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของต่างชาติ หรือเป้าหมายทางการข่าวกรองของฝ่ายเราซึ่งการส่งคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้านี้ มิได้เกิดจากการระเบิดอาวุธนิวเคลียร์หรือจากสารกัมมันตภาพรังสี

การส่งคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าดังกล่าว ได้แก่ การปฏิบัติการของเรดาร์ชนิดต่างๆ ที่แผ่ตรวจทั้งทางพื้นดิน ทางน้ำ และทางอากาศ ที่ตั้งเป้าหมายของอาวุธนำวิถีและระบบการควบคุม รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องช่วยในการเดินอากาศ

ข่าวกรองทางการติดต่อสื่อสารและข่าวกรองทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยทั่วไปจะเรียกว่า “ข่าวกรองทางการสื่อสาร” (Signal Intelligence – SIGINT)

๑.๓.๕ ข่าวกรองทางการภาพ (Imagery Intelligence – IMINT)

ข่าวกรองทางการภาพ หมายถึงข่าวกรองที่ได้จากการรวบรวมผลผลิตของการดำเนินการวิธีจากการตีความภาพ ซึ่งได้จากการถ่ายทำด้วยกล้องถ่ายภาพ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางทัศนศาสตร์อื่นๆ ลงบนฟิล์ม บนอุปกรณ์แสดงทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งอื่นใดที่ปรากฏออกมาเป็นภาพ เป็นสัญลักษณ์ต่างๆ แทนพื้นที่บริเวณหรือวัตถุ แล้วนำผลที่ได้นี้มาใช้งานด้านการข่าวกรอง

๑.๓.๖ ข่าวกรองเป้าหมาย (Target Intelligence)

ข่าวกรองเป้าหมาย เป็นข่าวกรองเกี่ยวกับเป้าหมายที่สำคัญๆ ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปในดินแดนข้าศึก หรือในพื้นที่ยึดครองของข้าศึก หรือน่าจะเป็นข้าศึก ซึ่งจะมีอิทธิพลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อพลังอำนาจของชาติ และการทำสงครามของประเทศเป้าหมายที่ได้รับการคัดเลือกจะมีการดำเนินการรวบรวมข่าวสารโดยเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารซึ่งเป็นผู้ชำนาญการพิเศษ การใช้เครื่องมือพิเศษต่างๆ หรือใช้วิธีการทั้งสองอย่าง การรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับเป้าหมายจะมีการ

กำหนดความเร่งด่วน มีการวางแผนในการกำหนดตัวบุคคลและเครื่องมือ รวมทั้งเทคนิคหรือวิธีการที่จะใช้รวบรวมข่าวสารเป็นพิเศษ ข่าวสารเกี่ยวกับเป้าหมายที่รวบรวมได้จะปรากฏในรูปของ ข่าวกรองเกี่ยวกับเป้าหมายทางยุทธศาสตร์

๑.๓.๗ ข่าวกรองภูมิประเทศ (Terrain Intelligence)

ข่าวกรองภูมิประเทศจะกล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญทางภูมิมาปนวิทยา ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งจะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพลังอำนาจของชาติ และการปฏิบัติการทหาร

ข่าวกรองภูมิประเทศในด้านข่าวกรองทางการรบ เป็นเรื่องของการวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการ คือ การศึกษาพิจารณาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เพื่อกำหนดผลของพื้นที่ปฏิบัติการซึ่งจะมีผลต่อหนทางปฏิบัติอย่างกว้างๆ และการปฏิบัติการรบของฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก

ส่วนในทางด้านของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์นั้น เป็นเรื่องของการศึกษาพิจารณาและการวิเคราะห์ภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางยุทธศาสตร์อื่นๆ

ปัจจัยของพลังอำนาจแห่งชาติ คือ สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี องค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว เป็นพื้นฐานในการสร้างพลังอำนาจของชาติ ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยในการกำหนดขีดความสามารถ จุดอ่อนแวม และหนทางปฏิบัติของต่างชาติ

๑.๓.๘ ข่าวกรองลมฟ้าอากาศ (Weather Intelligence)

ข่าวกรองลมฟ้าอากาศ หมายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับ สภาพทางอุตุนิยมวิทยา เช่น อุณหภูมิ ลม ฝน ทิศนะวิสัย เมฆ หมอก หิมะ ปรากฏการณ์ของแม่เหล็ก และข้อมูลแสงสว่าง ซึ่งจะกระทบต่อพลังอำนาจของชาติ เช่น เศรษฐกิจสังคม และการปฏิบัติการทางทหาร โดยจะผลิตและกระจายในรูปของข่าวสาร

อากาศประจำถิ่น คือ รายงานผลเฉลี่ยหรือ การคาดคะเนสภาพการณ์ทางอุตุนิยม พื้นที่หนึ่งในห้วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย สรุปข่าวอากาศประจำถิ่น และการพิจารณาอากาศประจำถิ่น (Climate) การกระจายข่าวกรองลมฟ้าอากาศ นอกจากนี้ก็มีการพยากรณ์ลมฟ้าอากาศโดยทั่วไปและเจาะจงรายงานลมฟ้าอากาศปัจจุบัน และสรุปลมฟ้าอากาศตามความต้องการโดยเจาะจง

๑.๓.๙ ข่าวกรองปัจจุบัน (Current Intelligence)

ข่าวกรองปัจจุบัน คือ ข่าวสารหรือข่าวกรองที่ปรากฏขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือครอบคลุมถึงความเคลื่อนไหว หรือพฤติกรรมสำคัญของข้าศึก หรือฝ่ายตรงข้ามที่เกิดขึ้นไม่นานและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านกระบวนการผลิตข่าวกรอง การกำหนดนโยบายและการวางแผนในทันทีทันใด ข่าวกรองประเภทนี้ส่วนใหญ่จะกระจายหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องรอการดำเนินการวิธี ซึ่งส่วนมากจะเป็นข่าวสารเกี่ยวกับการเตือนภัยเพื่อใช้ในการวางแผนเผชิญเหตุ การปฏิบัติการในทันทีทันใด และการฝึกใหม่เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการในครั้งต่อไป รวมทั้งการทำรายงานต่างๆ เช่น รายงานด่วน และรายงานพิเศษ เป็นต้น

๑.๓.๑๐ ข่าวกรองมูลฐาน (Basic Intelligence)

ข่าวกรองมูลฐาน เป็นข่าวกรองซึ่งมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข่าวสารที่ได้ดำเนินการวิธีโดยครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว และจัดทำขึ้นเป็นเอกสารถาวรเพื่อใช้เป็นข้อมูลหรือเอกสารอ้างอิงในการทำเอกสารและรายงานต่างๆ ตัวอย่างของข่าวกรองมูลฐาน ได้แก่ แฟ้มเรื่องราว สถิติ ทำเนียบกำลังรบ สรุปข่าวกรองการวิเคราะห์ พื้นที่ปฏิบัติการและประวัติบุคคล เป็นต้น ซึ่งข่าวสารของข่าวกรองมูลฐานจะมีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุดในห้วงระยะเวลาที่จัดทำ ส่วนการเปลี่ยนแปลงในห้วงระยะเวลาต่อมาก็คจะมีไม่มากนัก

๑.๓.๑๑ ข่าวกรองระดับกระทรวง ทบวง กรม

ข่าวกรองระดับกระทรวง ทบวง กรม เป็นส่วนหนึ่งของข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม เป็นผู้ผลิตหรือผู้ใช้ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ และอาจจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

๑.๓.๑๒ ข่าวกรองเพื่อความมั่นคง

ข่าวกรองเพื่อความมั่นคง เป็นข่าวกรองประเภทเดียวกันกับข่าวกรองในการปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ หรือข่าวกรองในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ(ปปส.) ซึ่งปัจจัยทางการข่าวกรอง ประกอบด้วย กำลังของผู้ก่อความไม่สงบหรือผู้ก่อการร้าย (ข้าศึก) ภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ และประชาชน ซึ่งความต้องการข่าวกรองจะกำหนดด้วยฐานข้อมูล(Data Base) ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร เพื่อความมุ่งหมายที่จะทราบขีดความสามารถ จุดอ่อน และหนทางปฏิบัติของผู้ก่อความไม่สงบ หรือผู้ก่อการร้าย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปราบปราม การป้องกันภายใน การพัฒนาภายใน และการปฏิบัติการทางจิตวิทยา

วิธีการรวบรวมข่าวสารในเรื่องข่าวกรองความมั่นคง จะใช้วิธีการของทั้งข่าวกรองทางการรบ การรวบรวมข่าวสารพิเศษโดยเฉพาะ การจัดตั้งข่าวยานข่าวลับ การต่อต้านการกรองโดยเฉพาะคือ การสืบสวน ซึ่งวิธีการต่างๆ ดังกล่าวในทางข่าวกรองเพื่อความมั่นคงจะสรุปวิธีการปฏิบัติออกเป็น ๒ วิธี คือ การศึกษาพิจารณาและประเมินค่าพื้นที่ (Area Study and Assessment) และการเฝ้าตรวจ

๑.๓.๑๓ ข่าวกรองทางเรือ (Naval Intelligence)

ข่าวกรองทางเรือ เป็นข่าวกรองที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเรือของฝ่ายตรงข้าม อันได้แก่ อารุธทางเรือทุกชนิด สภาพเรือ การเคลื่อนตัวของเรือ ตลอดจนที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวกของฐานทัพเรือหรือสถานทหารเรือต่างๆ เป็นต้น ข่าวกรองทางเรือมุ่งเพื่อใช้สนับสนุนข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ทางเรือ สนับสนุนการปฏิบัติการยุทธทางเรือและการปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑.๓.๑๓.๑ ข่าวกรองที่ใช้สนับสนุนหน่วยปฏิบัติการทางยุทธการ
ได้แก่

- ข่าวกรองการปฏิบัติการกิจร่วม
- ข่าวกรองการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก
- ข่าวกรองการปฏิบัติการปราบปรามเรือดำน้ำ

- ข้าราชการปฏิบัติการทุ่ระเบิด
- ข้าราชการปฏิบัติการทางอากาศ
- ๑.๓.๑๓.๒. ข้าราชการที่ใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติการพิเศษ ได้แก่
 - สงครามนิวเคลียร์
 - สงครามชีววิทยา
 - สงครามเคมี
 - สงครามเศรษฐกิจ
 - สงครามนอกแบบ

๑.๓.๑๔ ข้าราชการทางอากาศ (Air Intelligence)

ข้าราชการทางอากาศ เป็นข้าราชการทางทหารที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางอากาศของข้าศึก ในเรื่องลมฟ้าอากาศ ทำเนียบกำลังรบ อาวุธต่อสู้อากาศยาน สนามบิน และเป้าหมายต่างๆ ข้าราชการที่นำมาใช้ในการปฏิบัติการทางอากาศ ได้แก่

- ๑.๓.๑๔.๑. ข้าราชการภาพถ่ายทางอากาศ
- ๑.๓.๑๔.๒. ข้าราชการเป้าหมายทางอากาศ
- ๑.๓.๑๔.๓. ข้าราชการทางการติดต่อสื่อสาร
- ๑.๓.๑๔.๔. ข้าราชการทางเทคนิคทางอากาศ
- ๑.๓.๑๔.๕. ข้าราชการอาวุธต่อสู้อากาศยาน
- ๑.๓.๑๔.๖. ข้าราชการทำเนียบกำลังรบทางอากาศ

๒. วิธีการรวบรวมข่าวสาร

๒.๑ ข้าราชการทางการรบ

การรวบรวมข่าวสารในเรื่องของข้าราชการทางการรบ มีวิธีการหลักอยู่ ๓ วิธี คือ

๒.๑.๑. การใช้เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร

เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสาร คือบุคคลหรือหน่วยที่ดำเนินการรวบรวมข่าวสาร ดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสารหรืออาจจะดำเนินการทั้งสองอย่าง

- เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารเหล่านี้ ได้แก่ หน่วยทหาร หน่วยทหารสารวัตร หน่วยกิจการพลเรือน หน่วยข่าวกรองทางทหาร หน่วยข่าวกรองทางการสื่อสาร นายทหารฝ่ายอำนวยการและ ฝ่ายกิจการพิเศษและเจ้าหน้าที่ข่าวกรองหรือเจ้าหน้าที่พิเศษอื่นๆ

- วิธีการตามปกติที่เจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารดังกล่าวใช้สำหรับการดำเนินการรวบรวมข่าวสาร ได้แก่ การซักถาม การตรวจสอบเอกสาร การใช้ที่ตรวจการณ์และที่ฟังการณ์ การใช้เครื่องมือฝ้าตรวจทางพื้นดินและทางการลาดตระเวนทั้งทางพื้นดินและทางอากาศ การลาดตระเวนด้วยกำลังและ ด้วยการบิน การตรวจสอบสารเคมีและกัมมันตภาพรังสี การดักฟังการสื่อสารของข้าศึก และการส่งข่าวสาร ที่ไม่ใช่เครื่องมือแม่เหล็กไฟฟ้า

๒.๑.๒. การเฝ้าตรวจการรบ

การเฝ้าตรวจการรบ เป็นวิธีการหลักที่จะสืบทราบถึงความมุ่งหมาย และการปฏิบัติการต่างๆ ของข้าศึก การเฝ้าตรวจจะใช้วิธีการเฝ้าสังเกตการณ์ตลอดพื้นที่การรบโดยการกระทำต่อเนื่องทุกสภาพอากาศ ทั้งกลางวันและกลางคืน โดยจัดเป็นระบบในการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติการยุทธวิธีทางพื้นดินอย่างทันเวลา การเฝ้าตรวจการรบบมีการปฏิบัติการทางพื้นดิน และทางอากาศ เครื่องมือที่ใช้ในการเฝ้าตรวจการรบ ได้แก่ หน่วยลาดตระเวนและเครื่องมืออื่นๆ เช่น เครื่องบิน เฮลิคอปเตอร์ เครื่องร่อน กล้องถ่ายภาพ เรดาร์ อินฟราเรด เครื่องมือตรวจจับบุคคลทางอากาศ เครื่องมือตรวจค้นการแผ่รังสีของคลื่นและการกระจายความร้อน เครื่องมือทางสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือตรวจสอบสารเคมีและกัมมันตภาพรังสี

๒.๑.๓. การค้นหาเป้าหมาย

การค้นหาเป้าหมายเป็นการดำเนินการในเรื่องการตรวจค้น การพิสูจน์ทราบและการกำหนดที่ตั้งของเป้าหมาย เพื่อความมุ่งหมายที่จะใช้อาวุธของฝ่ายเราทำลายอย่างได้ผล ข่าวสารเกี่ยวกับเป้าหมายจะได้รับจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์เป้าหมายของหน่วยยิงสนับสนุน การตรวจการณ์การใช้แหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าว รายงานของหน่วยเหนือ หน่วยรอง หน่วยข้างเคียง และหน่วยทางเทคนิค

๒.๒ ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์สำหรับนำมาดำเนินการวิธี และผลิตเป็นข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อความมุ่งหมายที่จะทราบถึง ชีตความสามารถ จุดอ่อนแหลม และหนทางปฏิบัติของต่างชาตินั้น สามารถที่จะนำเอาวิธีการรวบรวมข่าวสารของข่าวกรองทางการรบมาใช้ได้ในบางส่วน แต่กล่าวโดยสรุป วิธีการรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์มักจะแบ่งเป็นวิธีการใหญ่ๆ ได้ ๒ วิธี คือ

๒.๒.๑. การรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด (Legitimate Sources)

การรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด เป็นวิธีการรวบรวมข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ซึ่งมิได้มีการพิทักษ์รักษาข่าวสารตามมาตรการการรักษาความปลอดภัย และไม่ต้องใช้เทคนิคหรือวิธีการที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อนในการรวบรวมข่าวสาร การรวบรวมข่าวสารก็จะใช้วิธีการปกติธรรมดา เช่น การรวบรวมข่าวสารจากเอกสาร วารสารสิ่งพิมพ์ เอกสารวิจัยของสถาบันทางการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ รายงานทางการศึกษาและวิชาการ หนังสือรุ่น หรือทำเนียบรุ่นของผู้เข้ารับการศึกษา หรือเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแหล่งข่าวเหล่านี้จะมีทั้งทางทหารและพลเรือน รายงานข่าวกรองกิจการภายใน การสัมภาษณ์บุคคล การสังเกตการณ์ การถ่ายภาพ และการพบปะสนทนา ซึ่งวิธีการรวบรวมข่าวสารเหล่านี้สามารถนำมาผลิตเป็น ข่าวกรองที่ต้องการได้ทุกอย่าง ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์จะใช้การรวบรวมจากแหล่งข่าวเปิดมากที่สุด โดยเฉพาะในประเทศฝ่ายโลกเสรีสามารถรวบรวมข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิดได้ถึง ประมาณร้อยละ ๘๐ - ๙๐

๒.๒.๒. การรวบรวมข่าวสารโดยการปฏิบัติการลับ

การปฏิบัติการลับทางข่าวกรอง เป็นการรวบรวมข่าวสารซึ่งต้องใช้ผู้ชำนาญการพิเศษ โดยการใช้เทคนิคหรือวิธีการที่ซับซ้อนและการใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์พิเศษต่างๆ ประการสำคัญจะเน้นหนักในเรื่องของการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการอย่างเข้มงวด การปฏิบัติการทางลับทางการข่าวกรองมี ๒ วิธี ได้แก่ การจัดตั้งข่ายงานข่าวลับ และ การใช้เครื่องมือสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งวิธีหลังนี้เรียกรวมกันว่า “ข่าวกรองทางการสื่อสาร” (Signal Intelligence) การจัดตั้งข่ายงานข่าวลับ คือกรรมวิธีในการแสวงหาและเลือกเฟ้นตัวบุคคล เพื่อชักจูงให้เข้ามาปฏิบัติงานลับทางการข่าวกรอง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการปฏิบัติ ๒ ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ ขั้นการคัดเลือกสายลับ (สาขาหรือตัวแทน) และขั้นการใช้สายลับ กรรมวิธีการคัดเลือกจนถึงการใช้สายลับรวมเรียกว่า “วงรอบการปฏิบัติการ” (Operation Cycle) วัตถุประสงค์สำคัญของวงรอบการปฏิบัติการ คือ เพื่อให้ได้สายลับที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการตามภารกิจ มีมูลเหตุจูงใจที่พึงประสงค์และสามารถควบคุมได้ รวมทั้งให้สามารถมั่นใจได้ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการการใช้เครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการปฏิบัติการข่าวกรองตามที่กล่าวมาแล้ว

๓. การต่อต้านการข่าวกรอง (Counter Intelligence)

การต่อต้านการข่าวกรอง เป็นลักษณะหนึ่งของการข่าวกรองที่ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งปวงเกี่ยวกับการทำลายประสิทธิผล การดำเนินการข่าวกรองของต่างชาติหรือฝ่ายตรงข้าม และเพื่อป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการให้พ้นจากการจารกรรม ป้องกันบุคคลจากการบ่อนทำลาย และป้องกันสถานที่ บุคคล หรือวัสดุให้พ้นจากการก่อวินาศกรรม

๓.๑ มาตรการต่อต้านการข่าวกรอง

มาตรการการต่อต้านการข่าวกรอง โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๒ มาตรการใหญ่ๆ

๓.๑.๑ มาตรการป้องกัน เป็นมาตรการในเชิงรับหรือเชิงป้องกัน ได้แก่ มาตรการที่ใช้เพื่อปกปิดข่าวสาร กำลังพล และยุทธโศปกรณ์จากฝ่ายศัตรู เช่น มาตรการทางวินัยในการรักษาความลับ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการสื่อสาร การพรางและการซ่อนพราง มาตรการต่อต้านการข่าวกรองโดยวิธีป้องกัน เป็นแบบที่ควรกำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติประจำของหน่วย เพื่อจะได้ถือปฏิบัติโดยไม่คำนึงถึงลักษณะภารกิจโดยเฉพาะของหน่วย

๓.๑.๒ มาตรการตอบโต้ เป็นมาตรการเชิงรุกหรือเชิงตอบโต้ คือมาตรการที่ใช้เพื่อขัดขวาง หรือลดล้างความพยายามของข้าศึกในการหาข่าวจากฝ่ายเรา หรือทำการจารกรรม ก่อวินาศกรรม หรือบ่อนทำลายแก่ฝ่ายเรา เช่น การต่อต้านการลาดตระเวน การต่อต้านการก่อวินาศกรรม การต่อต้านการบ่อนทำลาย และการต่อต้านการจารกรรม

๓.๒ การปฏิบัติการต่อต้านการข่าวกรอง

การปฏิบัติการต่อต้านการข่าวกรอง ทั่วไปแบ่งการปฏิบัติเป็นประเภทต่างๆ

๓.๒.๑ การรักษาความปลอดภัยทางทหารการรักษาความปลอดภัยทางทหาร เป็นมาตรการที่หน่วยทหารใช้ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การตรวจการณ์ และการจู่โจมจากข้าศึก โดยการใช้วิธีการในเรื่องวินัยในการรักษาความลับ การรักษาความลับในการเคลื่อนย้ายกำลังทหาร การรักษาความปลอดภัยบุคคล ข้อมูล

ข่าวสารลับและสถานที่ การรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสาร การต่อต้านการบ่อนทำลายในหน่วยทหาร การตรวจสอบผู้ผ่านแดน ผู้อพยพ และผู้ลี้ภัย

๓.๒.๒ การรักษาความปลอดภัยทางพลเรือนการรักษาความปลอดภัยทางพลเรือน เป็นมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่ดำเนินต่อบุคคลพลเรือน ทั้งที่เป็นประชาชนภายในประเทศและบุคคลต่างชาติ เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย และการจำกัดการเคลื่อนไหว และการแสวงประโยชน์จากกิจกรรมทางพลเรือนของบุคคลหรือองค์กรที่มีพฤติกรรมหรือการเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อชาติ และกระทบต่อการปฏิบัติการทางทหาร มาตรการรักษาความปลอดภัยทางพลเรือนได้แก่ การตรวจสอบและควบคุมบุคคลต่างชาติ การควบคุมการโยกย้ายถิ่นฐาน การอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนด การจำกัดเวลาออกจากเคหสถาน (Curfew) การติดตามพฤติกรรมของนักการเมืองที่ต้องสงสัย การสืบสวนพฤติกรรมเบื้องหลังของพนักงานลูกจ้างที่ปฏิบัติในหน่วยทหาร องค์กร หรือหน่วยงานที่สำคัญ และรัฐวิสาหกิจ การใช้บัตรผ่านและบัตรอนุญาต การตรวจสอบและการควบคุมการค้าของบุคคลต่างชาติ

๓.๒.๓ การรักษาความปลอดภัยท่าเรือ ท่าอากาศยาน ชายแดน และการเดินทาง เป็นการปฏิบัติการทั้งทางทหารและพลเรือน เพื่อควบคุมความปลอดภัย ณ จุด หรือตำบลผ่านเข้า-ออก ภายในประเทศ หรือพื้นที่ยึดครอง ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ บริเวณพรมแดน และการเดินทางที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหาร ทั้งภายในและภายนอกยุทธบริเวณ การรักษาความปลอดภัยท่าเรือ ท่าอากาศยาน ชายแดน และการเดินทาง ได้แก่ การควบคุมการรักษาความปลอดภัยท่าเรือ และท่าอากาศยาน การจัดตั้งจุดผ่านแดน การตรวจสอบและติดตามพฤติกรรมลูกเรือพาณิชย์และเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องบินพาณิชย์ การตรวจสอบการควบคุม และการติดตามความเคลื่อนไหวของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพรมแดน การควบคุมและการอนุญาตให้ขึ้นบก การดำเนินธุรกิจและการประกอบอาชีพบริเวณชายฝั่งและการประมง

๓.๒.๔ การตรวจข่าว เป็นวิธีการควบคุมและตรวจสอบการติดต่อสื่อสาร ซึ่งหมายถึงการติดต่อสื่อสารทางไปรษณีย์ทุกประเภท การติดต่อสื่อสารที่ใช้กระแสไฟฟ้าเป็นสื่อตลอดจนการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบ การบรรจุหีบห่อหรือการส่งข่าวสารออกจากพื้นที่ที่มีการตรวจข่าวด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม เพื่อความมุ่งหมายในการป้องกันการส่งข่าว ซึ่งอาจเป็นประโยชน์หรือก่อผลต่อข้าศึกและเพื่อรวบรวมและกระจายข่าวสารที่มีค่าทางการข่าวกรอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำสงครามของฝ่ายเรา การตรวจข่าวมี ๔ ประเภท คือ การตรวจข่าวทางทหาร การตรวจข่าวทางพลเรือน การตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ และการตรวจข่าวเชลยศึก

๓.๒.๕ การปฏิบัติการพิเศษ เป็นมาตรการ การต่อต้านการข่าวกรองเชิงรุก หรือการตอบโต้ เพื่อความมุ่งหมายในการขัดขวาง การลบล้างทำลายบุคคล หรือองค์กรที่มีพฤติกรรมหรือการเคลื่อนไหวในด้านของการจารกรรม การก่อวินาศกรรม และการบ่อนทำลาย การต่อต้านการข่าวกรองเชิงรุก มีวิธีการปฏิบัติควบคุมกันอยู่ ๒ ลักษณะ คือ

๓.๒.๕.๑. การรวบรวมข่าวสาร สำหรับการต่อต้านการข่าวกรองเชิงรุก เป็นพันธกิจที่ต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการต่อต้านการข่าวกรอง คือการหาข่าวเกี่ยวกับเป้าหมาย สิ่งบอกเหตุ และแนวโน้มของภัยคุกคามจาก การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การละเมิดการรักษาความปลอดภัย ซึ่งการรวบรวมข่าวสารอำนวยความสะดวกและเป็นข้อมูลสำหรับการปฏิบัติการสืบสวนการรวบรวม

ข่าวสารสำหรับการปฏิบัติการต่อต้านข่าวกรองเชิงรุกมีเทคนิค หรือวิธีการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการรวบรวมข่าวสาร

๓.๒.๕.๒. การสืบสวน คือการดำเนินการในการแสวงหาและรวบรวมข่าวสารอันเป็นข้อเท็จจริงอย่างมีระบบเพื่อพิสูจน์ทราบ หรือลบล้างข้อกล่าวหา การสืบสวนในด้านของการต่อต้านการข่าวกรองเป็นการสืบสวนข้อเท็จจริง และการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในด้านการจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลายและการละเมิดการรักษาความปลอดภัย เพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ (Action Agency) ซึ่งได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ศาล หรือคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการวินิจฉัยชี้ขาดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือความมุ่งหมายในการรักษาความปลอดภัยทางทหาร สำหรับในด้านของการข่าวกรองเพื่อความมั่นคงในเรื่องของการปฏิบัติการเฝ้าตรวจนั้น จะมีการใช้วิธีการหรือเทคนิคของการสืบสวนด้วยเช่นกัน เพื่อความมุ่งหมาย ๓ ประการ คือ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบข้อเท็จจริงนอกเหนือจากรายงานข่าวสาร ข่าวกรอง เพื่อพิสูจน์ทราบความเชื่อถือได้ของแหล่งข่าว และเพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคล

การสืบสวนทางการต่อต้านการข่าวกรอง มี ๒ ประเภท คือ

การสืบสวนเพื่อการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล (Personal Security Investigation - PSI) เป็นการสืบสวนพฤติกรรมเบื้องหลัง (Background Investigation - BI) ของบุคคลเพื่อพิสูจน์ทราบถึงความเหมาะสม (เข้ารับราชการ การดำรงตำแหน่งหน้าที่ การเข้าถึงชั้นความลับ) ความประพฤติและลักษณะนิสัย ทักษะคติทางการเมือง ความจงรักภักดีและความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

การสืบสวนตามข้อกล่าวหา (Complaint Type Investigation CTI) เป็นการสืบสวนเมื่อเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความจงรักภักดีและเพื่อพิสูจน์ทราบ หรือลบล้างข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย และการละเมิดการรักษาความปลอดภัย การสืบสวนจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกมาเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับการปฏิบัติการทางลับทางการข่าวกรอง

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างข่าวกรองทางการรบและข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ข่าวกรองทางการรบและข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะจัดอยู่ในประเภทของข่าวกรองทางทหาร และมีการดำเนินการในเรื่องกระบวนการผลิต คือ การอำนวยการ การรวบรวมข่าวสาร การดำเนินการวิธีเช่นเดียวกัน แต่ข่าวกรองทั้งสองอย่างนี้ในบางลักษณะก็มีความคล้ายคลึงกัน และในบางลักษณะก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถจะสรุปข้อแตกต่างและความคล้ายคลึงกันได้ดังต่อไปนี้

ขอบเขตในการผลิตและการใช้

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์และข่าวกรองทางการรบ มีขอบเขตในการรวบรวมข่าวสารและการใช้ข่าวกรองที่กว้างขวางแตกต่างกัน

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์มีความต้องการข่าวกรองที่เกี่ยวกับพื้นฐานในการพัฒนา และการกำหนดนโยบายแห่งชาติ กับนโยบายและแผนทางทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติของชาติใดชาติหนึ่งหรือหลายชาติ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงขีดความสามารถ จุดอ่อนแหลมต่ออันตรายและหนทางปฏิบัติของต่างชาติ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์จากองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ภูมิศาสตร์ สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การขนส่งและโทรคมนาคม และประวัติบุคคล เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ทหารของฝ่ายเรา การผลิตข้าวกรองทางยุทธศาสตร์จะดำเนินการทั้งในยามปกติและยามสงคราม

ส่วนข้าวกรองทางการรบ เป็นข้าวกรองที่เกี่ยวกับภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศและข้าศึก เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาในสนามรบใช้ในการวางแผนและการปฏิบัติการทางยุทธวิธี ข้าวกรองทางการรบจะผลิตเฉพาะในยามสงคราม

การใช้ข้าวกรองร่วมกัน

มีข้าวกรองบางชนิดซึ่งเรียกชื่อตามเทคนิค หรือวิธีการในการรวบรวมข้าวสาร และความมุ่งหมายในการใช้ ซึ่งนำมาผลิตเป็นส่วนประกอบของทั้งข้าวกรองทางยุทธศาสตร์และข้าวกรองทางการรบ ซึ่งข้าวกรองเหล่านี้ได้แก่ ข้าวกรองทำเนียบกำลังรบ ข้าวกรองทางเทคนิค ข้าวกรองเป้าหมาย ข้าวกรองภูมิประเทศ ข้าวกรองลมฟ้าอากาศ และข้าวกรองทางการสื่อสาร

การใช้ประโยชน์จากข้าวสารและแหล่งข้าวร่วมกัน

มีข้าวสารหลายชนิดที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตข้าวกรองทางยุทธศาสตร์ เช่น แพนที่และแพนผ้ง ข้าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศหรือพื้นที่ปฏิบัติการ ลมฟ้าอากาศ ระบบขนส่งและโทรคมนาคม การเมือง สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ ข้าวกรองทำเนียบกำลังรบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้าวกรองทางทหาร และข้าวกรองประวัติบุคคล ซึ่งสามารถนำมาใช้ผลิตข้าวกรองทางการรบได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในสงครามพิเศษ เช่น การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก การยุทธส่งทางอากาศในขั้นเริ่มแรกของการยุทธ จำเป็นต้องใช้ข้าวกรองทางยุทธศาสตร์เกือบทั้งหมดในการวางแผน และการปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพหรือการรักษาความมั่นคงภายในก็ใช้ข้าวกรองทางการรบและการศึกษาพิจารณา และประเมินค่าพื้นที่ (ดูผนวก ก) ซึ่งจะกล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคม จิตวิทยา การเมืองและเศรษฐกิจ อันเป็นองค์ประกอบของข้าวกรองทางยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการปราบปราม การป้องกันและการพัฒนาภายในและในทำนองเดียวกันแหล่งข้าวต่างๆ ซึ่งหน่วยปฏิบัติการทางยุทธวิธีจับได้ ยึดได้ หรือได้รับมา เช่น เชลยศึก เอกสาร อาวุธยุทธโปกรณ์ หรือแหล่งข้าวอื่นๆ ที่มีคุณค่าทางการข้าวกรอง รวมทั้งข้าวสารที่หน่วยกำลังรบได้จากแหล่งข้าวเหล่านี้ ก็จะมีประโยชน์สำหรับกระบวนการผลิตข้าวกรองทางยุทธศาสตร์ด้วยเช่นกัน

๕. ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้าวกรองทางยุทธศาสตร์

ชาติที่เป็นเอกราชทุกชาติในโลก ต่างก็มีความมุ่งหมายที่จะให้ประเทศของตนมีความมั่นคงปลอดภัย ให้ประชาชนภายในชาติมีความสมบูรณ์ พูนสุขและให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงถาวรตามวิถีทางที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งความมุ่งหมายดังกล่าวคือ ผลประโยชน์แห่งชาติ และเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์แห่งชาติดังกล่าวนี้ไว้ให้ได้ ทุกประเทศต่างก็กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย เพื่อที่จะดำเนินการให้ได้มาหรือรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติของตน

ในการที่จะกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะทำให้ทราบถึงพื้นฐานของพลังอำนาจ และขีดความสามารถในการใช้พลังอำนาจของต่างชาติ เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์และตกลงใจในการกำหนดนโยบาย ที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนจากการดำเนินนโยบายของต่างชาติ ซึ่งข้าวกรองทางยุทธศาสตร์จะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ดีที่สุดในการที่จะเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณากำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

แผนยุทธศาสตร์ข้าวกรองแห่งชาติทั้งทางพลเรือนและทางทหาร ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ

๖. หลักพื้นฐานในการปฏิบัติการข้าวกรอง

การปฏิบัติการข้าวกรองและการปฏิบัติการทางยุทธการมีความสัมพันธ์กันและขึ้นอยู่กับกัน ความสำเร็จของการปฏิบัติการทางด้านยุทธการ จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการปฏิบัติการข้าวที่มีประสิทธิภาพ ทั้งข้าวกรองทางยุทธศาสตร์และข้าวกรองทางการรบ (ข้าวกรองทางยุทธวิธี) และความสนใจในการที่จะนำเอาข้าวกรองไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติการให้มากที่สุด ดังนั้น การประสานงานระหว่างหน่วยหรือเจ้าหน้าที่ข้าวกรองกับหน่วย หรือเจ้าหน้าที่ทางยุทธการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ข้าวกรองที่ใช้ประโยชน์ได้นั้น ต้องมีประโยชน์ในการกำหนดข้อตกลงใจ การวางแผน การกำหนดนโยบาย การแก้ไขปัญหา การควบคุม การปฏิบัติและประการสำคัญต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ เพราะมิฉะนั้นการปฏิบัติการข้าวกรองจะเป็นการสูญเปล่า

ข้าวกรองต้องทันเวลา ข้าวกรองที่มีค่าและสอดคล้องกับสถานการณ์จะมีคุณค่ามากที่สุดก็ต่อเมื่อนำมาใช้ได้ทันเวลา ถ้าหากล่วงเวลาไปแล้วคุณค่าก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ ดังนั้น ในบางสถานการณ์ ความทันเวลา มีความสำคัญกว่าความถูกต้องและสมบูรณ์ของข่าวสาร

การปฏิบัติการข้าวกรองต้องอ่อนตัว การวางแผนและการปฏิบัติการข้าวกรองจะต้องให้มีความอ่อนตัวเพื่อที่จะสามารถรับสถานการณ์ทั้งทางด้านการข่าวและทางด้านยุทธการได้ดีที่สุด เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะคือการประมาณการ ความต้องการข้าวกรองได้ถูกต้องและทันกับสถานการณ์

การปฏิบัติการข้าวกรองต้องใช้จินตนาการและมีวิสัยทัศน์ยาวไกล ซึ่งต้องประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์และสมเหตุสมผล รวมทั้งปราศจากการแทรกแซงในเรื่องการปฏิบัติการข้าวกรองจากบุคคลต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากผู้ที่ไม่เข้าใจในเรื่องการข่าวกรองอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติการข้าวกรองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบความต้องการข้าวกรองจากผู้บังคับบัญชาและหน่วยต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

ต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีการปฏิบัติอย่างเข้มงวดกวดขันทั้งหน่วยที่ปฏิบัติการข้าวกรอง และบุคคลหรือหน่วยที่ใช้ข้าวกรอง เพื่อมิให้ข่าวสารรั่วไหลไปถึงข้าศึกหรือฝ่ายตรงข้าม อันจะเป็นผลเสียต่อการปฏิบัติการและเป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยข้าวกรองของฝ่ายเรา

ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติการข้าวกรองต่างๆ อย่างแน่นแฟ้น เพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนงานหรือเป้าหมายทางการข่าวกรอง รวมทั้งให้สามารถใช้ประโยชน์จากข่าวสารข้าวกรองที่หน่วยข้าวกรองต่างๆ รวบรวมได้อย่างเต็มที่

๗. องค์ประกอบข้าวกรองทางยุทธศาสตร์

การศึกษาถึงพลังอำนาจของต่างชาติ เพื่อวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถ และนโยบายหรือหนทางปฏิบัติที่จะใช้เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์เฉพาะของต่างชาตินั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบที่ส่งเสริมพลังอำนาจ

แห่งชาติ ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวเรียกว่า “องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์” ซึ่งมี ๘ องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

๗.๑ ข่าวกรองทางภูมิศาสตร์

ข่าวกรองทางภูมิศาสตร์ คือการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิมาปนาวิทยาของประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งจะกล่าวถึงที่ตั้ง อาณาเขต ขนาด รูปร่าง ลักษณะทางธรณีวิทยา สมุทรศาสตร์ และอุตุนิยมวิทยา ประชากร และแหล่งทรัพยากร รวมทั้งสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เจริญขึ้นหรือความเสื่อมสลายทั้งจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์เป็นรากฐานที่สำคัญของพลังอำนาจ แห่งชาติและมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญยิ่งกับองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์อื่นๆ โดยเฉพาะ สังคมจิตวิทยา การเมือง การทหาร การขนส่งและโทรคมนาคม

๗.๒ ข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา

ข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา คือการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชนต่างๆ จำนวนประชากร การแบ่งกลุ่มของประชาชน พฤติกรรม ลักษณะนิสัย ท่าที ทศนคติ ความเชื่อถือ ค่านิยม คุณภาพของประชาชน และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนและสถาบันทางสังคมต่างๆ โดยจะศึกษาจากปัจจัยในเรื่องประชากรศาสตร์ (Demography) ลักษณะทางสังคมและทัศนคติของประชาชน การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การแพทย์และสาธารณสุข และการสวัสดิการสังคม เป็นต้น ลักษณะทางสังคมจิตวิทยาของชาติใดชาติหนึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเข้มแข็งหรืออ่อนแอ ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของชาตินั้นๆ และเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือบั่นทอนพลังอำนาจของชาติในด้านอื่นๆ คือเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

๗.๓ ข่าวกรองทางเศรษฐกิจ

ข่าวกรองทางเศรษฐกิจเป็นการกล่าวถึงสภาวะเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล เงินทุน การดำเนินการ และศักยภาพทางเศรษฐกิจของต่างชาติ พลังอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นรากฐานของพลังอำนาจอื่นๆ ของชาติคือ พลังอำนาจทางการเมือง สังคมจิตวิทยา และการทหาร ศักยภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติ และในการทำงานเดียวกันผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจก็เป็นมูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติ

๗.๔ ข่าวกรองทางการเมือง

ข่าวกรองทางการเมือง คือการศึกษาถึงโครงสร้างและวิถีทางในการปฏิบัติที่เป็นจริงในเรื่องการบริหาร การปกครอง องค์กรในทางการเมือง การกำหนดนโยบายภายในและต่างประเทศ เสถียรภาพของรัฐบาล คุณภาพของผู้นำประเทศ การเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งจะบ่งชี้ถึงความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ รวมทั้งแนวโน้มในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและการทหาร

๗.๕ ข่าวกรองทางการทหาร

ข่าวกรองทางการทหาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงโครงสร้างและกำลังทหารของต่างชาติ ทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และกำลังกึ่งทหาร ในรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่แล้วหรือคาดว่าจะมีการจัดขึ้นในอนาคต ซึ่งกำลังทหารเป็นพลังอำนาจหลักของชาติประการหนึ่งที่รัฐบาล

จะใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ พลังอำนาจทางทหารประกอบด้วย กำลังรบที่จัดไว้แล้วหรือกำลังทหารพร้อมรบ (Mobilized Armed) และศักยภาพสงคราม (War Potential)

๗.๖ ข่าวกองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข่าวกองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือการศึกษาที่เกี่ยวกับขีดความสามารถและกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของต่างชาติ ในเรื่องของหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักวิทยาศาสตร์ โครงการวิจัยและพัฒนา เงินทุนในด้านการศึกษาวิจัย การค้นพบ และประดิษฐ์กรรมใหม่ๆ ข่าวกองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมสนับสนุนองค์ประกอบอื่นๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจ โทรคมนาคมและการทหาร ข่าวกองทางที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่ใช้สำหรับการปฏิบัติการทางทหารเรียกว่า “ข่าวกองทางเทคนิค”

๗.๗ ข่าวกองทางการขนส่งและโทรคมนาคม

ข่าวกองทางการขนส่งและโทรคมนาคมจะสามารถแยกพิจารณาได้เป็น ๒ อย่างคือ ข่าวกองทางการขนส่งและข่าวกองทางโทรคมนาคม

ข่าวกองทางการขนส่ง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของระบบการขนส่งภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยระบบขนส่งทางบก ได้แก่ การขนส่งทางรถไฟและการขนส่งทางถนน ระบบขนส่งทางน้ำ ระบบการขนส่งทางอากาศและระบบการขนส่งทางท่อ ระบบการขนส่งจะเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่งในเรื่องขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในทางการทหาร

ข่าวกองทางโทรคมนาคม เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งทางทหารและพลเรือน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ระบบสายเคเบิลใต้น้ำ ระบบดาวเทียม และเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอื่นๆ ข่าวกองทางโทรคมนาคมจะใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถ ประสิทธิภาพ และความล่อแหลมของระบบการติดต่อสื่อสารภายในประเทศที่สามารถจะนำมาใช้สำหรับการปฏิบัติการทางทหาร และความสามารถที่จะปรับให้ใช้กันได้ระหว่างเครื่องมืออุปกรณ์การติดต่อสื่อสารของประเทศเรากับของต่างชาติ

๗.๘ ข่าวกองทางประวัติบุคคล

ข่าวกองทางประวัติบุคคล คือการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลสำคัญของต่างชาติที่ปรากฏบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน หรือที่คาดว่าน่าจะมีสำคัญในอนาคต โดยปกติในองค์ประกอบข่าวกองทางยุทธศาสตร์อื่นๆ เช่น สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะปรากฏเรื่องราวของบุคคลต่างๆ ในแต่ละองค์ประกอบอยู่แล้ว แต่การแยกหัวข้อข่าวกองทางประวัติบุคคลไว้อีกองค์ประกอบหนึ่งต่างหาก เพื่อที่จะให้ได้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มขึ้นทั้งบุคคลที่กล่าวไว้แล้วในแต่ละองค์ประกอบและบุคคลอื่นๆ ที่พิจารณาเห็นว่าสำคัญ รวมทั้งสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ตามต้องการ

องค์ประกอบข่าวกองทางยุทธศาสตร์ทั้ง ๘ องค์ประกอบตามที่กล่าวมาแล้ว มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก และจะต้องนำมาพิจารณาและวิเคราะห์ร่วมกัน โดยจะไม่มี การนำเอาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมาทำการวิเคราะห์เป็นเอกเทศโดยเฉพาะ ข้อสำคัญประการหนึ่งในการแยกองค์ประกอบข่าวกองทางยุทธศาสตร์ออกมาเป็นส่วนๆ ก็คือ ความแตกต่าง

กันในเรื่องเป้าหมายในการรวบรวมข่าวสารและการดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสาร เพื่อที่จะเน้นให้เห็นถึงสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบอย่างชัดเจน มาทำการวิเคราะห์ที่ได้ง่ายและถูกต้องยิ่งขึ้น

แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ในยุคเริ่มแรก

ปรากฏจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า นักปราชญ์ชาวจีนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดท่านหนึ่งชื่อ “ซุน วู ซู” (Sun Wu tzu) หรือเรียกสั้นๆ ว่า “ซุนวู” ได้เขียนตำราศิลปะการสงคราม (The Art of War) ไว้เป็นเล่มแรกของโลกเมื่อประมาณ ๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช หรือประมาณเกือบสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว ตำราศิลปะการสงครามของซุนวู สมัยนั้นถือว่าเป็นสุดยอดของวรรณคดีทางวิทยาการทหารของจีน เพราะถ้อยคำสำนวนในตำราได้แสดงถึงสติปัญญาที่เฉียบแหลมและบางบอกถึงความเฉลียวฉลาดอย่างล้ำลึกของซุนวูผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตแทบไม่น่าเชื่อเลยที่เดียวว่า ซุนวู จะเขียนวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางการทหารออกมาด้วยถ้อยคำอันลึกซึ้ง แจ่มแจ้ง มีเหตุผลอันน่าฟัง และเป็นอมตะนิรันดร์กาล จนกระทั่งในปัจจุบัน

ตำราศิลปะการสงครามของ ซุนวู หาได้มีชื่อเสียงเฉพาะประเทศจีนเท่านั้น ปรากฏว่าได้มีผู้ลอกคัดมาจากคำแปลภาษาจีน โดยอ้างว่าเป็นต้นฉบับที่ถูกต้องเป็นจำนวนไม่น้อย แม้แต่หนังสือที่แปลออกมาเป็นภาษาไทยก็มีอยู่หลายเล่มด้วยกัน มีผู้กล่าวว่าชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยได้ให้ความนับถือตำราศิลปะการสงครามของซุนมากกว่าชาวจีนซึ่งเป็นต้นกำเนิดเสียอีก เพราะญี่ปุ่นมองเห็นคุณค่าที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ตรงกันข้ามกับในประเทศจีนซึ่งมีผู้พยายามกีดกันมิให้ตำราของซุนวูมีชื่อเสียงขึ้นมา เพราะความอิจฉาริษยาเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตามตำราศิลปะการสงครามของ ซุนวู ก็เป็นที่ยอมรับและได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันมากมายทั่วโลก แม้แต่นักยุทธศาสตร์ชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงในระยะต่อมา เช่น เซอร์ บาสิล ลิดเดล ฮาร์ท (Sir Basil Liddell Hart, พ.ศ.๒๔๓๔ - ๒๕๑๓) ก็ยังได้กล่าวถึงตำราของซุนวู ว่า เป็นวรรณกรรมที่กลั่นกรองถึงความฉลาดลึกซึ้งในการทำสงคราม แม้ว่าจะไม่เคยมีใครทำความเข้าใจได้กว้างไกลและลึกซึ้งก็ตาม นอกจากนั้นแล้วลิดเดลฮาร์ทยังได้ให้ความคิดเห็นต่อไปอีกว่าคงจะมีแต่นายพลเคลาส์เซวิตซ์ (Clausewitz) เท่านั้นที่สามารถจะยกเอาไปเทียบเคียงกับซุนวูได้ แม้ว่าเคลาส์เซวิตซ์จะมีความคิดเห็นที่ทันสมัยกว่าซุนวูในบางส่วนก็ตาม หากจะเปรียบเทียบกันแล้วก็เป็นที่ยอมรับได้ว่าซุนวูเป็นผู้ที่มองการณ์ไกลได้แจ่มแจ้ง มีสายตาสีที่ลึกซึ้งกว่าและยังสามารถนำเอาไปใช้ได้โดยไม่มียันจบสิ้น

สถาบันการศึกษาชั้นสูงในสหรัฐฯ ที่สำคัญหลายแห่งในปัจจุบัน เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยเสนาธิการทหารบก เป็นต้น ต่างก็นำเอาตำราศิลปะการสงครามของซุนวูไปทำการศึกษาและวิจัยกันเป็นประจำทุกปี อาจมีผู้สงสัยว่าเพราะเหตุใดจึงได้มีผู้สนใจจำนวนมากที่ติดตามผลงานของซุนวู รวมทั้งได้มีการศึกษาแนวความคิดของท่านผู้นี้อยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มียันจบสิ้น ทั้งที่ตำราดังกล่าวได้เขียนมาเป็นเวลาพันๆ ปีมาแล้ว แต่หากจะแบ่งปันเวลาอ่านตำราของซุนวูบ้าง โดยเฉพาะจากต้นฉบับตำราศิลปะการสงครามของผู้แปลจากคำแปลภาษาจีน คือ นาย Lionel Giles, M.A. ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกหนังสือภาคตะวันออกพิพิธภัณฑ

อังกฤษ ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Luzac & CO. กรุงลอนดอน ปี ค.ศ.๑๙๑๐ จะเห็นได้ว่า แนวความคิดของซุนวูเกี่ยวข้องกับหลักพื้นฐานทางวิทยาการทหาร (Military Sciences) และหลักการสงคราม (Principle of War) เป็นส่วนใหญ่ หลักการดังกล่าวนี้ได้รับการยอมรับว่า เป็นรากเหง้าของ ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสงครามสมัยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของหลักการสงครามนั้นจะได้นำไปกล่าวในรายละเอียดต่อไป อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้กล่าวว่าถึงแม้ว่าอาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใดก็ตามแต่หลักการสงครามคงอยู่ และอาจนำไปใช้ได้อยู่เสมอ ถึงกับแต่งเป็นบทกวีเปรียบเทียบไว้ว่า

“กาลเวลาผ่านไป รถศึกล่วงแล้วซึ่งสมัย อาวุธพัฒนาการผันไปไม่รู้จบ แต่หลักการเมื่อ ๒๔๐๐ ปี ก่อนโน้นของท่านซุนวู จอมทหารของจีน ยังเป็นอมตะ”

ความหมายของยุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์

เป็นที่ทราบกันดีว่า เมื่อกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ครั้งใดก็ตาม มักจะเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าจะเกิดความเข้าใจตรงกันหรือไม่ ฉะนั้น จึงเกิดเป็นปัญหาอยู่เสมอ และจำมีผู้ตั้งคำถามกันอยู่บ่อยๆ ว่า “ยุทธศาสตร์คืออะไร หรือยุทธศาสตร์หมายความว่าอย่างไร”

ปัญหาดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าเริ่มมานานนับศตวรรษแล้ว นักยุทธศาสตร์และนักวิชาการทางยุทธศาสตร์สำคัญๆ หลายท่าน ต่างก็ให้ทัศนะและความคิดเห็นต่างๆ กัน สุดแล้วแต่ว่าจะพิจารณาหรือมองในเรื่องที่ตนมีความถนัดหรือเรื่องที่ตนให้ความสนใจเฉพาะ ฉะนั้น จึงเป็นการยากลำบากทีเดียวในการที่จะเลือกสรรหาความหมายให้ชี้ชัดลงไปให้เหมาะสม นอกจากนั้นข้อคิดเห็นของแต่ละสถาบันและแต่ละประเทศก็ย่อมจะมองแตกต่างกันออกไป แม้จะเป็นสถาบันในประเทศเดียวกันก็ตาม ก็หาได้เหมือนกันทีเดียวไม่

ประเทศมหาอำนาจในโลกปัจจุบันต่างก็มีหลักนิยามทางยุทธศาสตร์ของตนโดยเฉพาะ จึงมักจะมีข้อโต้แย้งกันอยู่เสมอๆ ว่า การกล่าวถึงเรื่องยุทธศาสตร์ในแต่ละสถานการณ์นั้น จะใช้ยุทธศาสตร์แบบประเทศใดในโลกเสรี เช่น สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือจะใช้ยุทธศาสตร์ในประเทศแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เช่น สหภาพโซเวียต หรือสาธารณรัฐประชาชนจีน ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากเราจะมองสภาพความเป็นจริงและยอมรับว่า เรื่องยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของความคิด (Ideas) เป็นปรัชญา (Philosophy) แล้วก็ไม่ควรที่จะกำหนดให้แน่ชัดลงไปว่าความหมายอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการถูกต้อง นอกจากจะได้ข้อยุติและมีการกำหนดไว้ในสถาบันหนึ่งเป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในการศึกษาหรือเพื่อการพัฒนาต่อไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความนึกคิดและมีเหตุผล ฉะนั้น การที่จะวิเคราะห์และศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ จึงจำเป็นต้องใช้วิจารณ์ญาณและพินิจวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ไม่เชื่อสิ่งที่ไม่มีความหมายอย่างง่ายๆ การจะตัดสินใจอะไรลงไปก็ตาม จะต้องใคร่ครวญให้มากกว่าจะคุ้มค้ำกับการเสี่ยง (Risks) ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ ดังที่ฝ่ายอำนวยการทางทหารใช้คำว่า “การเสี่ยงที่ใคร่ครวญแล้ว” (Calculated risks) การพิจารณาตัดสินใจอะไรก็ตาม จึงจำเป็นจะต้องอาศัยหลักฐานหรือข้อมูลที่ทันสมัยประกอบด้วยเสมอ

การศึกษายุทธศาสตร์ด้วยตนเองนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะได้มีโอกาสวิเคราะห์และพิจารณาด้วยวิจารณ์ญาณของตนเอง แต่ก็ควรจะมีการศึกษาหลักพื้นฐานที่จำเป็นก่อน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดของตนเองอย่างถูกต้อง ไม่พะวัภพะวงจน

หาทางออกไม่ได้ เช่นเดียวกับในการปฏิบัติทางพุทธศาสนา ดังที่เราทราบกันดีในเรื่องของการวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการศึกษายุทธศาสตร์นั้นต้องอาศัยการอ่านหนังสือประกอบด้วย โดยเฉพาะหนังสือของนักยุทธศาสตร์สำคัญๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศ รวมทั้งการให้ความสนใจและติดตามสถานการณ์ความเป็นไปของโลกในปัจจุบันอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาประยุกต์กับแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของตนต่อไป การปฏิบัติได้ตามที่กล่าวมานี้จะช่วยให้เราเกิดแนวความคิดเพิ่มเติมได้เป็นอย่างดี และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นด้วย

ประเทศเล็กๆ และกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยของเรา การจะยึดถือเอาหลักนิยมทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะนั้น น่าจะไม่เป็นการถูกต้องและเหมาะสมนัก แต่ควรจะยอมรับเอาแนวความคิดของประเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม เพื่อเกื้อกูลและส่งเสริมผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติอย่างสูงสุด

ในสมัยกรีกโบราณ ได้มีผู้ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ทหารว่า “ศิลปะของนำทัพ” (The art of general) ด้วยเหตุผลที่ว่า บรรดาผู้นำทัพเหล่านั้นได้อาศัยหลักการสงครามเป็นเครื่องมือนำไปใช้ในการยุทธ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย โดยให้ตนเองอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบมากที่สุด อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงผลงานทางสมองอันเฉียบแหลมของเคลาส์เซวิทส์ ในหนังสือ On War ซึ่งได้กล่าวถึงความหมายของยุทธศาสตร์ในทัศนะของเขาแล้ว ก็น่าจะเป็นแบบอย่างและเป็นผลดีในการวิเคราะห์หาความหมายของยุทธศาสตร์ที่เราต้องการจะทราบต่อไป เพราะหนังสือ On War ดังกล่าวได้เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เราทราบต่อมาว่า มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กล่าวกันว่า บรรดาแม่ทัพที่มีชื่อเสียงสำคัญหลายท่านในครั้งนั้น ต่างก็ใช้เป็นแนวทางหรือเป็นครูในการดำเนินการสงครามด้วยกันแทบทั้งสิ้น และแม้ในระยะเวลาต่อมาถึงสงครามโลกครั้งที่สองก็ยังมีผู้กล่าวกันอีกว่า มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของหนังสือ On War ชักจูงให้เป็นไปอีกด้วย แม้กระทั่งในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่นานมานี้เอง จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ลักษณะของสงครามอีกด้วย กล่าวคือได้มีการเปลี่ยนแปลงจากสงครามระหว่าชาติให้เป็นสงครามกลางเมือง หรือสงครามปลดปล่อย (Liberation War) หรือการก่อความไม่สงบ (Insurgent War) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ในทศวรรษที่ผ่านมา

เคลาส์เซวิทส์กล่าวถึงความหมายของยุทธศาสตร์ไว้ตอนหนึ่งว่า

“The art of the employment of battles as a means to gain the object of war.”

ถอดเป็นภาษาไทยว่า “ยุทธศาสตร์หมายถึงความหมายว่า ศิลปะของการใช้การยุทธเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสงคราม”

ความหมายของยุทธศาสตร์ดังกล่าว แม้จะเป็นความหมายที่เห็นว่าเหมาะสมมากในสมัยนั้น แต่ในระยะต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน ยังไม่น่าจะมีความถูกต้องและเหมาะสม หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ยังไม่มีความสมบูรณ์ ข้อบกพร่องของคำจำกัดความหรือความหมายของนัยข้างต้นที่เห็นสมควรจะนำมาพิจารณา ๒ ประการดังนี้

๑. ไม่ได้คำนึงถึงนโยบายการเมือง (Political Policy) ซึ่งเป็นหน้าที่ละความรับผิดชอบของรัฐบาลโดยเฉพาะ

๒. มุ่งใช้แต่การยุทธเป็นเครื่องมือ (Means) แต่เพียงอย่างเดียว ในการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (Strategical End)

ฉะนั้น ความหมายของยุทธศาสตร์ดังกล่าว จึงน่าจะพิจารณาได้ว่าเป็นการจำกัดอยู่ในวงแคบๆ คือ การใช้ยุทธวิธีเพียงอย่างเดียว โดยไม่ใช้กำลังอำนาจอื่นๆ ของชาติสนับสนุน เช่น กำลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม-จิตวิทยา ย่อมจะไม่สำรวจสมมุติฐานอย่างแน่นอน ส่วนนโยบายทางการเมืองนั้น เป็นเรื่องของรัฐบาลผู้บริหารประเทศ มิใช่เป็นเรื่องของแม่ทัพนายกอง หรือผู้นำทางทหารคนไหนคนใดที่จะเป็นผู้กำหนด เพราะรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายสงคราม และนโยบายทางการเมืองที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความผันแปรของสถานการณ์ รัฐบาลอาจจะแทรกแซงการดำเนินการสงครามในระดับยุทธศาสตร์ การนำทัพหรือยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติการ (Operational Strategy) ด้วยการกำหนดนโยบายทางการเมือง ให้เป็นไปตามความต้องการของรัฐบาลอย่างใดก็ได้ หรือแม้แต่การปลดแม่ทัพออกและตั้งแม่ทัพคนใหม่ ก็ไม่สามารถจะกระทำได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือในสงครามเกาหลี ประธานาธิบดีทรูแมนของสหรัฐฯ ขณะนั้นได้ออกคำสั่งปลด พล.อ.แมกอาเธอร์ ออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการกองกำลังสหประชาชาติ ในขณะที่เขากำลังพักผ่อนอยู่ในบ้านพักของสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ณ กรุงโตเกียว เมื่อ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๔๙๔ โดย พล.อ.แมกอาเธอร์ ไม่รู้ตัวล่วงหน้า ทั้งนี้เพราะรัฐบาลสหรัฐฯ เห็นว่า พล.อ.แมกอาเธอร์ ได้ปฏิบัติการทางทหารที่ขัดกับนโยบายทางการเมือง โดยไม่ยุทธศาสตร์ในการจำกัดวงล้อม (Strategy of Containment) และให้มีลักษณะเป็นสงครามจำกัด (Limited War) ตัวอย่างอีกอันหนึ่งก็คือ การปลดผู้บัญชาการกองกำลังทางอากาศของสหรัฐฯ ในกรณีสงครามอ่าวเปอร์เซียเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๒ เพราะผู้บัญชาการกองกำลังทางอากาศได้ให้สัมภาษณ์แผนการโจมตีทางอากาศแก่บรรดาผู้สื่อข่าว โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ซึ่งอาจจะมีความกระทบต่อแผนการดำเนินการสงครามของสหรัฐฯ เป็นส่วนรวม

หากจะพิจารณาถึงแนวความคิดทางยุทธศาสตร์สมัยใหม่ คือเริ่มในปลายศตวรรษที่ ๒๕ ซึ่งมาเคียงเวลี ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับพลังอำนาจของรัฐไว้ และถ้าเรายอมรับแนวความคิดที่ว่าความสัมพันธ์ของ “ยุทธศาสตร์” กับ “พลังอำนาจของรัฐ” นั้นมีอยู่อย่างแน่นแฟ้น ซึ่งเกือบจะแยกออกจากกันไม่ได้เลยทีเดียว เราก็อาจจะได้ข้อยุติเรื่องความหมายของยุทธศาสตร์อย่างง่าย ๆ สั้น ๆ ว่า “ยุทธศาสตร์ คือ การใช้พลังอำนาจของชาติให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของชาติ” เพราะ “พลังอำนาจของชาติเปรียบเสมือนเป็น “เครื่องมือ” (Means) วัตถุประสงค์ก็เป็น “เป้าหมายหรือจุดหมาย” (End) ที่กำหนดไว้ให้บรรลุถึงความมุ่งประสงค์ของชาติเป็นส่วนรวม อย่างไรก็ตามอาจจะกล่าวได้ว่า แทบจะไม่มีชาติใดในโลกที่จะสามารถใช้พลังอำนาจของชาติที่มีอยู่แต่เพียงลำพัง ให้บรรลุถึงเป้าหมายหรือเป้าหมายของตนได้ทุกเป้าหมายไป เพราะเครื่องมือหรือองค์ประกอบพลังอำนาจของชาติที่แต่ละประเทศมีอยู่ มักมีอุปสรรคหรือขีดจำกัดอยู่เสมอ ฉะนั้นชาติต่างๆ จึงต้องพยายามหาทางแก้ไข เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีต่างๆ กัน เช่น การแสวงหาความร่วมมือจากประเทศอื่นๆ โดยการเข้าเป็นพันธมิตรร่วมกัน ซึ่งทำให้สามารถเพิ่มพูนขีดความสามารถ ซึ่งมีอยู่จำกัดให้สูงขึ้น

แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ของเคลาส์เซวิตส์ที่กล่าวมาแล้ว อาจจะพิจารณาได้ว่าเคลาส์เซวิตส์ กล่าวถึงเรื่องการยุทธ์และการสงครามเป็นหลัก ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลังอำนาจทางทหารโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ในทัศนะของเคลาส์เซวิตส์ จึงเป็นเรื่องของ “ยุทธศาสตร์ทางทหาร” (Military Strategy) หรือถ้าหากจะพิจารณาความหมายของยุทธศาสตร์ตามแนวความคิดของ พล.อ.โมลต์เก้ (Moltke) อดีตเสนาธิการทหารบกของเยอรมันนี ซึ่งได้กล่าวว่า

“Strategy is the Practical adaptation of the means placed at a general’s disposal to the attainment of the object in view”

แนวความคิดของ พล.อ.โมลต์เก้ ได้มุ่งถึงการใช้เครื่องมือ (พลังอำนาจ) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน แต่การใช้เครื่องมือนั้นได้ระบุให้ผู้นำทัพเป็นผู้ใช้ พิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องยุทธศาสตร์ทางทหารมากกว่า

ในการพัฒนาเรื่องยุทธศาสตร์นั้น ปรากฏว่าหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ยุติลง สหรัฐฯ ได้พัฒนาก้าวหน้าในทางวิชาการมากกว่าประเทศอื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ (US.Army War College) ซึ่งเป็นสถาบันวิชาการทหารทหารชั้นสูงของกองทัพ ได้จัดตั้งสถาบันยุทธศาสตร์ (Strategic Study Institution) เพื่อดำเนินการพัฒนาด้านยุทธศาสตร์แก่กองทัพโดยเฉพาะ และได้รับมอบหน้าที่ในการให้คำแนะนำการศึกษายุทธศาสตร์สถาบันการศึกษาของกองทัพทั้งสิ้น และยังเป็นลูกมือของกองทัพในการวิเคราะห์และวิจัยปัญหาตามความต้องการของกองทัพ รวมทั้งการริเริ่มของสถาบันตามโครงการด้วย ในการปฏิบัติงานของสถาบันนี้ สถาบันได้เชิญผู้มีประสบการณ์ทั้งทหารและพลเรือนในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีการสัมมนาเพื่อหาข้อยุติ เสนอผลให้กองทัพผ่านทางกรมยุทธการทหารบก เพื่อรับรองความเห็นชอบซึ่งกองทัพก็จะได้ใช้ประโยชน์จากผลของการรายงานด้านยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนากองทัพให้ทันสมัยต่อไป วิธีการเช่นนี้นับว่าจะเป็นผลดีในการทำงานอันเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เป็นส่วนรวม

มีข้อสังเกตที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษายุทธศาสตร์ประการหนึ่ง ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมากทีเดียวก็คือ กองทัพบกสหรัฐฯ ได้มอบหน่วยงาน “สถาบันประวัติศาสตร์ของกองทัพ” (The US.Army Military History Institute) ให้ขึ้นบังคับบัญชาที่วิทยาลัยกองทัพด้วย คือ ให้ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบกเป็นผู้อำนวยการสถาบันประวัติศาสตร์ทหารโดยตำแหน่ง ซึ่งสถาบันประวัติศาสตร์นี้เองจะเป็นแหล่งข่าวสารทางประวัติศาสตร์กลาง ช่วยอำนวยความสะดวกขั้นต้นในการวิจัยทางการศึกษา เปรียบเสมือนเป็นสมองกับนักศึกษาตามความต้องการ ในสถาบันประวัติศาสตร์จะมีนักประวัติศาสตร์มืออาชีพอยู่ประจำเพื่อสนับสนุนการศึกษาในวิทยาลัย และในสถาบันแห่งนี้จะมีหนังสืออยู่มากมายประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ เล่ม นับว่าเป็นสถาบันที่มีการรวบรวมหนังสืออันสวยงามแห่งหนึ่งของโลกทีเดียว

เมื่อพิจารณาหลักนิยามของสหรัฐฯ เกี่ยวกับเรื่องยุทธศาสตร์เป็นส่วนรวม จะเห็นได้ว่าทุกสถาบันทางทหารได้ใช้ความหมายของยุทธศาสตร์ตามนิยามศัพท์ทหารสมาเหล่าทัพ ในเอกสารของคณะเสนาธิการร่วม เล่ม ๑ (Joint Chiefs of Staff Pub.I.) ดังนี้

“Strategy :The art and science of developing and using political, economic, psychological, and military forces as necessary during peace and military forces as necessary during peace and war, to afford the maximum support to policies, in order to increase the probabilities and favorable consequences of victory and to lessen the chances of defeat”

ถอดเป็นภาษาไทยได้ว่า

“ยุทธศาสตร์ คือ ศิลปะและศาสตร์ในการพัฒนา และการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และทางการทหารของชาติ ในยามสงบและยามสงคราม โดยให้การสนับสนุนอย่างสูงสุดต่อนโยบายของชาติ เพื่อเพิ่มพูนโอกาสและความได้เปรียบที่ได้มาซึ่งชัยชนะและลดโอกาสที่จะประสบปัญหากับความพ่ายแพ้ให้น้อยลง”

เพื่อพิจารณานิยามศัพท์ของคำว่า “ยุทธศาสตร์” ตามหลักนิยามของสหรัฐฯ ดังกล่าว ย่อมอนุมานได้ว่า สหรัฐฯ ได้แบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับชาติ เรียกว่า “ยุทธศาสตร์” (national strategy)

๒. ระดับกระทรวงกลาโหม เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ทหาร” (military strategy) ซึ่งบางครั้งก็มีการเรียกชื่อว่า “national military strategy”(ยุทธศาสตร์ทหารของชาติ)

เป็นที่น่าสังเกตว่าระดับกระทรวง ทบวง กรม อื่นๆ นอกจากกระทรวงกลาโหม ไม่นิยมเรียกกันทั้งๆ ที่มีการใช้กำลังอำนาจอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ถ้านำไปใช้ในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองก็ควรใช้คำว่า ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์สังคม และยุทธศาสตร์การเมือง ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งจำทำให้แนวความคิดในการใช้คำยุทธศาสตร์กว้างไกลออกไปกว่ายุทธศาสตร์ทหารอย่างเดียว

อย่างไรก็ตามคำว่า ยุทธศาสตร์นี้ก็ได้นำไปใช้แพร่หลายที่เดียวสำหรับในปัจจุบัน เช่น ยุทธศาสตร์ในการวางแผนครอบครัว ยุทธศาสตร์ในการวางแผนครอบครัว ยุทธศาสตร์ในการขาย ยุทธศาสตร์ในการเพิ่มผลผลิต ยุทธศาสตร์ในการเลือกตั้ง ฯลฯ เป็นต้น

หากสังเกตดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย อาจเรียกได้ว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างดีทีเดียว เพราะแต่ละแผนจะมีการใช้เครื่องมือหรือทรัพยากรของชาติ มีเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างแน่ชัด และรวมทั้งกำหนดห้วงระยะเวลาในการปฏิบัติด้วย นอกจากนี้ก็มีสถาบันหลายแห่งที่เดียวที่หลีกเลี่ยงจะใช้คำยุทธศาสตร์โดยตรง หากแต่ไปเรียก “กลยุทธ์” แทนซึ่งความหมายของคำว่า “กลยุทธ์” นั้น น่าจะเป็นเรื่อง “วิธีการ”(method) มากกว่า

ได้กล่าวมาแล้วว่า ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของความคิดซึ่งเป็นนามธรรม และแต่ละสถาบันก็กำหนดขึ้นตามความคิดเห็นของตน ขอให้สังเกตดูความหมายของ “ยุทธศาสตร์ชาติ” ของคณะเสนาธิการร่วม และวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

National Strategy (JCS.pub.l) : The art and science of developing and using the political, economic, and psychological Powers of a nation, together with its armed forces, during peace and war, to secure national objectives. National Strategy (US Army War College) : A generalized notion of idea of how all available resources can be employed to further the national interests, priorities, and policies.

จะเห็นได้ว่า ความหมายของยุทธศาสตร์ทั้งสองสถาบันไม่เหมือนกันทีเดียว ความหมายแรกคือ ความหมายของคณะเสนาธิการร่วมนั้นเป็นการใช้พลังอำนาจของชาติเพื่อดำรงไว้ซึ่ง “วัตถุประสงค์ของชาติ” (Nation Objectives) ส่วนความหมายอันหลังเป็นการใช้พลังอำนาจของชาติมุ่งไปสู่ “ผลประโยชน์ของชาติ” (National Interests) ตามลำดับความเร่งด่วนและ “นโยบายของชาติ” (National Policies) เมื่อพิจารณาถึงตอนนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองสถาบันได้กำหนดเป้าหมาย (End) ไว้แตกต่างกัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ ถ้าไม่พินิจพิเคราะห์ให้ดี หรือไม่เข้าใจโครงสร้างของยุทธศาสตร์อย่างลึกซึ้งซึ่งคือไม่รู้จักความหมายของคำทั้งสองดีพอ ทำให้ไม่ทราบความสัมพันธ์ของคำทั้งสองเป็นอย่างไร เรื่องนี้จะกล่าวถึงถึงรายละเอียดต่อไปในเรื่องของยุทธศาสตร์ชาติโดยเฉพาะ

สำหรับความหมายของยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงกลาโหม ซึ่งเรียกว่า “ยุทธศาสตร์ทหาร” นั้น สหรัฐฯ ได้ใช้นิยามศัพท์ของคณะเสนาธิการร่วมเหมือนกันทุกสถาบัน ดังนี้

Military Strategy (JCS.pub.I) : The art and science of employing the armed forces of a nation to secure the objectives of national policy by the application of force, or the threat of force.

ถอดเป็นภาษาไทยได้ว่า

“ยุทธศาสตร์ทหาร คือ ศิลปะและศาสตร์ในการใช้กำลังรบของชาติเพื่อรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ของนโยบายของชาติ โดยการใช้กำลังหรือการคุกคามว่าจะใช้กำลัง”

ความหมายของยุทธศาสตร์ทหารต่างกับยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญก็คือ ยุทธศาสตร์ชาติใช้พลังอำนาจของชาติทั้งสิ้น ส่วนยุทธศาสตร์ทหาร ใช้เพียงกำลังอำนาจทางทหารอย่างเดียว สำหรับความหมายของยุทธศาสตร์ทหารนอกเหนือจากนี้ สถาบันวิทยาลัยการทัพบกสหรัฐฯ ได้รวบรวมมาจากแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์สำคัญหลายท่านด้วยกัน เช่น เคลาส์เซวิตส์ โมล์เก้ โจมินี ลิตเติลฮาร์ท มอนต์โอมเมอรี เวฟเวล และโบพล์ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละความหมายก็มีความแตกต่างกันไปบ้างแต่ไม่มากนัก ความหมายของคณะเสนาธิการร่วมของสหรัฐฯ ค่อนข้างจะเหมาะสมกว่า และกองทัพไทยของเราก็ถือเอามาเป็นแบบฉบับและใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่อยู่สับสนว่าจะเกี่ยวข้องกับคำยุทธศาสตร์ในอดีต และมีผู้กล่าวอยู่มากเหมือนกัน คำนี้ก็คือ “ยุทธศาสตร์ใหญ่” หรือ “มหายุทธศาสตร์” (Grand Strategy) เป็นนักยุทธศาสตร์สำคัญชาวอังกฤษ ๒ คน คือ ร.อ.ลิตเติล ฮาร์ท และ จอมพล มอนต์โอมเมอรี ได้ให้คำนิยามไว้แตกต่างกันเล็กน้อย แต่ที่เหมือนกันก็คือ ได้กล่าวถึงการใช้งบประมาณของชาติทั้งปวงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองของการสงคราม มีข้อที่น่าสังเกตก็คือ มอนต์โอมเมอรีได้เน้นถึงเป้าหมายของสันติภาพขั้นสุดท้ายไว้ด้วย ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมากในปัจจุบันโดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ได้เกิดปัญหาตามมาสำหรับผู้ได้รับชัยชนะเป็นอันมาก

Grand Strategy (Field Marshall Montgomery)

: The coordination and direction of all the resources of a nation or group of nation, towards the attainment of the political object of the war, the goal defined by the fundamental policy the true object of Grand Strategy must be a secure and lasting peace.

ข้อให้สังเกตดูว่าอังกฤษไม่นิยมใช้คำว่า “ยุทธศาสตร์ชาติ” แต่จะใช้ “Grand Strategy” แทน ฉะนั้นยุทธศาสตร์ของอังกฤษส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นถึงคำ “Political objective” (วัตถุประสงค์ทางการเมือง) เป็นเป้าหมายสำคัญ (End) และวัตถุประสงค์ทางการเมืองดังกล่าว ก็จะมีนโยบายทางการเมืองคอยควบคุมอีกกระยะหนึ่ง ฉะนั้นนักยุทธศาสตร์สำคัญชาวอังกฤษคือ ลิตเติลฮาร์ท มักจะกล่าวย้าเรื่อง “Objective” ในการสงครามเสมอว่า “Nations do not wage war’s sake, but in pursuance of policy” (ชาติมิได้ทำสงครามเพื่อประโยชน์ของสงคราม แต่ทำสงครามเพื่อนโยบาย)

ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

๑. แนวความคิดเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

๑.๑ ความหมายหลักสูตรสถานศึกษา

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้

Taba (๑๙๘๒ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๕) หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ, การเลือกและการจัดเนื้อหา, วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล

Saylor and Alexander (๑๙๗๔ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๕) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือ การจัดเตรียมมวลประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของโรงเรียนและจุดหมายทางการศึกษาอย่างกว้างๆ

สำลี รักสุทธิ (๒๕๔๕ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๖) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางอันพึงประสงค์

สงบ ลักษณะ (๒๕๔๐ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๒) ได้กล่าวว่า “หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระเบียบที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีความสามารถทางทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

อึ้ง บั้วศรี (๒๕๔๒ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๒) กล่าวว่า “หลักสูตร คือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้”

มาเรียม นิลพันธุ์ (๒๕๕๓ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๒) กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนโครงการ หรือมวลประสบการณ์ที่ออกแบบและจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้างกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เกิดความคิดและเรียนรู้ เจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของหลักสูตรดังได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จัดไว้เป็นระเบียบอย่างดี เพื่อกำหนดจุดประสงค์และจุดมุ่งหมาย การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เกิดความคิดและเรียนรู้ เจตคติ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเองและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๑.๒ องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรนับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ที่จะทำให้หลักสูตรสมบูรณ์เป็นรายละเอียดแนวทางการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร สำหรับองค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตรได้มีผู้ให้ทัศนะไว้หลายท่าน ดังนี้

Taba (๑๙๖๒ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๖) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า โดยทั่วไปหลักสูตรมักประกอบด้วยองค์ประกอบ ๔ อย่าง คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล

อึ้ง อึ้ง (๒๕๔๒) อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๗) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ดังนี้

๑. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education goals and policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
๒. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
๓. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and structures) ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์
๔. จุดประสงค์ของวิชา (Subject objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการเกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
๕. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะ และความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
๖. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีทักษะ และมีความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดได้
๗. ยุทธศาสตร์การสอน (Instructional strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
๘. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
๙. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum materials and instructional) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอน

นิคม ชมพูหลง (๒๕๔๕ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๑๙) หลักสูตรประกอบด้วย

๑. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตร
๒. จุดมุ่งหมายแสดงความคาดหวังของหลักสูตร
๓. จุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาหรือรายวิชา
๔. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของหลักสูตร
๕. เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
๖. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๗. แนวทางการใช้หลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (๒๕๔๐ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๔) ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดแนวคิด ระบบ ความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรการสอนและเป็นส่วนหนึ่งของตัวแบบการพัฒนาหลักสูตรด้วย

จากความหมายขององค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตรดังได้กล่าวมาข้างต้น โดยสรุป องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร การประเมินผลการเรียนการสอน และเป็นส่วนหนึ่งของตัวแบบในการพัฒนาหลักสูตร

๑.๓ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สัจด์ อุทรานันท์ (๒๕๓๒ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๙) ได้กล่าวถึงลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตึ้นนั้นควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย มุ่งสร้างเสริมค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมโดยให้รู้และเข้าใจว่าสิ่งใดควรจะอนุรักษ์ไว้ รู้จักสร้างสรรคัวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้า เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามหลายด้าน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษามากที่สุดไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความเข้าใจทักษะและเจตคติ มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ มีความต่อเนื่องกันโดยไม่มี ความขัดแย้ง หลักสูตรที่ดีควรจะต้องยืดหยุ่นได้และเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลง

จํารง บัวศรี (๒๕๔๒ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๑๙) กล่าวว่า ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีหลักสำคัญที่พึงยึดถือ คือ ต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม ส่งเสริมค่านิยมของสังคม มุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม สนองความต้องการของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตึ้นนั้นควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องสอดคล้องต่อความต้องการของสังคม ส่งเสริมค่านิยมของสังคม ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาสังคมและประเทศชาติได้ หลักสูตรที่ดีต้องสามารถยืดหยุ่นได้และเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมในบริบททางสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๔ ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาแต่ละหลักสูตร ถูกสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของสังคมแต่ละยุคสมัย เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงหรือมีการพัฒนาขึ้นตามกาลเวลาที่เปลี่ยนไป สภาพเศรษฐกิจสังคม การเมือง ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อหลักสูตรการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแม่บทหรือหัวใจในการจัดการศึกษาซึ่งควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (สุภรณ์ สีทอง, ๒๕๔๗ : ๒๙) ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาการศึกษา ได้มีนักวิชาการนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรทั้งในเรื่องความหมายและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

Taba (๑๙๖๒ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๙) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

Good (๑๙๗๓ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๙) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ ๒ ลักษณะคือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการ

สอน วัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

Saylor and Alexander (๑๙๗๔ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๙) ให้คำจำกัดความของการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายถึงการสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับนักเรียนด้วย

สังัด อุทรานันท์ (๒๕๓๒ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๙) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมายอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน

กาญจนา คุณารักษ์ (๒๕๔๐ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๙) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า เป็นกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การวางแผนการประเมินผลเพื่อให้ทราบว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงตรงตามจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อผู้มีหน้าที่จะได้ปรับปรุงในโอกาสต่อไป

สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (๒๕๔๕ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๑๐) ได้กล่าวสรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น การปรับปรุงดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางส่วนหรือส่วนใหญ่ก็ได้ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรยังหมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะครอบคลุมตั้งแต่ การสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงหมายถึงการปรับปรุงหลักสูตรเดิมและการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่

สุธาทิพย์ งามนิล (๒๕๓๘ อ้างถึงใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๒๒) สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การดำเนินงานเพื่อสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการให้คำนิยามและคำจำกัดความของนักวิชาการ นักการศึกษา ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น การปรับปรุงดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางส่วนของหลักสูตรเดิม หรือการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อนก็ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผู้มีหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้ปรับปรุงให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ ที่วางไว้ในโอกาสต่อไป

๑.๕ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ดีขึ้นหรือให้สมบูรณ์ขึ้น กระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสภาพของสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และต้องเป็นกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผน มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ได้มีนักการศึกษาหลาย

ท่านได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ (อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๑๐)

Taba (๑๙๖๒ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๑๐) มีความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตร เป็นงานของความคิดที่มีลำดับ คือ

๑. การวินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of needs) สำรวจความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม

๒. กำหนดจุดประสงค์ (Formulation of objective) กำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจตรงกันตามสังคมต้องการ

๓. การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) เลือกเนื้อหาสาระที่ต้องการนำมาสอนให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของสังคม

๔. จัดเนื้อหาสาระ (Organization of content) จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้ในข้อ ๓

๕. เลือกประสบการณ์เรียนรู้ (Selection of learning experiences) คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์

๖. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Organization of learning experiences) จัดระเบียบจัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่างๆ

๗. การตัดสินใจว่ามีเนื้อหาและประสบการณ์อะไรที่จะต้องประเมินผลว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร มีอะไรที่จะช่วยในการประเมินผลได้บ้าง (Determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (๒๕๓๖ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๑๒) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถดำเนินการได้ ๕ ขั้นตอน

๑. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งต้องอาศัยความรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา และองค์ความรู้เป็นเครื่องพิจารณาเลือกสรรขอบข่ายของเนื้อหาและพฤติกรรมการเรียนรู้

๒. การกำหนดเนื้อหาเป็นเรื่องของการกำหนดรายละเอียดของหัวข้อเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้น

๓. การนำหลักสูตรไปใช้ประเมินหลักสูตร เป็นเรื่องของการนำแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วไปจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

๔. การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูล จุดอ่อน ข้อบกพร่องและปัญหา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๕. การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง และโครงสร้างขององค์กรนอกเหนือจากตัวหลักสูตร

เสาวพร เมืองแก้ว (๒๕๓๘ อ้างถึงใน อรอนงค์ บุญแผน, ๒๕๕๒ : ๑๒) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรว่าต้องวางแผนการดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษาความเป็นไปได้ คำนึงถึงทรัพยากรที่มี เช่น บุคลากร สถานที่งบประมาณ และความต้องการของตลาด

๒. ศึกษาวิจัยข้อมูลต่างๆ เครือข่ายระดับประเทศ
๓. วิเคราะห์งานโดยวิเคราะห์ลักษณะงานที่คาดหวังว่าผู้จบหลักสูตรจะนำไปประกอบอาชีพโดยพิจารณาความรู้ ทักษะ กิจกรรม อุปกรณ์ที่ใช้ สิ่งแวดล้อม
๔. ระบุระดับของหลักสูตร เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับวิทยาลัยหรือระดับอื่นๆ
๕. ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถวัดได้ นั่นคือ คำนิ่งถึงพฤติกรรม สถานการณ์ และมาตรฐาน
๖. พัฒนาแนวทางการสอน ได้แก่ คู่มือ หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา เอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน
๗. พัฒนาและทดลองเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผล เช่น เครื่องมือที่ใช้ประเมินความรู้ความสามารถและอื่น
๘. พัฒนาสื่อการเรียนการสอน
๙. ทดสอบสื่อการเรียนการสอน
๑๐. นำหลักสูตรไปทดลองใช้และทดสอบความเป็นไปได้ของหลักสูตร โดยพิจารณาบทบาทครูความสำเร็จของนักเรียนและประสิทธิภาพของผู้บริหาร
๑๑. ปรับปรุงหลักสูตร โดยย้อนกลับไปพิจารณาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่เพื่อให้เหมาะสม

พนัส หันนาคินทร์ (๒๕๓๖ อ้างใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๒๔) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็น ๕ ขั้นตอน คือ

๑. การสร้างจุดมุ่งหมายของการศึกษาและของหลักสูตร
๒. การวางรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
๓. เลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรม และประสบการณ์ต่างๆ ที่คิดว่านำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการตามสภาพความเป็นจริง และอาจนำไปปฏิบัติได้
๔. การนำเนื้อหาในหลักสูตรมาใช้ในทางปฏิบัติ
๕. การประเมินหลักสูตร

บุญมี เณรยอด (๒๕๔๖ อ้างใน เมธีณัฐ รัตนกุล, ๒๕๕๓ : ๒๔) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ๕ ประการ คือ

๑. กำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
๒. การเลือก การจัดเนื้อหาและประสบการณ์
๓. การนำเอาหลักสูตรไปใช้
๔. การประเมินผลหลักสูตร
๕. การปรับปรุงหลักสูตร

จากขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการขั้นตอนในการศึกษา สำรองความต้องการ ความจำเป็นต่างๆ โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มี เช่น บุคลากร สถานที่ งบประมาณ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาของหลักสูตรที่ชัดเจน โดยอาศัยองค์ความรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความต้องการของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน กำหนดรายละเอียดหัวข้อเนื้อหาสาระให้เหมาะสม

พัฒนาแนวทางการสอน การประเมินหลักสูตร พัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยคำนึงถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและโครงสร้างขององค์กร ที่นอกเหนือจากตัวหลักสูตร โดยย้อนกลับไปพิจารณาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๑.๖ การประเมินผลหลักสูตร

๑.๖.๑ ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการที่สำคัญในการได้ข้อมูลสารสนเทศมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไปดั่งนั้น จึงมีผู้ให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรในลักษณะต่างๆ ดังนี้

Macneil (๑๙๘๑ อ้างถึงใน เกศริน มาร์ตนะ, ๒๕๔๑ : ๒๕) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกหลักสูตร เพื่อนักพัฒนาหลักสูตรจะรู้ว่าควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างไร เพื่อที่จะให้ครูใช้คำตอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน

สุจริต เพียรชอบ (๒๕๒๓ อ้างถึงใน เกศริน มาร์ตนะ, ๒๕๔๑ : ๒๕) กล่าวถึง การประเมินหลักสูตรไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญเพราะเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ ผู้ประเมินหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีทั้งทางด้านหลักสูตรและการประเมินผล ซึ่งจะต้องเป็นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษามีไม่แต่เพียงผลการเรียนปีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (๒๕๒๕ อ้างถึงใน อังสนา ศิริประชา, ๒๕๓๘ : ๒๓) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไรมีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

Stufflebeam and others (๑๙๗๑ อ้างถึงใน อังสนา ศิริประชา, ๒๕๓๘ : ๒๔) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรว่า “การประเมินผลหลักสูตร” คือ กระบวนการในการหาข้อมูลเก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกอื่นที่ดีกว่าของเดิม

สุนีย์ ภูพันธ์ (๒๕๔๖ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๒๖) สรุปถึงการประเมินหลักสูตรว่า คือ กระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าหลักสูตรนั้นๆ ว่ามีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรที่ต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (๒๕๕๐ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๒๖) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่แปลงแนวคิดต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ดั่งนั้นหลักสูตรที่จะนำไปใช้จึงต้องเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีความทันสมัย

เพื่อให้ผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะทราบว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้หรือไม่นั้น สามารถทราบได้โดยการประเมิน

จากผู้ให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรในลักษณะต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร คือ กระบวนการที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพแค่ไหน มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด เมื่อนำไปใช้แล้วได้ผลบรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป ผู้ประเมินหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งทางด้านหลักสูตรและการประเมินผล ซึ่งจะต้องเป็นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษามีใช้แต่เพียงผลการเรียนช่วงสุดท้ายของการเรียนเท่านั้น แต่ควรประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

๑.๖.๒ จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (๒๕๒๕ อ้างถึงใน เกศริน มารัตนะ, ๒๕๔๑ : ๒๖)

สรุปว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร ส่วนใหญ่มี ๒ ประการ คือ

๑. การประเมินผลเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร เป็นการประเมินผลในระหว่างการปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผลการประเมินนั้นให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีการวัดผลเป็นระยะๆ ในระหว่างแผนทดลองใช้หลักสูตร แล้วนำผลจากการวัดนั้นมาประเมินว่า แต่ละตอนของหลักสูตรมีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้เพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรในการที่จะปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรได้ถูกต้อง

๒. การประเมินผลเพื่อสรุปผลคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรว่าดีหรือไม่ หลักสูตรได้สนองความต้องการของผู้เรียน สังคม เพียงใด ควรจะใช้ได้ต่อไปหรือควรยกเลิกทั้งหมด หรืออาจจะยกเลิกเพียงบางส่วน

สันต์ ธรรมบำรุง (๒๕๒๗ อ้างถึงใน ภาณุการณ์ สนใจ และ น้ำอ้อย คำชื่น, ๒๕๕๖ : ๑๕๓) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ ดังนี้

๑. เพื่อหาค่าคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่

๒. เพื่ออธิบายและดูว่าลักษณะส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่หลักการจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลว่าสอดคล้องกันหรือไม่

๓. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดี หรือไม่ดี เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง

๔. เพื่อตัดสินว่าการบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่

๕. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

ทศนา แชมมณี (๒๕๔๐ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๒๗) ได้กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกันอยู่ ๓ ประการสำคัญๆ คือ

๑. เพื่อหาคคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่

๒. เพื่อตัดสินว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

๓. เพื่อวัดผลดูว่าผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

สุนีย์ ภูพันธ์ (๒๕๔๖ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๒๗) สรุปไว้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

๑. เพื่อหาคคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร

๒. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่ หรือสนองความต้องการหรือไม่

๓. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินไปในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่า องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้างเนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนสอนกำลังดำเนินการอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันทั่วทั้ง

๔. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรใช้ให้มีประสิทธิภาพ

๕. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

๖. เพื่อหาทางปรับปรุงการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใด และเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

จึงสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เพื่อพิจารณา ทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์

ของหลักสูตรที่ต้องการหรือไม่ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร ควรปรับปรุงและตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด

๑.๖.๓ ลักษณะการประเมินผลหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (๒๕๒๗ อ้างถึงใน สุภาภรณ์ สีทอง, ๒๕๔๗ : ๕๒)

ลักษณะการประเมินหลักสูตร แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. การประเมินผลก่อนการดำเนินการ (Project Analysis) หมายถึง การประเมินหลักสูตรที่มีกระบวนการเหมือนกับแนวคิดการประเมินหลักสูตรของ ไทเลอร์ สะตัมเฟิล ปีม และ ครอนบัคซ์ ซึ่งให้เห็นว่าการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรยังไม่ได้นำไปใช้ในโรงเรียน เป็นการประเมินหลักสูตรหลังจากได้วางแผนพัฒนาหลักสูตรแล้ว การประเมินหลักสูตรที่เพิ่งทำเสร็จนี้เป็นการพิจารณาวิเคราะห์ความสมเหตุสมผล ความเชื่อมั่นของสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับความที่น่าจะเป็นว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่อย่างไร โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชา และกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น

๒. การประเมินผลขณะดำเนินการ (Formative Evaluation) หมายถึง การประเมินหลักสูตร ในช่วงเวลาที่กำลังนำหลักสูตรที่ได้จากการวางแผนพัฒนาไปใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้ต้องยึดหลักการและเหตุผลในขั้นวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเป็นหลัก แล้วพิจารณาวิเคราะห์ว่าตัวหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้น เป็นอย่างไร เป้าหมายของการประเมินผลขณะดำเนินการนี้ มุ่งที่จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตร สามารถพิจารณาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปใช้ได้มีความสมเหตุสมผลกับหลักการและเหตุผลในขณะวางแผนหลักสูตรเป็นประการสำคัญ

๓. การประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) หมายถึง การประเมินหลักสูตร ในช่วงเวลาที่หลักสูตรได้นำไปใช้แล้ว หรือเป็นการประเมินผลจบโครงการของหลักสูตรนั้นๆ การประเมินหลักสูตรในช่วงจบโครงการนี้ต้องวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนการประเมินผลหลังการดำเนินการ และการประเมินผลขณะดำเนินการนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่ จะแตกต่างกันก็เพียงแต่ช่วงเวลาที่ทำกรประเมินเท่านั้น การประเมินหลักสูตรหลังการดำเนินการ ส่วนมากจะอาศัยแบบสอบถามชนิดต่างๆ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลของการเรียนของนักเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนทั้งความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ธนวรรธ จารุโพบูลย์ (๒๕๕๐ อ้างถึงใน ภาณุภรณ์ สนใจ และ น้ำอ้อย คำชื่น, ๒๕๕๖ : ๑๕๔) ลักษณะของการประเมิน สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ คือ การประเมินหลักสูตรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้

ระยะที่ ๒ คือ การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินใช้หลักสูตร

ระยะที่ ๓ คือ การประเมินหลักสูตรภายหลังการใช้หลักสูตรครบ

กระบวนการ

จึงสรุปได้ว่า ลักษณะการประเมินหลักสูตร แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. การประเมินผลก่อนการดำเนินการ (ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรยังไม่ได้นำไปใช้ในโรงเรียน
๒. การประเมินผลขณะดำเนินการ (ระหว่างการดำเนินใช้หลักสูตร) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่กำลังนำหลักสูตรที่ได้จากการวางแผนพัฒนาไปใช้ในโรงเรียน
๓. การประเมินผลหลังการดำเนินการ (ภายหลังการใช้หลักสูตรครบกระบวนการ) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรได้นำไปใช้แล้ว หรือเป็นการประเมินผลจบโครงการของหลักสูตรนั้นๆ

๑.๖.๔ รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีหลากหลายแนวคิดมีประเด็นในการพิจารณาที่แตกต่างกันไป ดังที่นักการศึกษาได้แบ่งประเภทของรูปแบบการประเมินหลักสูตร ดังนี้

รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบไทเลอร์ มองว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การประเมินพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนว่า สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ๓ ประการ คือ ๑.จุดมุ่งหมายของการศึกษา ๒.การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ๓.การพิจารณาผลสัมฤทธิ์ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบที่ยึดวัตถุประสงค์ (Objectives Model) ออกมาในรูปของพฤติกรรมของผู้เรียนว่าตรงตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร ถ้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต้องปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างไร (จรรยา ดาสา และคณะ, ๒๕๕๓ : ๑๘)

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรแบบสคริปเวิน การประเมินมี ๔ ประการ คือ การประเมินย่อย (Formative Evaluation), การประเมินรวม (Summative Evaluation), การประเมินภายใน (Intrinsic Evaluation) และการประเมินผลสำเร็จ (Pay-off Evaluation) (จรรยา ดาสา และคณะ, ๒๕๕๓ : ๑๙)

Cronbach (๑๙๗๐ อ้างถึงใน จรรยา ดาสา และคณะ, ๒๕๕๓ : ๑๘) รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบครอนบาล จะเน้นการประเมิน ๔ ประการ คือ การบวนการ (Process), ทักษะความชำนาญ (Proficiency), เจตคติ (Attitude) และ การติดตามผล (Follow-up)

Stake (๑๙๖๗ อ้างถึงใน จรรยา ดาสา และคณะ, ๒๕๕๓ : ๑๙) รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบสเตค เน้นการประเมิน ๓ ประการ คือ สิ่งที่มีอยู่ก่อน (Antecedent), กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (Outcome)

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๐๗ : ออนไลน์) การประเมินผลแบบ PDCA ประกอบด้วย การวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อการปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไปแล้วจึงตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น วิธีการปฏิบัติใดมีประสิทธิผลที่สุดก็จะจัดให้เป็นมาตรฐาน หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม

การวางแผน (Plan) การกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ พร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น โดยระบุวิธีการเก็บ

ข้อมูลให้ชัดเจนและต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วกำหนดทางเลือกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การปฏิบัติ (Do) การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผน ในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่ พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วย

การตรวจสอบ (Check) การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนนี้มักจะถูกมองข้ามเสมอ การตรวจสอบทำให้เราทราบว่า การปฏิบัติในขั้นที่สองสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

การดำเนินงานให้เหมาะสม (Act) จะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบ ๒ กรณี คือ กรณีผลที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ เราควรนำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำเป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก กรณีที่ผลไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์และพิจารณาว่า ควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (๒๕๓๓ อ้างถึงใน เกษม แก้ววิเศษ, ๒๕๔๐ : ๓๖) ได้แบ่งประเภทของการประเมินหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ ๖ เกณฑ์ ดังนี้

๑. แบ่งตามหลักยึดในการประเมิน

๑.๑ การประเมินตามอุดมการณ์ของโครงการ (Goal - Based Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการทางการศึกษาหรือไม่ โดยทราบอยู่แล้วก่อนการประเมินว่าโครงการนี้มีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

๑.๒ การประเมินซึ่งเป็นอิสระจากอุดมการณ์ของโครงการ (Goal - Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโครงการว่ามีอะไรบ้าง

๒. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน

๒.๑ การประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ ได้แก่ การศึกษาความเป็นไปได้ การประเมินความต้องการ

๒.๒ การประเมินขณะโครงการดำเนินอยู่ ได้แก่ การติดตามการดำเนินโครงการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๒.๓ การประเมินหลังจากกิจกรรมหรือโครงการสิ้นสุดลงแล้ว ได้แก่ การประเมินผลตอบแทนและประสิทธิภาพของโครงการ การประเมินผลผลิตโครงการ

๓. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

๓.๑ การประเมินเพื่อปรับปรุง เรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

๓.๒ การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่า การประเมินรวมผล (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ เพื่อตัดสินคุณค่าการปฏิบัติงาน โดยสรุปรวม

๔. แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน

๔.๑ การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท

(Context Evaluation)

๔.๒ การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน (Input Evaluation)

๔.๓ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

๔.๔ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

๕. แบ่งตามรูปแบบการประเมินเป็นหลัก

๕.๑ การประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

๕.๒ การประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

๕.๓ การประเมินที่มุ่งนำผลไปช่วยตัดสินใจ

๖. แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน

๖.๑ การประเมินเทียม (Pseudo Evaluation) ซึ่งแบ่งย่อย

เป็นการประเมินประเภทที่ถูกควบคุมโดยการเมืองและประเภทที่เกี่ยวกับการเมือง

๖.๒ การประเมินกึ่งแท้กึ่งเทียม (Quasi Evaluation) ซึ่งมุ่ง

ประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่อาจวัดคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งอื่นได้

๖.๓ การประเมินแท้จริง (True Evaluation) เป็นการ

ประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้อง ซึ่งมักเป็นการประเมินเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะหรือรับรองคุณวุฒิ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินความต้องการหรือความจำเป็น และการประเมินเพื่อวางนโยบาย

วิชัย ดิสสระ (๒๕๓๕ อ้างถึงใน เกศริน มาร์ตนะ, ๒๕๔๑ : ๒๗)

วิธีการประเมินหลักสูตรมีอยู่ด้วยกันหลายวิธีหรือหลายรูปแบบ ซึ่งจะต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน และคำตอบที่ต้องการทราบ รูปแบบของการประเมินหลักสูตรแบบต่างๆ ทำให้ทราบหลักการและเหตุผลของการประเมินหลักสูตรและขณะเดียวกันหลักการและเหตุผลนี้จะกำหนดวิธีการของการประเมินผล ตลอดทั้งกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินผลอีกด้วย และที่แน่นอนที่สุดก็คือผลของการประเมินหลักสูตรนี้ย่อมแตกต่างกันออกไปในประเด็นปลีกย่อยหรือรายละเอียด แต่เป้าหมายที่สำคัญของการประเมินหลักสูตรใหญ่ๆ นั้นย่อมเหมือนกันคือ ประสิทธิภาพของหลักสูตร

Lewy (๑๙๗๗ อ้างถึงใน เกศริน มาร์ตนะ, ๒๕๔๑ : ๒๗) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับรูปแบบของการประเมินหลักสูตรไว้ ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ ๑. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ๒. การประเมินคุณค่าของหลักสูตร ๓. การประเมินในลักษณะของการตัดสินใจ

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๐๗ : ออนไลน์) รูปแบบการประเมินหลักสูตร (Evaluation Model) หมายถึง กรอบหรือแนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ (Process) และ วิธีการประเมินผล (Evaluation Method) เกิดจากการค้นคว้าและคิดค้นของนักประเมินผลโดยมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ

การจัดกลุ่มการประเมินผลตามลักษณะที่เด่นหรือคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักและยุทธวิธีการประเมินผล (Evaluation Strategies) แบ่งได้ ๓ กลุ่มรูปแบบ คือ

กลุ่มที่ ๑ รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจและการจัดการ (Decision Making and Management Model) ได้แก่ CSE Medal, CIPP Model, Discrepancy Model

กลุ่มที่ ๒ รูปแบบที่ยืดการตัดสินใจ (Judgment Model) ได้แก่ Goal Free Model, Countenance Model

กลุ่มที่ ๓ รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมาย (Objective Model) ได้แก่ Goal – based Model, Cube Model

CIPP Model เป็นการประเมินผลที่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจนและนิยมใช้กันแพร่หลาย เป็นการประเมิน ๔ ด้าน คือ

C	=	Context	=	สภาวะแวดล้อม
I	=	Input	=	ปัจจัยเบื้องต้น
P	=	Process	=	ขบวนการ
P	=	Product	=	ผลผลิต

การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมก่อนที่จะลงมือดำเนินการในโครงการเพื่อที่จะได้นำข้อมูลต่างๆ ไปพิจารณากำหนดหลักการและเหตุผล รวมทั้งพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าวการชี้ประเด็นปัญหาตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของโครงการ ซึ่งการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ประกอบด้วยวิธีการต่างๆ ๓ วิธี โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ความคิดหลักเพื่อกำหนดขอบเขต ต่อด้วยการใช้การศึกษาจากข้อมูลจริงเพื่อการค้นหาสิ่งที่ขาดอยู่ สุดท้ายคือการใช้การวิเคราะห์ทั้งแนวคิดและข้อมูลจริงร่วมกับการใช้ทฤษฎีและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลและปัจจัยเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยในการบรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ เพื่อประเมินสภาพก่อนเริ่มโครงการ ประเมินทรัพยากรความพร้อมต่างๆในการดำเนินโครงการและบริหารโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติในระดับใด ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร

ประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อหาข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานว่าได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อการพิจารณาปรับแผนและบันทึกการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการประเมินผลกระบวนการมี ๔ อย่างคือ การให้มีนักประเมินผลที่ต้องทำงานเต็มเวลา, การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล, การร่วมประชุมปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลย้อนหลังกลับที่ได้รับ (นักประเมินผลกับผู้บริหารโครงการ) เป็นระยะๆ, การปรับปรุงแบบแผนการประเมินผลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

การประเมินผลผลผลิต (Product evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าบรรลุ

วัตถุประสงค์หรือไม่ ช่วยให้ผู้บริหารโครงการได้ทราบข้อมูลในการนำไปแก้ไขปรับปรุงในการจัดทำโครงการครั้งต่อไปหรือยกเลิกโครงการ

ข้อดีของ CIPP Model ทำให้มีหน่วยบริการข้อมูลกับผู้บริหารและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการได้ข้อมูลย้อนกลับในทันที เป็นการประเมินผลโครงการทุกขั้นตอนครบทั้งระบบ เป็นการมอบแบบภาพรวม

ข้อเสียของ CIPP Model เน้นในเรื่องคุณค่าที่เกี่ยวข้องน้อยมาก กระบวนการตัดสินใจยังไม่ชัดเจนไม่ได้แสดงหรือกำหนดวิธีการไว้แต่อย่างใด เสียค่าใช้จ่ายมากและมีความซับซ้อน นำไปใช้ได้บ้างโครงการเท่านั้น

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โดยที่ความมั่นคงเป็นรากฐานของทั้ง ๓ ประการที่จะทำให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืนได้

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคีสามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่นประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต ความมั่นคงของอาหารพลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีการออมสำหรับวัยเกษียณ

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน (Inclusive Growth) มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็งขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขัน

กับประเทศต่างๆทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่งการผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals :SDGs) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวเพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีบูรณาการ และสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกันและเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคม ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไปจะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม(๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

- การรักษาความสงบภายในประเทศ
- การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ

- บูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ
- การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล
- การบริหารจัดการความมั่นคงให้สอดคล้องกันแผนงานพัฒนาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน และร่วมพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน และความมั่นคงของมนุษย์จากภัยคุกคามทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้เกิดความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ความมั่นคงทางการทหารความมั่นคงแนวชายแดนและเกิดความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและภัยพิบัติในรูปแบบใหม่ๆ อาทิ ภัยคุกคามจากการโจมตีทางไซเบอร์ อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้ายและโรคอุบัติใหม่ต่างๆ รวมทั้งการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงานภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและแนวโน้มด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ระดับ คือความมั่นคงระดับโลก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคต่างๆ ของโลกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การกำหนดระเบียบ/กติการะหว่างประเทศเพื่อรักษาสันติภาพ สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนให้ต้องปฏิบัติปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงผันผวนของสภาพภูมิอากาศต่อความมั่นคง ด้านอาหาร แหล่งน้ำ และพลังงานความมั่นคงในภูมิภาคประกอบด้วย ความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงร่วมกัน ความขัดแย้งทางดินแดน เนื่องจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและอาณาเขต ทางทะเลระหว่างกัน และปัญหาที่ยั่งยืนของประชากรระหว่างกันและจากประเทศอื่นๆ เข้าสู่ประเทศไทยความมั่นคงภายในประเทศมีแนวโน้มที่ยังดำรงอยู่ ได้แก่ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเด็นความขัดแย้งของคนในชาติ ปัญหายาเสพติด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองของประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้าดังนั้นยุทธศาสตร์นี้จึงให้มุ่งเน้นความสามัคคีทั้งการรักษาความสงบภายในประเทศ โดยการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก ของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการเสริมสร้างสันติสุขและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยยึดหลักแนวทาง“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” รวมทั้งการบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและกลไกพื้นฐานด้านความมั่นคง รวมถึงพัฒนา กลไกการพัฒนางานความมั่นคงขจัด การทุจริตและประพฤติมิชอบ การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติกระจายอำนาจ และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลัก นิติธรรมในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นการพัฒนา ศักยภาพในการป้องกันประเทศพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ ทั้งจากการสร้างขีดความสามารถภายในและการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ นอกจากนี้ การบูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคงในทุกด้านและป้องกัน ภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติในทุกรูปแบบก็เป็นแนวทางที่มีความสำคัญมากขึ้นภายใต้ภูมิทัศน์ โลกไร้พรมแดนและการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางระบบบริหารจัดการความเสี่ยงจากการโจมตีทางไซเบอร์และการบริหารจัดการภัยพิบัติ และภัยในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ต้องบูรณาการความร่วมมือให้เกิดผลขณะเดียวกันก็ต้องกำหนดยุทธศาสตร์

ที่จะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเลทั้งนี้ การบริหารจัดการความมั่นคงในทุกด้านทุกระดับจะต้องให้สอดคล้องกันแผนงานพัฒนา อื่นๆ และการสนับสนุนการดำเนินการ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน

๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ
- การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society)

เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจ

- การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

- การวางรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

หัวใจสำคัญของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมในทุกสาขาของภาคการผลิตและบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและที่ต่อยอดเป็นฐานรายได้ใหม่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจะเกิดขึ้นทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Value creation) ผู้ประกอบการไทยจะต้อง“ผลิตได้ขายเป็น” และมีความสามารถที่จะ “รู้จักและเข้าใจแนวโน้มตลาด” เพื่อสร้างคุณค่าของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคและก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในตลาดสินค้าและบริการที่สำคัญของภูมิภาคและของโลกได้ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจึงประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่มูลค่าเพื่อก้าวกระโดดไปสู่การเป็นฐานการผลิตและบริการที่โดดเด่นในด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพโดยยกระดับสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร อาหารพลังงานและวัสดุชีวภาพด้วยนวัตกรรม ยกย่องศักยภาพ ภาคอุตสาหกรรมให้แข่งขันได้บนฐานเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า พัฒนาความหลากหลาย คุณภาพ และสร้างเอกลักษณ์การท่องเที่ยวไทย และพัฒนา ธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ๆ ที่สร้างรายได้สูง

ในขณะเดียวกันการพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจที่พิจารณาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ด้วยการใช้นวัตกรรมและนวัตกรรมขับเคลื่อนธุรกิจ (From Entrepreneur to Technopreneur) สู่การเป็น “ผู้ผลิตได้ ขายเป็น” ก็มีความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภาคการผลิตและบริการไทยตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยต้องมุ่งพัฒนาทั้งด้านศักยภาพของผู้ประกอบการ และปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญการพัฒนาในแนวทางสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะสัมฤทธิ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันรองรับอย่างเหมาะสม ทั้งการลงทุน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ตลอดห่วงโซ่มูลค่าเพื่อก้าวข้ามกับดักจากผู้ซื้อเทคโนโลยี ไปสู่การเป็นผู้ผลิต และขายเทคโนโลยีโดยเน้นการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความคิด และเทคโนโลยีต้นน้ำสู่การพัฒนาเทคโนโลยีต้นแบบ และเพื่อวางรากฐานความเข้มข้นในการต่อยอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศและนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน รวมถึงการ

พัฒนาและวิจัยแบบวิศวกรรมย้อนกลับเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรมอนาคตที่ยังต้องอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศขณะเดียวกันก็ต้องการวางรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในด้านเสถียรภาพและสมรรถนะทางเศรษฐกิจมหภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงกลไกภาครัฐในการบริหารเศรษฐกิจ การคลัง และงบประมาณของประเทศ ให้สามารถสนับสนุนการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การจัดสรรงบประมาณ และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดประสานและเกิดบูรณาการควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบ CLMVT และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ภาคและเมือง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้จุดแข็ง ของแต่ละพื้นที่และชุมชนเพื่อเสริมหนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมได้ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการกระจายความมั่งคั่งไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันมีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ในพื้นที่

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (Transformation of Culture) เพื่อสร้างคนไทยที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย
- การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม (Transformation of Learning)
- การพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ (Talents)
- การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
- การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นเป้าหมายในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า โดย คนไทยในอนาคตต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญาสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่าความเป็นไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาวะที่ดีซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้ คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้วรวมถึงพัฒนา ส่งเสริม

และรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอที่จะผลักดันการเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีที่สุดด้วยตนเองพร้อมกับการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น ซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อเด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง

๔. ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนทุกกลุ่มในสังคม

- การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง
- การเสริมสร้างพลังทางสังคม
- การสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

การที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศไทยจะต้องเป็นประเทศที่ทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคในทุกด้าน หรือการเป็น “สังคมแห่งโอกาส” ทั้งในมิติของการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม และบริการสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นหลักประกันทางสังคมที่ลดความเสี่ยงของบุคคลที่จะตกลงสู่ภาวะความยากจน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำที่สุดและผู้ด้อยโอกาสที่ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการดังกล่าว อันจะส่งผลให้ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศภายใต้ศักยภาพสูงสุดที่ตนเองมี รวมถึงการสร้างสังคมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนสถานะของผู้คนในสังคมผ่านการสร้างสังคมแห่งโอกาสควบคู่ไปกับการสร้างสมรรถนะทางสังคมสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดสังคมแห่งโอกาสจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างทางสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพสังคมในทุกๆด้านไปพร้อมกันโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ประกอบด้วยการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับคนทุกกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของ แต่ละบุคคลให้ได้รับการตอบสนอง โดยการมีหลักประกันทางสังคมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มผู้พิการ และมีการกระจายทรัพยากรให้ทุกคนสามารถเข้าถึงอย่างเป็นธรรมควบคู่กับการสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในฐานะของสมาชิกในสังคมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน และความสัมพันธ์ ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโอกาส การเข้าถึงบริการทางสังคม อย่างทั่วถึง และมีการบังคับใช้กฎหมายกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันนอกจากนี้ยังต้องมีการเสริมสร้างพลังทางสังคมที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และเปิดช่องทางให้มีการใช้และพัฒนาศักยภาพดังกล่าวอย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่ โครงสร้างเชิงสถาบันของรัฐต้องเปิดกว้างและสนับสนุนการมีบทบาทของประชาชนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและการมีบทบาทที่สำคัญ ในสังคมรวมถึงส่งเสริมความเสมอภาคทางสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสริมสร้างให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบทางสังคม รวมถึง

การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ที่สังคมยอมรับความแตกต่างและเคารพซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจกันมีค่านิยมร่วมกัน และสามารถก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายสังคม โดยการสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมค่านิยม ความเสมอภาค ระหว่างกลุ่มคนในสังคม

๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- วางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ กลุ่มน้ำทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน
- พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจ
- พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ไปอย่างขาดประสิทธิภาพจึงอยู่ในสภาพที่ร่อยหรอเสื่อมโทรม รวมทั้งสภาพแวดล้อมมีคุณภาพต่ำ สูง ทั้งปัญหาคุณภาพน้ำ อากาศ และขยะของเสียเหลือทิ้งที่กำจัดไม่ทัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผล ทั้งต่อต้นทุนการผลิตสินค้าบริการและสร้างผลเสียต่อคุณภาพชีวิตประชาชนขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความเสี่ยงจากความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากรที่สำคัญการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศของโลกที่มีความผันผวนและฤดูกาลผิดปกติขึ้นไปได้ส่งผลให้เกิดความตระหนักรู้กันมากขึ้นในการที่ผู้คนจะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ความเสี่ยงและความท้าทายจากสภาพแวดล้อมและภัยพิบัติได้นำไปสู่ข้อตกลงในระดับโลกที่สำคัญ ทั้งในเรื่องการบรรลุซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก และการใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกำหนดที่ส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลกดังนั้น ยุทธศาสตร์การสร้างความสำเร็จเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตที่ยั่งยืน การดำเนินการที่สำคัญคือต้องเร่งวางระบบการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพโดยการวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ กลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ รวมทั้งยกระดับความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติและปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการขยะ สารพิษ และของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งเน้นการลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิตไฟฟ้าเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและส่งเสริม

การผลิตและใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องบรรลุคือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ ๒๐- ๒๕ ภายในปี ๒๕๗๓ ทั้งนี้เพื่อวางรากฐานและสนับสนุนให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย (๑๒๘ ล้านไร่) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเศรษฐกิจ

๖. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

ภาครัฐ

- การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ
- การยกระดับงานบริการประชาชนและการอำนวยความสะดวกของภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ
- การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ
- การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ
- การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัยเป็นธรรมและสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้ นั้น การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องปรับเปลี่ยนขนานใหญ่ให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อตอบโจทย์การแก้ปัญหาหลัก ๆ ของประเทศและสนับสนุนการพัฒนาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ภาครัฐจะต้องจัดระบบองค์กรให้ลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและกระจัดรัด (Open and connected government) โดยใช้ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ(Full Digital Employment) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนและสามารถดำเนินงานร่วมกับภาคการเมืองบนพื้นฐานของความรับผิดชอบความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบสามารถตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในการให้บริการสาธารณะ รวมทั้งต้องเป็นระบบที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดี คนเก่ง เข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์การปรับสมดุลภาครัฐมีแนวยุทธศาสตร์ที่สำคัญประกอบด้วย การวางระบบบริหารงานภาครัฐแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติลงไปจนถึงระดับพื้นที่การจัดสรรงบประมาณให้มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับและมีเป้าหมายร่วมเป็นหลักรวมทั้งมีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ตามภารกิจและพื้นที่การยกระดับงานบริการประชาชนสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ดิจิทัลเต็มรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งประชาชนและนักธุรกิจเอกชนโดยมีการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเชื่อมโยงทุกส่วนราชการในการให้บริการประชาชน การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และ

เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลาย ซับซ้อนมากขึ้นและทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และการปฏิรูประบบการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐสู่ความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบควบคู่ไปกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัยเป็นธรรมและสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยปรับปรุงแก้ไข และยกเลิกกฎหมาย ต่างๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจการแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งนี้ การออกกฎหมายใหม่ควรต้องมีการพิจารณาตรวจสอบความจำเป็นรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นก่อนการออกกฎหมายดังกล่าวโดยมีระบบการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ที่สมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี

การจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ได้ยึดถือหลักการสำคัญด้านการป้องกันประเทศ ได้แก่ บทบัญญัติด้านความมั่นคงที่สำคัญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผลประโยชน์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งมุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์มูลฐานด้านความมั่นคงของประเทศ จำนวน ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของชาติในประชาคมระหว่างประเทศ ๒) สถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ๓) สถานการณ์ภายในประเทศ มีความสงบเรียบร้อย ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และ ๔) ประเทศมีความมั่นคงปลอดภัย จากภัยคุกคามทางทหาร ซึ่งมาตรการต่างๆ ได้ยึดถือตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ที่กฎหมายกำหนด

สำหรับการทบทวนและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมความมั่นคง พบว่า สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ และใช้กลไกความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ เป็นเครื่องมือ ตลอดจนมีการขึ้นนโยบายและอ้างอิงประเด็น ด้านสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งในส่วนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการให้ความสำคัญกับ การดำเนินการในกรอบความร่วมมืออาเซียนเพิ่มขึ้น โดยมีการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจต่างๆ เพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน สำหรับภายในประเทศนั้น สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ยังคงมีอยู่ รวมทั้งยังมีปัญหาต่างๆ ที่มาจากภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหารด้วยโดยการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มูลฐานด้านความมั่นคงของประเทศ ภายใต้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงนั้น กระทรวงกลาโหมได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “มีกองทัพ ชัยชนะ มีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคงของรัฐ และมีบทบาทนำในการส่งเสริมความมั่นคง ของภูมิภาค” ด้วยการยึดถือแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศ ๓ แนวความคิด ได้แก่ ๑) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security

Cooperation) ๒) การผนึกกำลัง ป้องกันประเทศ (United Defence) และ ๓) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence) รวมทั้งกำหนด ประเด็นยุทธศาสตร์รองรับ จำนวน ๖ ประเด็น ซึ่งในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ให้ความสำคัญ กับด้านต่างๆ จำนวน ๒๗ ด้าน ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ๒) การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงและความร่วมมือทางทหาร ๓) การสร้างความมั่นคงอาเซียน ๔) การปฏิบัติการ เพื่อสันติภาพ ๕) การแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน และ ๖) การพัฒนาพื้นที่ข้ามแดน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้ความสำคัญกับ ๑ ด้าน ได้แก่ การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การรักษาความมั่นคงของรัฐ ให้ความสำคัญกับ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒) การสร้างความปรองดอง ๓) การแก้ปัญหา การก่อการร้ายภายในประเทศ ๔) การแก้ปัญหายาเสพติดภายในประเทศ ๕) การแก้ปัญหาการโยกย้าย ถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และ ๕) การแก้ปัญหาชายแดนและในทะเล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ให้ความสำคัญกับ ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ๒) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ ๓) การคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน ให้ความสำคัญกับ ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) การจัดตั้งและใช้กำลังเครือข่ายภาคประชาชน และ ๒) การเสริมสร้างอุดมการณ์ เครือข่ายกำลังภาคประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปฏิบัติการทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ ให้ความสำคัญกับ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การรบหลัก ๒) การปฏิบัติการด้านไซเบอร์ ๓) กิจการอวกาศ ๔) การข่าวกรอง ๕) การวิจัยพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ การมาตรฐานทางทหาร กิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ๕) ระบบการควบคุม บังคับบัญชาและระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานทั่วไป ๗) ระบบการส่งกำลังบำรุงร่วม ๘) ระบบกำลังสำรองและระบบการระดมสรรพกำลัง และ ๔) การใช้กำลังประชาชนสนับสนุนการรบทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของกระทรวงกลาโหม เป็น ๔ ระยะๆ ละ ๕ ปี กล่าวคือ

การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation)

การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง หมายถึง การพิจารณาใช้ทรัพยากร ทางทหารในการสนับสนุนรัฐบาล โดยสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิก อาเซียน มิตรประเทศ ประเทศมหาอำนาจต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงร่วมกัน สร้างบรรยากาศความเป็นมิตร รักษาความเป็นกลาง ลดเงื่อนไข และลดโอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมทั้งป้องกันมิให้ความขัดแย้งขยายขอบเขต ออกไปนอกเหนือการควบคุม โดยยึดมั่นในหลักการแนวความคิดเชิงป้องกัน (Preventive) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในเชิงรุก ก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น และหากความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว ก็สามารถควบคุมได้ทันเวลา โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเกียรติและศักดิ์ศรี ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประเทศจึงจะได้รับความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงขึ้นอยู่กับ

กับนโยบาย ต่างประเทศของรัฐบาลในการประสานประโยชน์ร่วมกับประเทศต่างๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยปราศจากการแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจ กองทัพเป็นเครื่องมือประการหนึ่งของประเทศ ที่มีบทบาทนำในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย การดำเนินงานการทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy) ได้แก่ การพบ การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหาร การดำเนินการของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร รวมทั้ง การพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทหารอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาพื้นที่ข้ามชายแดน (Gre Development) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อลดปัญหาที่มาจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peace Operations) ในภูมิภาคต่างๆ ภายใต้กรอบ สหประชาชาติ กรอบความร่วมมือต่างๆ ในระดับภูมิภาค และแนวทางของประเทศมหาอำนาจ บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสันติภาพให้เกิดขึ้น ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ความร่วมมือในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อกระชับความสัมพันธ์และ สร้างความร่วมมือในการเผชิญภัยคุกคามทางทหารร่วมกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา และการปฏิบัติการร่วมในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีด้านการบรรเทาภัยพิบัติและการช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรม และการต่อต้านการก่อการร้าย เพื่อขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงในมิติต่างๆ ทั้งนี้ จะมุ่งเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีโอกาสเกิดความขัดแย้ง โดยไม่ได้ตั้งใจ และให้ความสำคัญต่อความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ทั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญในความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของแต่ละประเทศ ซึ่งไทยควรใช้ ประโยชน์จากความร่วมมือด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของชาติ

การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence)

การผนึกกำลังป้องกันประเทศ หมายถึง การนำทรัพยากรที่เป็นพลังอำนาจ ของชาติทุกประเภท ในทุกมิติทั้งด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มาบูรณาการอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นระบบตั้งแต่ยามปกติ เพื่อแก้ไข ข้อจำกัดของชาติ รวมทั้งขีดความสามารถกำลังรบของกองทัพที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการเตรียมการและ กระทำอย่างต่อเนื่องทั้งในยามปกติ และยามสงครามความสำเร็จของการผนึกกำลังป้องกันประเทศ ขึ้นอยู่กับการวางแผนและ เตรียมการ ในการบูรณาการพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดศักยภาพในการป้องกันประเทศ สูงสุดตั้งแต่ยามปกติ โดยทุกภาคส่วนของสังคมยอมรับและเห็นด้วยกับบทบาทและหน้าที่ของตน ตามที่กำหนด และมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ในส่วนของกองทัพในยามปกติจะเข้าไปมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา การล่องละเมิดพระบรมเดชานุภาพ การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ การพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในรูปแบบต่างๆ ในกรอบของการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากสงคราม เพื่อสร้างความสงบและความมี เสถียรภาพให้แก่สังคมไทย รวมทั้งสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ในภาพรวม ในยามสงครามกองทัพจะมีบทบาทนำในการป้องกันประเทศร่วมกับพลังอำนาจของชาติด้านอื่นๆ แผนที่กำหนด นอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของ แนวความคิดนี้ คือ ความสามัคคีของคนในชาติจากการมี ศูนย์รวมจิตใจเดียวกัน ซึ่งกองทัพสามารถ สนับสนุนการดำเนินการนี้ได้โดยการถวายเป็นความจงรักภักดี

ปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษา สถาบันพระมหากษัตริย์ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางตามพระราชดำริ ประชาชนให้มีจิตสำนึกดังกล่าวนี้ด้วย มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการอยู่ดีกินดี มีความสุขของประชาชน ตลอดจนการสนับสนุนการปลูกฝัง

การป้องกันเชิงรุก (Active Defence)

การป้องกันเชิงรุก หมายถึง การจัดเตรียมกำลัง เสริมสร้าง พัฒนา และบริหาร จัดการ ทรัพยากรทางทหารทั้งหมดให้กองทัพสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีความพร้อมในการใช้กำลัง เพื่อการป้องกัน การแก้ไข และยุติความขัดแย้งโดยที่ฝ่ายเราเป็นฝ่ายได้เปรียบ โดยมุ่งเน้น มาตรการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่องและเชิงลึกในทุกสถานการณ์ มีระบบแจ้งเตือนและเฝ้าตรวจ ที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับสถานการณ์ทั้งในยามปกติและยามสงคราม สามารถปฏิบัติการรบ ได้หนึ่งด้าน และป้องกันอีกหนึ่งด้านในเวลาเดียวกัน การปฏิบัติการทางทหารต้องใช้การปฏิบัติ ในลักษณะของการปฏิบัติการยุทธร่วมเป็นหลัก ยึดมั่นในหลักการการมีกำลังรบเพื่อป้องกันตนเอง และมุ่งความพยายามให้พื้นที่การรบแตกหักอยู่บริเวณแนวชายแดนทางบกและนอกเขตเศรษฐกิจ จำเพาะ ใช้กำลังที่มีความพร้อมที่จัดเตรียมไว้เข้าคลี่คลายสถานการณ์ในขั้นต้น พร้อมขยายกำลัง ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปความสำเร็จของการป้องกันเชิงรุก ขึ้นอยู่กับการวางแผนในการเสริมสร้าง การพัฒนา ศักยภาพ และขีดความสามารถของกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และการบริหารจัดการให้มี ความพร้อมทั้งในเรื่องของแนวความคิด หลักนิยม ขนาดของกำลัง การจัดหน่วยและยุทธโธปกรณ์ ความทันสมัย และความสามารถในการปฏิบัติการร่วม รวมทั้งการป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักในการใช้กำลัง เพื่อการป้องกัน และหากเกิดปัญหาความขัดแย้งถึงขั้นต้องใช้กำลัง จะต้องปฏิบัติการอย่างรวดเร็ว และสามารถยุติการรบได้ในลักษณะที่ฝ่ายเราเป็นฝ่ายได้เปรียบในการเจรจาต่อรอง ทั้งจะต้องมี มาตรการระวังป้องกัน มาตรการด้านการข่าวเชิงลึก มาตรการแจ้งเตือนและเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพ การฝึก การศึกษา และการฝึกปฏิบัติการในพื้นที่จริง ระบบการส่งกำลังบำรุง การดำรงความต่อเนื่อง ของการปฏิบัติ รวมทั้ง มาตรการการขยายกำลังได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ และต้องจัดให้มี ระบบบัญชาการและควบคุมการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยุติปัญหาและข้อขัดแย้งในขั้นต้น ในห้วงเวลา ก่อนหรือระหว่างปฏิบัติการรบ

ระยะที่ ๑ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม มีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ ตามกรอบความเร่งด่วนที่รัฐบาล กำหนด มีความพร้อมทั้งในด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ หลักนิยม การฝึกศึกษา และการพัฒนาขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการป้องกันประเทศ และการแก้ไขปัญหาของชาติในมิติต่างๆ รวมทั้ง พัฒนาการ ปฏิบัติการด้านไซเบอร์ กิจกรรมด้านอวกาศ การวิจัยพัฒนาและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มุ่งสู่ การผลิตใช้ในราชการและเพื่อการพาณิชย์

ระยะที่ ๒ ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙) มีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ การยกระดับและ ขยาย ขอบเขตความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันแก้ไข ปัญหาจาก ภัยคุกคามข้ามชาติ และภัยพิบัติจากธรรมชาติ ให้มีความแน่นแฟ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้นประเทศมี ความสงบสุข ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี กระทรวงกลาโหมมีโครงสร้างที่สอดคล้อง กับการบริหารราชการยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นความคล่องตัว มียุทธโธปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถปฏิบัติ ภารกิจที่มีความหลากหลาย มีศักยภาพทางทหารที่ทัดเทียมกับประเทศในภูมิภาค ได้รับการเสริมสร้าง

ขีดความสามารถการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ และกิจการด้านอวกาศต่อเนื่อง จากระยะที่หนึ่ง ตลอดจนการนำระบบกำลังพลสำรอง มาบรรจุทดแทนกำลังทหารประจำการ ในบางอัตราตั้งแต่ยามปกติ การวิจัยพัฒนาและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่สามารถผลิต ใช้ในราชการและเพื่อการพาณิชย์ได้โดยสมบูรณ์

ระยะที่ ๓ (ปี ๒๕๗๐ - ๒๕๗๔) มีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ การรักษาระดับ ความสัมพันธ์ และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาจากภัยคุกคาม ที่มีความหลากหลายประเทศมีความสงบสุข ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัย ในชีวิต และทรัพย์สิน กระทรวงกลาโหมได้รับการยกระดับศักยภาพทางการทหาร ด้วยเทคโนโลยีทางทหารระดับสูง ตลอดจนขีดความสามารถการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ และกิจการด้านอวกาศ เพื่อให้ทัดเทียมกับประเทศในภูมิภาค

และระยะที่ ๔ (ปี ๒๕๗๔ - ๒๕๗๙) มีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ ประเทศมีความสงบสุข ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างยั่งยืน กระทรวงกลาโหมดำรงการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถทางการทหารในทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่างๆ ได้แก่ ๑) การจัดทำยุทธศาสตร์ทหาร แผนแม่บทการปฏิรูปการบริหารจัดการและการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงกลาโหม แผนพัฒนาขีดความสามารถกระทรวงกลาโหม ตลอดจนยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่อง แผนการจัด เตรียมกำลัง และแผนการใช้กำลังที่เกี่ยวข้อง ๒) การปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วยของกระทรวงกลาโหม ในทุกระดับให้มีเอกภาพในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ๓) การเตรียมขีดความสามารถที่ต้องการ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในปัจจุบัน รวมทั้งทดสอบความพร้อมและความทันสมัยอยู่เสมอ ๔) การปรับตัว ไปสู่ความเป็นกองทัพอเนกประสงค์ (Multi - Role Force) ที่มีความทันสมัย และสามารถรองรับ ภารกิจได้หลายรูปแบบ ๕) การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ และความร่วมมือ กับมิตรประเทศ ๖) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการ ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ทุกวงรอบ ๒ ปี หรือเมื่อสถานการณ์ เปลี่ยนแปลง และ ๗) การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีงบประมาณ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) และ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในระดับที่เหมาะสมกับสถานการณ์ด้านความมั่นคง ที่เปลี่ยนแปลงไป

ยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย ๒๐ ปี

ยุทธศาสตร์ทหาร กองทัพไทย ๒๐ ปี กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความพร้อมรบของกองทัพไทยในการปฏิบัติการหลักในการป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งต้องสามารถสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ โดยใช้การปฏิบัติการร่วมเชิงรุก เสริมสร้างกองทัพให้เป็นกำลังอเนกประสงค์ที่มีความหลากหลาย พร้อมเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งนี้ ยังคงยึดถือแนวความคิดยุทธศาสตร์ จำนวน ๓ แนวคิด ตามยุทธศาสตร์

การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ๒๐ และกำหนดวัตถุประสงค์ ๒ ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์เฉพาะทางทหาร ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์มูลฐานทางทหาร

๑.๑ ป้องกัน รักษาเอกราชอธิปไตย และบูรณาภาพแห่งดินแดนของชาติ

๑.๒ ปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๓ ค้ำครองและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

๑.๔ พัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของชาติในมิติของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งสร้างความสามัคคีของสังคมในชาติ

๑.๕ เสริมความมั่นคงและรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ภายในประเทศ

๑.๖ ขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในอาเซียน และมีมิตรประเทศ

๑.๗ ดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของกองทัพไทยในสังคมโลก

๒. วัตถุประสงค์เฉพาะทางทหาร

๒.๑ ป้องกันภัยคุกคามทางทหารได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความขัดแย้ง

๒.๒ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มิให้มีการล่วงละเมิด

๒.๓ การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๔ การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของชาติจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๒.๕ การค้ำครองผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ขัดแย้งทั้งทางบก ทางทะเล และการใช้ห้วงอากาศ ด้วยการเสริมสร้างขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และป้องปรามทางยุทธศาสตร์

๒.๖ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีมิตรประเทศ เพื่อลดความขัดแย้งโดยให้ความสำคัญต่อการเป็นหุ้นส่วนที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะการรักษาสมดุลในด้านความสัมพันธ์กับบรรดาประเทศมหาอำนาจ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมที่เอื้อต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๗ การสนับสนุนภารกิจและการดำเนินกิจกรรมเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมในกรอบของสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศ

๒.๘ การปฏิบัติการในสงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) เพื่อให้กองทัพไทยมีขีดความสามารถและมีเสรีในการปฏิบัติการบนมิติไซเบอร์ (Cyber Domain) ทั้งเชิงรับและเชิงรุกตั้งแต่สถานะปกติ ตลอดจนสามารถบูรณาการและให้การสนับสนุนความมั่นคงไซเบอร์ (Cyber Security) ของประเทศไทยในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ทหารด้านสงครามไซเบอร์กองทัพไทย

ยุทธศาสตร์ทหารด้านสงครามไซเบอร์มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติการทางทหารในมิติไซเบอร์ของกองทัพไทย ทั้งในการเตรียมกำลังและใช้กำลัง โดยแยกเป็น ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์การป้องกันเชิงรุกสำหรับปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ เสริมสร้างพลังอำนาจทางไซเบอร์ของกองทัพไทย (RTARF Cyber Power) เพื่อการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ต่อฝ่ายตรงข้าม

ทั้งที่เป็นรัฐ (State Actors) ไม่ใช่รัฐ (Non-State Actors) และสนับสนุนโดยรัฐ (State Sponsored Actors) ตลอดจนกลุ่มบุคคล หรือบุคคลใดๆ ที่อาจเป็นภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats) โดยมีความมุ่งหมายในการลดทอน ชัดขวาง ระวัง ยับยั้ง หรือปฏิบัติการเชิงรุกในลักษณะจำกัด (Limited Offensive Action) และการตอบโต้ (Counterattack) อย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็วกรณีถูกโจมตีทางไซเบอร์ ทั้งนี้ เพื่อความได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้ามตั้งแต่ในสภาวะปกติ และสร้างการตระหนักรู้ทางไซเบอร์ (Cyber Awareness) ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจของระดับผู้บังคับบัญชาให้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่างๆ

๒. ยุทธศาสตร์การฝึกกำลังป้องกันประเทศสำหรับปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ สร้างความร่วมมือและบูรณาการขีดความสามารถในการปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ของทุกภาคส่วนภายในประเทศอย่างเป็นระบบ

๓. ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงสำหรับปฏิบัติการในมิติไซเบอร์ เสริมสร้างความร่วมมือในมิติไซเบอร์กับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียนและมิตรประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

แนวทางการพัฒนากิจการอวกาศของประเทศไทย

๑. การบริหารจัดการกิจการอวกาศแห่งชาติให้มีเอกภาพ โดยมีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจสังคมเป็นหน่วยงานหลัก

๒. การพัฒนากิจการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานหลัก

๓. การพัฒนาบุคลากรด้านอวกาศ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก

๔. การพัฒนากฎหมายอวกาศและความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลัก

๕. การพัฒนาและสะสมองค์ความรู้อวกาศ โดยมีสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็นหน่วยงานหลัก

๖. การใช้อวกาศเพื่อการพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยมีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็นหน่วยงานหลัก

๗. การดำเนินการด้านอวกาศเชิงพาณิชย์ โดยมีสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศเป็นหน่วยงานหลัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์

ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ (๒๕๕๖ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของ กองบัญชาการกองทัพไทย ผลวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า ๔๕ ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประสบการณ์มากกว่า ๑๕ ปี ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายทุกด้านอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ต้องมีการพัฒนาโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรเน้นการคิดวิเคราะห์และการประมาณการณ์ คัดเลือกผู้เรียนจำนวนผู้ประสานงาน มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่ประสงค์ จะเข้ารับการศึกษาต่อจำนวนที่นั้งศึกษาตามหลักสูตร ปรับปรุงการแจ้งผลการประเมินและระยะเวลา การศึกษาให้ทราบอย่างรวดเร็ว ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์บริการ เมื่อนักเรียนจบการศึกษาต้อง สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการข่าวกรอง การแก้ปัญหาทางทหาร ให้คำแนะนำทางยุทธศาสตร์ ในด้านการข่าวกรองในทุกระดับ

ณัฐพัชร อัครกิตติทัศน์ (๒๕๕๔ อ้างถึงใน ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ, ๒๕๕๖ : ๓๙) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรนักรัฐศาสตร์ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ผ่านการศึกษหลักสูตรนักรัฐศาสตร์ มีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านผลผลิต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้วยกระบวนการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านบริบท เมื่อรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้เพื่อพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง ด้านปัจจัยนำเข้า เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน ส่วนด้านกระบวนการ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน การสอน และด้านผลผลิต เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ หากปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวข้อง และการประเมินหลักสูตรนักรัฐศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรโดยรวมทุกๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก

งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตร

อิทธิศักดิ์ คณะเจริญ (๒๕๓๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูงของสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ ผลวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูงมีความคิดเห็น ว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร คุณภาพการจัดการสอน แต่ละหัวข้อวิชา ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำวิชาความรู้ในหลักสูตรไปใช้กับงาน และสภาพของกระบวนการจัดการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง ($X = ๓.๑ - ๔.๐$)

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูงได้ให้คำแนะนำว่า สถาบันฯ ควรจะเพิ่มวิชาเกี่ยวกับสถานการณ์ของโลก ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้มากขึ้น พร้อมเพิ่มวิชาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม วิชาการบริหารองค์การและการบริหารงานบุคคลและวิชาคอมพิวเตอร์ ควรลดชั่วโมง การบรรยายวิชาแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ และวิธีการทางคณิตศาสตร์เพื่อการบริหารงาน

เอกสารตำราประกอบการเรียนโสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงแก้ไข การสอบควรจะใช้วิธีการใหม่ๆ เช่น การทำงานเป็นหมู่คณะในลักษณะทีม ไม่ควรสอบในลักษณะวิชาการและไม่สมควรจัดสอบโดยใช้ระยะเวลาสอบเป็นตัวแปร

เกศริน มาร์ตนะ (๒๕๓๕ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไข) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การประเมินบริบทพบว่า

๑. ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปัจจัยภายนอก มีความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพทหารเรืออยู่ในระดับมาก มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้และเข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง และมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระดับปานกลาง

๒. เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรด้านจำนวนหน่วยกิตรวม จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป และจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะสาขามากไป ส่วนจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาพื้นฐานด้านวิชาชีพทหารเรือ และหมวดวิชาเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาชีพทหารเรือมีความเหมาะสม ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาหมวดวิชาเฉพาะสาขามากไป เนื้อหาวิชาหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป และหมวดวิชาเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาชีพทหารเรือเหมาะสม ส่วนเนื้อหาวิชาหมวดวิชาพื้นฐานด้านวิชาทหารเรือน้อยไป

๓. สำหรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในระดับมาก ด้านความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ด้านเนื้อหาวิชากับจำนวนหน่วยกิต และด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมน้อย

ปัจจัยเบื้องต้น ด้านครู – อาจารย์ และด้านนักเรียนนายเรือ และปัจจัยที่สนับสนุน การจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

กระบวนการผลิต ด้านการบริหารและการบริการหลักสูตรและด้านการจัดการเรียน การสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรือ พ.ศ.๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไข) มีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะทางวิชาชีพตรงตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

เกษม แก้ววิเศษ (๒๕๔๐ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ผลวิจัยพบว่า กองทัพอากาศมีความต้องการและจำเป็นต้องส่งข้าราชการเข้ารับการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ ภารกิจของกองทัพอากาศปรัชญาการศึกษา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน นักศึกษาพึงพอใจผู้บรรยายจากภายนอก และต้องการอาจารย์ควบคุมการสัมมนาที่เพียบพร้อมทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ มีความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดี การกำหนดคุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญในเรื่องความพร้อมของนักศึกษา การทำเอกสารวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการศึกษาหลักสูตรนี้ และผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จรรยา ดาสา, ณสรณ์ ผลโศก, อีรพงษ์ แสงประดิษฐ์ และ สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก. (๒๕๕๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินและติดตามผลหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา (แผน ข) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินในทุกด้านมีผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ในด้านบริบท วัตถุประสงค์ ได้รับการประเมินในระดับมาก โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในทุกหมวดวิชา ส่วนของเนื้อหาทั้งภาพรวมและรายวิชา ส่วนใหญ่มีการประเมินในระดับมาก ในด้านปัจจัยนำเข้า ส่วนของนิสิตแรกเข้าส่วนใหญ่มีพื้นฐานที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ส่วนของสื่อประกอบการเรียนมีความเพียงพอและเหมาะสมในระดับมาก สำหรับสถานที่เรียนและห้องปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนของห้องพักนิสิตมีการประเมินในระดับพอใช้ในด้านกระบวนการและการวัดและประเมินผล ได้รับการประเมินภาพรวมใน

ระดับมากที่สุด และแต่ละรายวิชาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ในด้านผลผลิต บัณฑิตและนิสิตมีความพึงพอใจต่อตนเองในด้านความรู้ ด้านความสามารถในการสอน ด้านความสามารถในการวิจัย ความเป็นผู้นำ การพัฒนาตนเองและสังคม ในระดับมาก สำหรับด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ประเมินในระดับมากที่สุด

ภาณุกาณ์ สนใจ (๒๕๕๖ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม จากคณาจารย์ภายในหลักสูตร พบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Context Evaluation) ด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร และด้านคุณภาพของนักศึกษา (Input Evaluation) และด้านผลการดำเนินการของหลักสูตร (Product Evaluation) คณาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสม ส่วนการศึกษาประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม จากนักศึกษาปัจจุบันในหลักสูตร พบว่า ด้านการให้บริการทางการศึกษา และด้านคุณภาพของอาจารย์หลักสูตร (Input Evaluation) นักศึกษาปัจจุบันมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย หรือเหมาะสม ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล (Process Evaluation) พบว่า นักศึกษาปัจจุบันมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสม การศึกษาประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม จากผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร พบว่า ด้านการให้บริการทางการศึกษา (Input Evaluation) ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณภาพของอาจารย์หลักสูตร พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งหรือเหมาะสมอย่างยิ่ง ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล (Process Evaluation) พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสม อย่างไรก็ตามด้านการจัดทำนิพนธ์ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งหรือเหมาะสมอย่างยิ่ง ส่วนด้านผลการดำเนินการของหลักสูตร (Product Evaluation) พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นต่อด้านผลการดำเนินการของหลักสูตรอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมและการศึกษาประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม จากผู้ใช้บัณฑิตของหลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อผู้สำเร็จการศึกษาของหลักสูตรทั้ง ๓ ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งหรือเหมาะสมอย่างยิ่ง ได้แก่ บัณฑิตมีความรู้ ความสามารถในวิชาการ วิชาชีพ ในประเด็นมีความรอบรู้ในสาขาวิชาของตนเองอย่างถูกต้อง ส่วนบัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ในประเด็น มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ รวมทั้งบัณฑิตมีทักษะการครองตนและมนุษยสัมพันธ์ ในประเด็นมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบันและผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับด้านการให้บริการทางการศึกษา ด้านคุณภาพของอาจารย์หลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน (Input Evaluation) และการประเมินผล (Process Evaluation) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาปัจจุบันและผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับด้านการให้บริการทางการศึกษา ด้านคุณภาพของอาจารย์หลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งด้านการประเมินผล อยู่ในระดับเห็นด้วยหรือเหมาะสมซึ่งนักศึกษาปัจจุบันและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

สุพรรณ สอนจันทร์ (๒๕๓๒ อ้างถึงใน สุภรณ์ สีทอง, ๒๕๔๗ : ๖๗) เรื่องความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับความต้องการของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนกลุ่มใหญ่เน้นการประกอบปรุงจัดและถนอมอาหาร การดูแลรักษาเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการประดิษฐ์วัสดุ หรือเศษวัสดุเป็นของเล่น ของใช้ของประดับตกแต่ง การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนความต้องการของชุมชนต้องการให้สอนเน้นในเรื่องการจัดบ้านและบริเวณบ้าน การปรุงจัดและถนอมอาหาร การคัดเลือกและขยายพันธุ์พืช งานประดิษฐ์และเศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้ ของประดับตกแต่ง งานประดิษฐ์ไม้ไผ่ งานไฟฟ้า งานสานและงานอุตสาหกรรมย่อยให้ท้องถิ่น และการเปรียบเทียบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพกับ ความต้องการของชุมชนจากการทดสอบ พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านประโยชน์ที่ได้รับมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนด้านผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ชลลดา จิตติวัฒน์พงษ์ (๒๕๓๖ อ้างถึงใน สุภรณ์ สีทอง, ๒๕๔๗ : ๖๘) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า พบว่าการจัดทำหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้โครงสร้างของหลักสูตรจะต้องกว้างและยืดหยุ่น วิชาการมุ่งเน้นการสื่อสาร คิดคำนวณ และวิทยาศาสตร์ควบคู่ไปกับความเป็นพลเมืองดี ส่วนวิชาเลือก จัดให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เมื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม เน้นวิชาการมากกว่าเนื้อหา โดยใช้ระบบเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น สื่อมวลชนทุกแขนงทรัพยากรในท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น และจัดสิ่งแวดล้อมให้อื้อต่อการเรียน การสอน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร (๒๕๔๑ อ้างถึงใน สุภรณ์ สีทอง, ๒๕๔๗ : ๖๘) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรายงานการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายคือด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา อาคารเรียน ห้องเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ บุคลากรที่สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาไม่เพียงพอ และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีปัญหาในด้านขาดแหล่งสำหรับศึกษาหาความรู้และเอกสารต่างๆ รวมทั้งครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

สุภรณ์ สีทอง (๒๕๔๗ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการดำเนินงานเตรียมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

๒. ปัญหาการดำเนินงานเตรียมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

๓. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานเตรียมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

๔. การรับรู้ของชุมชนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล ส่วนใหญ่มีการรับรู้และทราบมาจาก หนังสือพิมพ์ และการประชุมอบรม ส่วนความต้องการของชุมชน มีความเห็นว่าควรให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและการประกอบอาชีพของหมู่บ้าน ได้แก่ เกษตร ช่างยนต์ ทอผ้าและช่างไฟฟ้า

ความต้องการของชุมชนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านตึก โรงเรียนบ้านดงยาป่า และโรงเรียนม่อนจำศีล ต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและการประกอบอาชีพของหมู่บ้าน โดยโรงเรียนบ้านตึก ต้องการให้ทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเกษตร โรงเรียนบ้านดงยา ต้องการให้ทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องช่างยนต์ และโรงเรียนม่อนจำศีล ต้องการให้ทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับ การทอผ้า

อรอนงค์ บุญแผน (๒๕๕๒ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้สายน้ำแห่งชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านมุกมันโนนอุดมสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นครราชสีมา เขต ๖ ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี สาระการเรียนรู้/เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๑๐ แผน ๒๐ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จำนวน ๑๐ สาระ ได้แก่ ๑) สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมบริเวณแม่น้ำชี ๒) ระบบนิเวศแม่น้ำชี ๓) ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศแม่น้ำชี ๔) ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมทาง ภายภาพแม่น้ำชี ๕) โชนอาหาร ๖) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแม่น้ำชี ๗) ทรัพยากรป่าไม้ริม แม่น้ำชี ๘) ทรัพยากรสัตว์บริเวณแม่น้ำชี ๙) ทรัพยากรน้ำแม่น้ำชี ๑๐) การดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติแม่น้ำชี จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ ๒ การศึกษาผลการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

เมธิณัฐ รัตนกุล (๒๕๕๓ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ ระยะสั้น เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

๑. การสร้างหลักสูตร

๑.๑ ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน พบว่า ระดับความเหมาะสมโดยรวมของหลักสูตรทั้งหมด มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๐ คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาผลการประเมินแยกตามหัวข้อ พบว่า หัวข้อที่ ๑ ปัญหาและความสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๕ คะแนน หัวข้อที่ ๒ มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๓ คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด หัวข้อที่ ๓ จุดหมาย มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๘ คะแนน หัวข้อที่ ๔ เนื้อหาสาระ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ คะแนน หัวข้อที่ ๕ โครงสร้างหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ คะแนน หัวข้อที่ ๖ การจัดประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๕ คะแนน หัวข้อที่ ๗ สื่อ/วัสดุการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย ๔.๘๐ คะแนน และหัวข้อที่ ๘ การวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ คะแนน ซึ่งทั้ง ๗ หัวข้อมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรอยู่ระหว่าง ๐.๘๐ – ๑.๐๐ ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๒ ผลการตรวจสอบคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก และมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง ๐.๐๖ – ๑.๐๐ ซึ่งพบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

๒. การใช้หลักสูตร

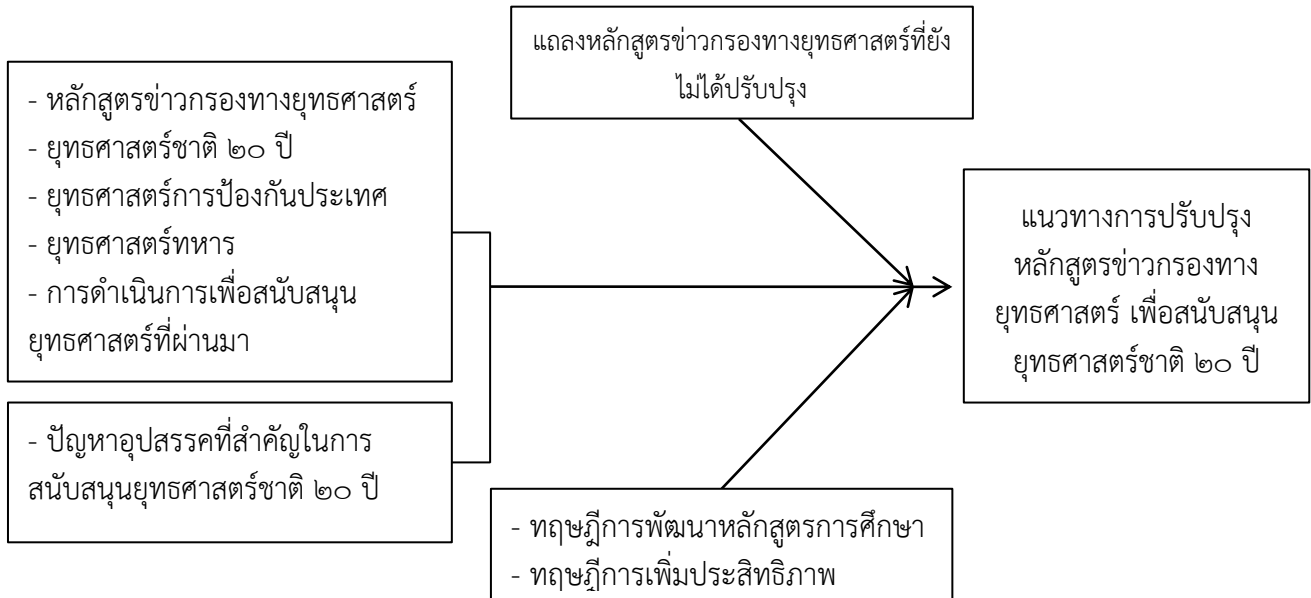
๒.๑ ผลการประเมินคะแนนรวมของการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๑๕.๕๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน และมีคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๒.๗๕ คะแนน

๒.๒ ผลการประเมินความสามารถในการจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ เรื่อง การจัดกระเช้าดอกไม้ การจัดพวงหรีด และการจัดช่อดอกไม้แบบมือถือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๘๙.๒๕, ๙๑.๑๗ และ ๙๐.๕๐ คะแนน ตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๘๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๓ ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน เรื่อง การจัดดอกไม้เพื่อการประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นรองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม และด้านระยะเวลา ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเอาแนวคิดการประเมินผลหลักสูตรตามรูปแบบ การประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model อันได้แก่ C ด้านสภาพแวดล้อม I ด้านปัจจัยนำเข้า P ด้านกระบวนการ P ด้านผลผลิต ซึ่งสามารถประเมินข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ครอบคลุมมากที่สุด เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ และในแต่ละมิติของการประเมินที่ต่างกันั้น ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่หลากหลายจากการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบเพิ่มเติม ซึ่งได้มาจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จึงทำให้ข้อมูลสารสนเทศของสิ่งที่ได้รับจากการประเมินผลหลักสูตรมีความครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ หลักสูตรที่ดีควรมีการประเมินหลักสูตรอยู่เสมอ ผลการวิเคราะห์วิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป

สรุปจากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ แนวความคิดเรื่องการข่าวกรอง แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย ๒๐ ปี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นกรอบในการวิจัยคือ แฉงหลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ที่ยังไม่ได้ปรับปรุง นั้นยังไม่เหมาะสม อาจยังขาดความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและถ้ายังใช้เป็นแนวทางในการศึกษา หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะเป็นหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการจัดทำประมาณการ ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อที่จะสนับสนุนข้อมูล ในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านต่างๆได้หรือไม่ แล้วโรงเรียนรักษาความปลอดภัยมีแนวทางอย่างไรในการที่จะปรับปรุง หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ และถ้าจะใช้แนวทางหลักการใด (เช่น แนวความคิดเรื่องการข่าวกรอง และความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหาร ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นต้น) ในการประยุกต์ใช้ได้อย่างไร ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

บทที่ ๓

การดำเนินงานด้านการให้การศึกษาด้านข่าวกรองของโรงเรียน รักษาความปลอดภัยในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ

การศึกษาในบทที่ ๓ เป็นการศึกษาเนื้อหาของหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์และเพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องของหลักสูตร ข่าวกรองยุทธศาสตร์ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีลำดับเนื้อหาการศึกษา ดังนี้

๑. การดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย
๒. การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านการข่าวกรองต่อยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ของรัฐบาล
๓. ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญในการดำเนินการ
๔. สรุป

การดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ก่อตั้งตามมติสภาเกล้าโหม เมื่อ ๔ ส.ค. ๒๕๔๙ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บัญชาการ และมีผู้อำนวยการโรงเรียนรักษาความปลอดภัยเป็นผู้รับผิดชอบบังคับบัญชาในการดำเนินการ โดยในช่วงแรกมีการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ดังนี้

๑. หลักสูตรข่าวกรองยุทธศาสตร์ เป็นหลักสูตรข่าวกรองระดับสูงของชาติทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนศึกษาวิจัยและประมาณการข่าวกรองขององค์ประกอบข่าวกรองทางการทหาร ข่าวกรองทางภูมิศาสตร์ข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา ข่าวกรองทางเศรษฐกิจ ข่าวกรองทางการเมือง ข่าวกรองทางขนส่งและทางโทรคมนาคม ข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข่าวกรองทางประวัติบุคคล

๒. หลักสูตรข่าวกรองเพื่อความมั่นคง เป็นการพัฒนาจากหลักสูตรข่าวกรองทางการรบและรวมภารกิจของนายทหารการข่าว เช่น การทำเนียบกำลังรบ การซักถามเชลยศึก วิธีการรวบรวมข่าวจากพื้นที่

๓. หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง เป็นการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่มีขีดความสามารถดำเนินการป้องกันและตอบโต้ เพื่อความปลอดภัยของทางราชการให้พ้นจากการจารกรรม การก่อวินาศกรรม และการบ่อนทำลาย

๔. หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย เพื่ออบรมให้เจ้าหน้าที่รู้จักวิธีการรักษาความปลอดภัยทั้งสถานที่ เอกสาร และบุคคล ตลอดจนปลูกจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย

๕. หลักสูตรการตีความภาพถ่าย การวิเคราะห์จากภาพถ่าย โดยเฉพาะภาพถ่ายทางอากาศ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งของการข่าวกรอง และการตีความจากภาพถ่ายนั้นจะต้องมีวิธีการจึงจะสามารถวินิจฉัยข่าวสารได้อย่างน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะในปัจจุบันการตีความจากภาพถ่ายดาวเทียม จะสามารถรู้ถึงความเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหวนานาประการอย่างกว้างขวาง

๖. หลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่ายการข่าว เพื่อฝึกให้เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวน ซึ่งจะต้องเป็นบุคลากรด้านการข่าว ให้ช่วยดำเนินงานในหน่วยการข่าว หรือสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนนายทหารการข่าวได้

๗. หลักสูตรการรวบรวมข่าวกรองทางทหาร เป็นหลักสูตรพิเศษ ให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการหาข่าวที่ไม่สามารถกระทำต่อแหล่งข่าวเปิดได้ หลักสูตรนี้ทำการเปิดเป็นคราวๆ ไป ตามความต้องการของราชการ

๘. หลักสูตรภาษาประเทศรอบบ้าน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สายการข่าวได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงเปิดการสอนภาษาต่างประเทศขึ้น โดยเฉพาะภาษาของประเทศรอบบ้านและประเทศใกล้เคียง เช่นภาษาพม่า ภาษามาลาเซีย ภาษากัมพูชา ภาษาเวียดนาม

ปัจจุบันโรงเรียนรักษาความปลอดภัย มีจำนวนหลักสูตรที่เปิดการฝึกอบรม ดังนี้

๑. หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ (รุ่นที่ ๑ - ๕๑)

๒. หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง (รุ่นที่ ๑ - ๒๔)

๓. หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย (รุ่นที่ ๑ - ๔๕)

๔. หลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่ายการข่าว (รุ่นที่ ๑ - ๕๓)

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เป็นการศึกษาและการฝึกอบรมแก่ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้พื้นฐานทางยุทธศาสตร์ สามารถดำเนินการจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการวางแผนการกำหนดนโยบายระดับชาติ เป็นการผลิตเจ้าหน้าที่ข่าวกรองระดับสูง และเสริมสร้างบุคลิก คุณลักษณะฝ่ายอำนวยการ หรือฝ่ายปฏิบัติการด้านงานข่าวที่ดี ระยะเวลาการศึกษา จำนวน ๒๔ สัปดาห์

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาคือ

๑. ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหมชั้นยศ พ.ต. - พ.อ., น.ต. - น.อ. มีอายุไม่เกิน ๕๔ ปี มีสุขภาพแข็งแรง สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาจาก รร.เหล่าทัพ ในหลักสูตรชั้นนายพัน หรือหลักสูตรชั้นนายนาวา (หรือเทียบเท่า) หรือหลักสูตรนายทหาร ชั้นผู้บังคับฝูง ผ่านการตรวจสอบความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับ ไม่ต่ำกว่าชั้น “ลับมาก” มีความรู้ภาษาอังกฤษในเกณฑ์ที่สามารถใช้งานได้

๒. ข้าราชการสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ชั้นยศ พ.ต.ต. - พ.ต.อ. มีอายุไม่เกิน ๕๔ ปี มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสารวัตร หรือเทียบเท่า ผ่านการตรวจสอบความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับไม่ต่ำกว่าชั้น “ลับมาก” มีความรู้ภาษาอังกฤษในเกณฑ์ ที่สามารถใช้งานได้ สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้

๓. ข้าราชการพลเรือน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานองค์กรในกำกับของรัฐ ระดับ ๕ ขึ้นไป หรือเทียบเท่า มีอายุไม่เกิน ๕๔ ปี มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ผ่านการตรวจสอบความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับไม่ต่ำกว่าชั้น “ลับมาก” มีความรู้ภาษาอังกฤษในเกณฑ์ ที่สามารถใช้งานได้ สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้

หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อทำการฝึกและให้การศึกษแก่ ผู้เข้ารับการศึกษาให้มีความรู้ในเรื่องข่าวกรอง การรวบรวมข่าวกรอง การรักษาความปลอดภัย การต่อต้านการข่าวกรอง จนสามารถปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ต่อต้านการข่าวกรองของหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระยะเวลาการศึกษา จำนวน ๑๗ สัปดาห์

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา

๑. ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ชั้นยศ ร.ต. - พ.ท., ร.ต. - น.ท. อายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง เป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง หรือมีแผนที่จะบรรจุให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านการข่าวกรองของหน่วยสามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้ และมีความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะอ่านตำราภาษาอังกฤษเข้าใจได้รับความไว้วางใจแล้วให้เข้าถึงชั้นความลับชั้น “ลับมาก”

๒. ข้าราชการสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติชั้นยศ ร.ต.ต. - พ.ต.ท. อายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง เป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง หรือมีแผนที่จะบรรจุให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการต่อต้านการข่าวกรองของหน่วย สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้ และมีความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะอ่านตำราภาษาอังกฤษเข้าใจ ได้รับความไว้วางใจแล้วให้เข้าถึงชั้นความลับชั้น “ลับมาก”

๓. ข้าราชการพลเรือน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการพลเรือนระดับ ๓ ถึง ๖ มีอายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง เป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการข่าวของหน่วย สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้ และมีความรู้ภาษาอังกฤษพอที่จะอ่านตำราภาษาอังกฤษเข้าใจ ได้รับความไว้วางใจแล้วให้เข้าถึงชั้นความลับชั้น “ลับมาก”

หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่คุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และเห็นความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยในหน่วยทหาร เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้เรื่องต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของการรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้เรื่องหลักการรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไป และระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัย โดยเฉพาะระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อให้ ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถเสนอแนะผู้บังคับหน่วยเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในด้านการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับ บุคคล เอกสาร ข่าวสาร สถานที่ และที่เกี่ยวกับการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาเข้าใจในหน้าที่ของ นายทหารควบคุมดูแลการรักษาความปลอดภัย นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ และผู้ช่วยนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับ สามารถนำไปปฏิบัติและกำกับดูแลงานในหน้าที่ได้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถติดต่อประสานงานกับองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาทางปฏิบัติขึ้น ระยะเวลาการศึกษา จำนวน ๑๒ สัปดาห์

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา

๑. ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ชั้นยศ ร.ต. - พ.ท., ร.ต. - น.ท. มีอายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับ ชั้น “ลับ” ขึ้นไป สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้

๒. ข้าราชการสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ชั้นยศ ร.ต.ต. - พ.ต.ท. มีอายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับ ชั้น “ลับ” ขึ้นไป สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้

๓. ข้าราชการพลเรือน หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการพลเรือนระดับ ๓ ถึง ๖ มีอายุไม่เกิน ๕๐ ปี มีสุขภาพแข็งแรง ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับ ชั้น “ลับ” ขึ้นไป สามารถใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ขั้นต้นได้

หลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่ายการข่าว วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อฝึกอบรมให้นายทหาร ชั้นประทวนของกองทัพไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้าราชการพลเรือน ได้มีความรู้และประสบการณ์ของงานทางด้านกรข่าวกรอง จนสามารถเป็นผู้ช่วยหรือปฏิบัติหน้าที่แทนนายทหารฝ่ายการข่าวได้ระยะเวลาการศึกษา จำนวน ๑๐ สัปดาห์ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษานายทหารหรือนายตำรวจ ชั้นประทวน ชั้นยศ ส.ต. - จ.ส.อ. จ.ต. - พ.อ.อ. จ.ต. - พ.จ.อ. ส.ต.ต. - จ.ส.ต. และข้าราชการพลเรือนระดับ๑-๓ เป็นบุคคลที่บรรจุเข้ารับราชการใหม่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยตรงหรือมีแผนที่จะบรรจุให้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการข่าวกรองหรือการต่อต้านการข่าวกรองของหน่วยมีความรู้ภาษาอังกฤษ ทั้งอ่านและเขียนในระดับพอใช้ เป็นบุคคลที่ได้ตรวจสอบความไว้วางใจแล้ว ให้เข้าถึงชั้นความลับ “ลับ”

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เริ่มเปิดการศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๙ เป็นรุ่นที่ ๑ จนกระทั่งปัจจุบันปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นรุ่นที่ ๕๑ มีผู้เข้ารับการศึกษ ตั้งแต่รุ่นที่ ๑ ถึงรุ่นที่ ๕๑ จำนวน ๑,๗๐๖ คน เป็นข้าราชการทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม ๑,๓๕๕ นาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๗๔ นาย ข้าราชการพลเรือน ๒๗๗ คน และภาคเอกชน จำนวน ๒ คน (เริ่มเปิดรับตั้งแต่รุ่นที่ ๕๐ เป็นรุ่นแรก) หน่วยงานพลเรือนที่ส่งเข้ารับการศึกษามากมามากมาจากหน่วยต่างๆ ดังนี้

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
๓. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
๔. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๕. กระทรวงการต่างประเทศ
๖. กระทรวงพาณิชย์
๗. กระทรวงคมนาคม
๘. กรมการปกครอง
๙. กรมราชทัณฑ์
๑๐. กรมสรรพสามิต
๑๑. กรมสอบสวนคดีพิเศษ
๑๒. การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
๑๓. บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด

หลักสูตรข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์ ได้มีการจัดทำแถลงหลักสูตร เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๑ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาองค์ประกอบข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๒๕ ชั่วโมง
หมวดวิชายุทธศาสตร์	๔๖ ชั่วโมง
หมวดวิชาลัทธิการเมือง	๓๘ ชั่วโมง
หมวดวิชาการผลิตข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๔๙ ชั่วโมง
หมวดวิชาการจัดหน่วยงานข้าราชการ	๓๐ ชั่วโมง
หมวดวิชากิจการต่างประเทศ	๒๔ ชั่วโมง
หมวดวิชาการทูต	๙ ชั่วโมง
หมวดความรู้ทั่วไป	๕๐ ชั่วโมง
หมวดวิชาประมาณการข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๑๗๙ ชั่วโมง
หมวดศึกษานุมิประเทศและชมกิจการ	๒๐๔ ชั่วโมง
หมวดภาคธุรการ	๖๖ ชั่วโมง
รวม	๗๒๐ ชั่วโมง

และได้มีการปรับปรุงแก้ไขแถลงหลักสูตรข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์อีกครั้งในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของบัญชาการกองทัพไทย ว่าด้วยหลักสูตรการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยปรับเปลี่ยนแถลงหลักสูตรที่มี ๔ ตอน เป็น ๗ ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แถลงหลักสูตรข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์ ปี พ.ศ.๒๕๕๗

วิชาหลัก

หมวดยุทธศาสตร์	๒๙๑ ชั่วโมง
หมวดพลังอำนาจของชาติ	๕๔ ชั่วโมง
หมวดวิชาองค์ประกอบข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๑๕ ชั่วโมง
หมวดอิทธิพลของข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๗ ชั่วโมง
หมวดการบริหารข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๒๔ ชั่วโมง
หมวดการวิจัยและประมาณการข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๓๐ ชั่วโมง
หมวดหน่วยงานข้าราชการกองทางยุทธศาสตร์	๙๐ ชั่วโมง

วิชาการรอง

กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๙๐ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการบริหาร	๑๕ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการเมือง	๑๒ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๑๕ ชั่วโมง
วิชาบังคับ	๓๓ ชั่วโมง
การปฏิบัติ/การดูงาน	๒๗ ชั่วโมง
การนำเสนอผลงานทางยุทธศาสตร์	๑๗๕ ชั่วโมง
เบ็ดเตล็ด	๘๖ ชั่วโมง
รวม	๑๗๑ ชั่วโมง

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะเน้นเรื่องการจัดทำประมาณการทางยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

การศึกษาถึงพลังอำนาจของต่างชาติ เพื่อวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถ และนโยบาย หรือหนทางปฏิบัติที่จะใช้เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์เฉพาะของต่างชาตินั้น จำเป็นที่ต้องพิจารณาถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบที่ส่งเสริมพลังอำนาจ แห่งชาติ ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวเรียกว่า “องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์” ซึ่งมี ๘ องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

ข่าวกรองทางภูมิศาสตร์

ข่าวกรองทางภูมิศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิมาปนของประเทศใดประเทศ หนึ่ง ซึ่งจะกล่าวถึงที่ตั้ง อาณาเขต ขนาด รูปร่าง ลักษณะทางธรณีวิทยา สมุทรศาสตร์ และ อุตุนิยมวิทยา ประชากร และแหล่งทรัพยากร รวมทั้งสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เจริญขึ้น หรือความ เสื่อมสลายทั้งจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์เป็นรากฐานที่ สำคัญของพลังอำนาจแห่งชาติ และมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญยิ่งกับองค์ประกอบข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์อื่นๆ โดยเฉพาะสังคมจิตวิทยา การเมือง การทหาร การขนส่งและโทรคมนาคม

ข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา

ข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา คือการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชนต่างๆ จำนวนประชากร การแบ่งกลุ่มของประชาชน พฤติกรรม ลักษณะนิสัย ท่าที ทักษะคติ ความ เชื่อถือ ค่านิยม คุณภาพของประชาชน และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนและสถาบันทางสังคม ต่างๆ โดยจะศึกษาจากปัจจัยในเรื่องประชากรศาสตร์ (Demography) ลักษณะทางสังคมและทัศนคติ ของประชาชน การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การแพทย์และสาธารณสุข และการสวัสดิการสังคม เป็นต้น ลักษณะทางสังคมจิตวิทยาของชาติใดชาติหนึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเข้มแข็งหรืออ่อนแอ ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของชาตินั้นๆ และเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือบั่นทอนพลังอำนาจของชาติใน ด้านอื่นๆ คือเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

ข่าวกรองทางเศรษฐกิจ

ข่าวกรองทางเศรษฐกิจเป็นการกล่าวถึงสถานะเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากร บุคคล เงินทุน การดำเนินการ และศักยภาพทางเศรษฐกิจของต่างชาติ พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ เป็นรากฐานของพลังอำนาจอื่นๆ ของชาติคือ พลังอำนาจทางการเมือง สังคมจิตวิทยา และการทหาร ศักยภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติ และในทำนอง เดียวกันผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจก็เป็นมูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติ

ข่าวกรองทางการเมือง

ข่าวกรองทางการเมือง คือการศึกษาถึงโครงสร้างและวิถีทางในการปฏิบัติที่เป็นจริงใน เรื่องการบริหาร การปกครอง องค์กรในทางการเมือง การกำหนดนโยบายภายในและต่างประเทศ เสถียรภาพของรัฐบาล คุณภาพของผู้นำประเทศ การเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพลังอำนาจ แห่งชาติ ซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ รวมทั้ง แนวโน้มในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและการทหาร

ข่าวกรองทางการทหาร

ข่าวกรองทางการทหาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงโครงสร้างและกำลังทหารของต่างชาติ ทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ และกำลังกึ่งทหารในรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่แล้วหรือคาดว่าจะมีการจัดขึ้นในอนาคต ซึ่งกำลังทหารเป็นพลังอำนาจหลักของชาติประการหนึ่งที่รัฐบาลจะใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ พลังอำนาจทางทหารประกอบด้วย กำลังรบที่จัดไว้แล้วหรือกำลังทหารพร้อมรบ (Mobilized Armed) และศักยภาพสงคราม (War Potential)

ข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือการศึกษาที่เกี่ยวกับขีดความสามารถและกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของต่างชาติ ในเรื่องของหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักวิทยาศาสตร์ โครงการวิจัยและพัฒนา เงินทุนในด้านการค้นคว้าวิจัย การค้นพบและประดิษฐ์กรรมใหม่ๆ ข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมสนับสนุนองค์ประกอบอื่นๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจ โทรคมนาคมและการทหาร ข่าวกรองที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่ใช้สำหรับการปฏิบัติการทางทหารเรียกว่า “ข่าวกรองทางเทคนิค”

ข่าวกรองทางการขนส่งและโทรคมนาคม

ข่าวกรองทางการขนส่งและโทรคมนาคมจะสามารถแยกพิจารณาได้เป็น ๒ อย่าง คือ ข่าวกรองทางการขนส่งและโทรคมนาคม

1. ข่าวกรองทางการขนส่ง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของระบบการขนส่งภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยระบบขนส่งทางบก ได้แก่ การขนส่งทางรถไฟและการขนส่งทางถนน ระบบขนส่งทางน้ำ ระบบการขนส่งทางอากาศและระบบการขนส่งทางท่อ ระบบการขนส่งจะเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่งในเรื่องขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในทางการทหาร

2. ข่าวกรองทางโทรคมนาคม เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งทางทหารและพลเรือน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ ระบบสายเคเบิลใต้น้ำ ระบบดาวเทียม และเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอื่นๆ ข่าวกรองทางโทรคมนาคมจะใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถประสิทธิภาพ และความล่อแหลมของระบบการติดต่อสื่อสารภายในประเทศที่สามารถจะนำมาใช้สำหรับการปฏิบัติการทางทหาร และความสามารถที่จะปรับให้ใช้กันได้ระหว่างเครื่องมืออุปกรณ์การติดต่อสื่อสารของประเทศเรากับของต่างชาติ

ข่าวกรองทางประวัติบุคคล

ข่าวกรองทางประวัติบุคคล คือการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลสำคัญของต่างชาติที่ปรากฏบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน หรือที่คาดว่าน่าจะมีความสำคัญในอนาคต โดยปกติในองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์อื่นๆ เช่น สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะปรากฏเรื่องราวของบุคคลต่างๆ ในแต่ละองค์ประกอบอยู่แล้ว แต่การแยกหัวข้อข่าวกรองทางประวัติบุคคลไว้อีกองค์ประกอบหนึ่งต่างหาก เพื่อที่จะให้ได้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มขึ้นรวมทั้งบุคคลกล่าวไว้แล้วในแต่ละองค์ประกอบ และบุคคลอื่นๆ ที่พิจารณาเห็นว่าสำคัญ รวมทั้งสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ตามต้องการ

องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ทั้ง ๘ องค์ประกอบตามที่กล่าวมาแล้ว มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก และจะต้องนำมาพิจารณาและวิเคราะห์ร่วมกัน โดยจะไม่มี การนำเอาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมาทำการวิเคราะห์เป็นเอกเทศโดยเฉพาะ ข้อสำคัญประการหนึ่งในการแยกองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ออกมาเป็นส่วนๆ ก็คือ ความแตกต่างกันในเรื่องเป้าหมายในการรวบรวมข่าวสารและการดำเนินกรรมวิธีต่อข่าวสาร เพื่อที่จะเน้นให้เห็นถึงสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบอย่างชัดเจน มาทำการวิเคราะห์ได้ง่ายและถูกต้องยิ่งขึ้น

การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดขีดความสามารถและจุดล่อแหลมตลอดจนหนทางปฏิบัติที่น่าจะเป็นหรือที่เป็นอยู่จริงของต่างประเทศ ทั้งของประเทศฝ่ายข้าศึกศัตรู ฝ่ายเป็นมิตร และฝ่ายเป็นกลาง

ความมุ่งหมายในการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

๑. ช่วยในการกำหนดนโยบายของชาติทั้งยามสงบและยามสงคราม เนื่องจากปัจจุบัน ได้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการคมนาคมขนส่งและโทรคมนาคมที่ทันสมัย ประชากรมีความต้องการความรู้และการศึกษาเพิ่มขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องการความปลอดภัย ความต้องการความก้าวหน้า และมีการร่วมมือกันทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงไม่มีชาติใดสามารถที่จะถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจการระหว่างประเทศได้ ชาติต่างๆ จึงพยายามที่จะหาความรู้เกี่ยวกับชาติอื่นๆ ที่ตนต้องติดต่อด้วย ซึ่งจะได้จากการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

๒. การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์นั้น ไม่ใช่จะทำเพียงชาติที่เป็นศัตรู หรือที่คาดว่าจะเป็ศัตรูเท่านั้น แังจะต้องทำทั้งชาติที่เป็นมิตรหรือเป็นกลางด้วย เพราะการมีความรู้ต่างๆ เหล่านี้ทำให้สามารถมีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น การดำเนินการทางการเมือง การดำเนินการทางการค้า จะได้ไม่เสียเปรียบซึ่งกันและกัน ตลอดจนไม่กระทบความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกัน

๓. ใช้ในการกำหนดแผนความมั่นคงของชาติ เช่น ใช้ในการกำหนดแผนในการป้องกันประเทศการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ด้านการข่าวกรองทางทหารจะทำให้ทราบขีดความสามารถจุดล่อแหลมและหนทางปฏิบัติที่น่าจะเป็นในทางทหารของต่างชาติ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทหารในระดับสูงนำไปใช้ในการวางแผนป้องกันประเทศ

๔. แบบของการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ไม่มีกำหนดไว้เป็นแบบตายตัว อาจจะทำเป็นหัวข้อ หรืออาจจะเป็นเรื่องราวขึ้นมาก็ได้ เมื่ออ่านแล้วสามารถที่จะทราบได้ว่า “ขีดความสามารถและจุดล่อแหลม ตลอดจนหนทางปฏิบัติของประเทศที่กำลังพิจารณานั้นมีอย่างไร” แต่ถ้าหากเราได้มีลำดับงานที่เหมาะสมก็จะทำให้การประมาณการนั้นง่าย การจัดลำดับควรจะมีดังต่อไปนี้

๔.๑ รวบรวมสถานการณ์หรือข้อมูลโดยทั่วไป ของแต่ละองค์ประกอบของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

๔.๒ วิเคราะห์สถานการณ์หรือข้อมูลเพื่อหาจุดล่อแหลมและขีดความสามารถ

๔.๓ เปรียบเทียบจุดล่อแหลมและขีดความสามารถออกเป็นข้อยุติ หรือหนทางปฏิบัติทางยุทธศาสตร์

๔.๔ สรุปขั้นตอนการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ (ตารางที่ ๓-๑)

การศึกษาในหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะเชิญผู้บรรยายจากกระทรวงกลาโหม หน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานพลเรือน องค์กรอิสระ และภาคเอกชน มาให้ครบตาม องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาดูงาน และศึกษาสภาวะแวดล้อม ตามภาคต่างๆในประเทศไทย จำนวน ๑๖ วัน และต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวน ๕ วัน

หลังจากนั้นผู้เข้ารับการศึกษาก็จะต้องมาจัดกลุ่มประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ประเทศใดประเทศหนึ่งตามที่กำหนด ซึ่งเป็นงานบุคคลและจะต้องจัดทำประมาณการข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์ประเทศที่ไปดูงาน ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ คือสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งจัดเมื่อ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอินทภูติ ศูนย์รักษาความปลอดภัย เป็นการนำเสนอการศึกษา ดูงานและศึกษาสภาวะแวดล้อมในรูปแบบนิทรรศการ และการนำเสนอประมาณการข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์ โดยมีผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย ผู้บัญชาการหัวหน้าหน่วยขึ้นตรง และเชิญ ผู้แทนหน่วยร่วมรับฟังประมาณ ๑๕๐ นาย

(ประเภทเอกสาร)

แบบการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

บก.หน่วยที่ออกเอกสาร
ตำบลที่ออกเอกสาร
วัน/เดือน/ปี

การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของประเทศ.....

๑. ความมุ่งหมาย

กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่ได้กระทำขึ้น หากมีความมุ่งหมายอยู่หลายประการที่ต้องการกล่าว ควรแบ่งออกเป็นตอนๆ แต่ละตอนให้ย่อหน้าเรียงกันลงไป

๒. สมมุติฐาน

สมมุติฐาน คือ การสมมุติสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือการสมมุติเหตุการณ์ล่วงหน้าอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง โดยสมมุติว่าเป็นจริงทั้งๆ ที่ไม่มีทางพิสูจน์ได้โดยแน่ชัดว่าเป็นจริง แต่จำเป็นต้องกำหนดขึ้นเพื่อให้การประมาณการเป็นไปโดยสมบูรณ์

จึงเห็นได้ว่า สมมุติฐานเป็นเหตุการณ์ที่สมมุติว่าเป็นจริง แต่ไม่มีทางพิสูจน์ได้จนกว่าสถานการณ์นั้นจะเกิดขึ้นแล้ว ในกรณีนี้เรื่องซึ่งจะพิจารณาเป็นเรื่องยุ่งยากสลับซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับการที่จะต้องกระทำในอนาคต ดังเช่น การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ด้วยแล้ว แม้จะได้พยายามค้นหาข้อเท็จจริงต่างๆ อยู่แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ว่าจะยกข้อเท็จจริงให้สมบูรณ์ได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดสมมุติฐานขึ้นมา เพื่อช่วยให้การพิจารณามีเหตุผลสมบูรณ์ขึ้น สมมุติฐานจะเป็นเรื่องกำหนดขอบเขตในการพิจารณาและจะช่วยให้ผู้พิจารณาได้ง่ายขึ้น มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมมุติฐานดังนี้

๒.๑ ตรงกับเรื่องที่จะพิจารณา

๒.๒ จำเป็นจริงๆ ที่จะต้องกำหนดขึ้น เพื่อใช้แทนข้อมูลที่ไม่ว่าจะหาหลักฐานยืนยันได้ในขณะนั้น

๒.๓ มีเหตุผลและมีความสมจริง

๒.๔ เป็นข้อความสั้นๆ กะทัดรัดและเข้าใจง่าย

๒.๕ ไม่นิยมเขียนเป็นข้อความปฏิเสธ

๒.๖ มีไม่มากข้อเกินไป ถ้ามีหลายข้อให้แยกเขียนเป็นข้อๆ

๒.๗ ต้องถามตัวเองเสมอว่า ถ้าไม่มีสมมุติฐานนั้นแล้ว จะพิจารณาได้หรือไม่ ถ้าตอบว่าได้ ก็งดตัดสมมุติฐานนั้นออกเอง พึงระลึกว่าการพิจารณาถ้ามีสมมุติฐานอยู่มากมาย ย่อมจะลดความสำคัญของเรื่องลงไป

๓. สรุปปัจจัยองค์ประกอบ (รายละเอียดตามผนวก.....)

เป็นการกล่าวถึง ข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้นของแต่ละองค์ประกอบ

(ประเภทเอกสาร)

(ประเภทเอกสาร)

กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การนำเอาข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ (หมายถึง ข่าวสารทางยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการวิธีให้เป็นข่าวกรองแล้ว) ของแต่ละองค์ประกอบมาสรุปสั้นๆ เขียนลงไป ขอเน้นว่าในการเอาข้อเท็จจริงหรือ สถานการณ์ที่เป็นอยู่มาเขียนไว้ในที่นั้น เป็นการนำเอามาเขียนในลักษณะข้อเท็จจริง จึงมิได้สอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนลงไปแต่อย่างใด

๔. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากองค์ประกอบ ประการแรกที่ผู้เขียนจะต้องมีความเข้าใจคือ จะเอาอะไรมาเป็นข้อมูลวิเคราะห์ สิ่งที่จะใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของแต่ละองค์ประกอบในข้อ ๓ และสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๒ ประการต่อไปที่ผู้เขียนจะต้องทำความเข้าใจคือ วิเคราะห์เพื่อให้ได้อะไร ถ้าผู้เขียนไม่มีความเข้าใจในตอนนี้แล้ว จะทำให้การวิเคราะห์นั้นกระทำไปอย่างเลื่อนลอยไม่มีจุดหมาย การวิเคราะห์ในข้อนี้กระทำเพื่อที่จะกำหนดว่าแต่ละองค์ประกอบนั้นมีผลกระทบกระเทือนในทางยุทธศาสตร์อย่างไรบ้าง (ตามหัวข้อพิจารณาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์) ผลกระทบกระเทือนในทางยุทธศาสตร์นี้เป็นไปได้ ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นไปในทางส่งเสริมหรือสนับสนุนค่าในทางยุทธศาสตร์ หรือค้ำยันในทางยุทธศาสตร์ อีกลักษณะหนึ่งเป็นไปในทางลดค่าหรือลดค้ำยันในทางยุทธศาสตร์ เรียกว่า “ขีดความสามารถและจุดอ่อนแหลม”

เมื่อผู้เขียนได้ทราบว่าจะเอาอะไรมาเป็นข้อมูลและจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์แล้ว ประการต่อไปที่ผู้เขียนจะต้องมีความเข้าใจคือ จะทำการวิเคราะห์อย่างไร เรื่องนี้นับว่าเป็นปัญหาที่ยากยิ่งแก่ครูผู้สอนที่จะทำการสอนให้ผู้เขียนมีความเข้าใจได้เองแท้ และเป็นการยากแก่ผู้เขียนที่จะทำการวิเคราะห์ให้ได้ผลดี ผู้ที่จะทำการวิเคราะห์ให้ได้ผลดีนั้น จะต้องประกอบด้วยลักษณะหลายประการ ประการแรกคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในองค์ประกอบนั้นเป็นอย่างดี เช่น ผู้ที่จะทำการวิเคราะห์ในเรื่องการเมืองหรือการเศรษฐกิจจะต้องมีความรู้ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจเป็นอย่างดี และนอกจากนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในทางยุทธศาสตร์ ซึ่งหมายถึงสามารถนำเอาความรู้ในองค์ประกอบนั้นๆ มาประยุกต์เข้ากับยุทธศาสตร์ได้อีกด้วย ประการสุดท้ายก็คือประสบการณ์ในการวิเคราะห์ ใคร่ขอให้แนวทางในการวิเคราะห์ดังนี้

จากข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่หรือจากข่าวกรองทางยุทธศาสตร์แต่ละองค์ประกอบ ถ้าท่านได้พิจารณาดู ท่านจะพบว่ามียุทธศาสตร์หรือบางลักษณะที่สอดแสดงออกมาว่าเป็นลักษณะที่ดี มีค่าต่อผลในทางยุทธศาสตร์ และพร้อมกันนั้นเองก็มีอยู่หลายลักษณะหรือบางลักษณะที่เป็นจุดอ่อน จุดอ่อนแหลม หรือเป็นข้อจำกัดอันเป็นผลไปในทางลดค่าในทางยุทธศาสตร์ ทั้งสองประการนี้เราเรียกเป็นภาษายุทธศาสตร์ว่า “เป็นขีดความสามารถ” (Capabilities) และ “จุดอ่อนแหลม” (Vulnerabilities) ขององค์ประกอบนั้นๆ

๕. การวิเคราะห์เพื่อกำหนดหนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์

เพื่อความเข้าใจในการวิเคราะห์ในข้อนี้ จะได้อธิบายไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๕.๑ ผู้เขียนหรือผู้วิเคราะห์จะต้องมีความเข้าใจคือ จะนำเอาอะไรมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ สิ่งที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อ ๔ ซึ่งได้แก่ ขีดความสามารถและจุดอ่อนแหลมของแต่ละองค์ประกอบและสมมุติฐานซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อ ๒

(ประเภทเอกสาร)

(ประเภทเอกสาร)

๕.๒ จะต้องทำความเข้าใจคือ จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ในข้อนี้ทำเพื่อที่จะกำหนด หนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ของชาติ ซึ่งได้แก่หนทางปฏิบัติในด้าน สังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของประเทศนั้นในห้วงเวลาที่ได้กำหนดไว้

๕.๓ จะต้องทำความเข้าใจคือ จะทำการวิเคราะห์อย่างไร ท่านได้ศึกษาแล้วว่าแต่ละ องค์ประกอบนอกจากจะมีความสำคัญในตัวเองแล้ว ยังมีความสำคัญที่สัมพันธ์ในทางยุทธศาสตร์ต่อ องค์ประกอบอื่นๆ อีกด้วย การวิเคราะห์ที่ได้กระทำมาแล้วในข้อ ๔ เป็นการวิเคราะห์เฉพาะตัวของ มันเองเท่านั้น ยังมีได้นำมาทำการพิจารณาหรือวิเคราะห์ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ จึงจะต้องนำมา ทำการวิเคราะห์ร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง การวิเคราะห์ในข้อนี้นับว่าเป็นการยากกว่าการวิเคราะห์ในข้อ ๔ ผู้ทำการวิเคราะห์จะต้องมีความรู้ไปทุกแขนงวิชา สามารถจะนำมาประยุกต์เข้ากับยุทธศาสตร์ได้และ จะต้องมีการประสานกันอีกเช่นกัน การที่จะอธิบายให้เห็นชัดเจนไปว่าทำอย่างไรนั้นเป็นเรื่องที่อธิบาย ยาก เพราะเป็นเรื่องของความคิดแต่ละคนคิดเห็น แต่จะให้ทุกคนคิดเหมือนกัน ถูกเหมือนกันย่อม เป็นไปไม่ได้ (ดูแนวทางการวิเคราะห์ในตอนที่ ๓ ประกอบ)

๖. หนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์

เป็นผลสรุปจากการวิเคราะห์ในข้อ ๕ นำมาเขียนลงไว้สั้นๆ ซึ่งได้แก่ หนทางปฏิบัติ ในทาง สังคม จิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๗. ผลการกระทบต่อประเทศไทย

วิเคราะห์เอามาจากหนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ในข้อ ๖ สัมพันธ์ต่อประเทศไทย

๘. ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

เพื่อประโยชน์ต่อหน่วยเหนือและผู้ใช้ข่าว

(ลงชื่อ).....

ผู้จัดทำ

ตำแหน่ง.....

ผนวก

การแจกจ่าย

การรับรองสำเนา

ตารางที่ ๓-๑ สรุปขั้นตอนการประเมินการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ลำดับ	รายการ	แนวการนำข้อมูลมาประกอบ การทำประเมินการ
๑	ความมุ่งหมาย	
๒	สมมุติฐาน	→ สั้น กะทัดรัด สมจริง ตรงเรื่องพิจารณา ต้องไม่เป็นข้อความปฏิเสธ
๓	สรุปปัจจัยองค์ประกอบ (*ข้อมูล *ข้อเท็จจริง *สถานการณ์ ที่เป็นอยู่)	→ ข้อเท็จจริงของแต่ละองค์ประกอบ ของ สถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้น ★ ห้ามสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียน ลงไป
๔	การวิเคราะห์องค์ประกอบ (*ขีดความสามารถ *ความล่อแหลม)	→ ข้อเท็จจริงในข้อ ๓ + สมมุติฐานที่กำหนด → เพื่อให้ได้ขีดความสามารถ และจุด ล่อแหลม ทุกองค์ประกอบ (วิเคราะห์ตัวเอง)
๕	การวิเคราะห์เพื่อกำหนดหนทาง ปฏิบัติ ในทางยุทธศาสตร์ (*สังคมจิตวิทยา *เศรษฐกิจ *การเมืองและการปกครอง *การทหาร *วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี)	→ ผลการวิเคราะห์ในข้อ ๔ ขีดความสามารถ ความล่อแหลม + สมมุติฐานที่กำหนดไว้ ในข้อ ๒ ★ จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ เพื่อกำหนด หนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ (๕ ด้าน) วิเคราะห์ร่วมกันขององค์ประกอบ (ข้อดี ข้อเสีย)
๖	หนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ (*สังคมจิตวิทยา *เศรษฐกิจ *การเมืองและการปกครอง *การทหาร *วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี)	→ ผลสรุปจากการวิเคราะห์ในข้อ ๕ เขียนสั้นๆ หนทางที่ดีที่สุดที่น่าจะเป็น
๗	ผลกระทบต่อประเทศไทย	→ วิเคราะห์จากสรุปหนทางปฏิบัติในข้อ ๖ ที่สัมพันธ์กับประเทศไทย (แยกแต่ละ องค์ประกอบ)
๘	ข้อเสนอแนะ	→ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยเหนือและ ผู้ใช้ข่าว

การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการข่าวกรองต่อ ยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ของรัฐบาล

โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ได้ผลิตบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ดังนี้ หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย และหลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่ายการข่าว ซึ่งเป็นกำลังพลที่มาจาก กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กองบัญชาการกองทัพไทย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ และหน่วยงานพลเรือน เช่น กระทรวงแรงงาน กรมราชทัณฑ์ กรมสรรพสามิต กรมการปกครอง กรุงเทพมหานคร กรมการปกครองท้องถิ่น เมื่อสำเร็จการศึกษาและกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย จะสามารถปฏิบัติด้านการสำรวจ การรักษาความปลอดภัย การต่อต้านการข่าวกรอง การข่าวกรอง และการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจาก หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง และหลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่ายการข่าว ทั้ง ๓ หลักสูตรนี้ จะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าว การรักษาความปลอดภัย และการต่อต้านการข่าวกรอง

ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์จะเป็นผู้ที่ผ่านการปฏิบัติงานด้านการข่าวกรองมาแล้ว จะเป็นระดับวางแผนและสนับสนุนงานด้านการข่าวกรองในระดับต่างๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน และข้อมูลที่ได้จากการประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ชาติใดชาติหนึ่งนั้น จะสามารถสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ ได้

ผู้ทำสำเร็จการศึกษาที่มาจาก กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย หรือปรับย้ายไปรับราชการยังหน่วยงานใหม่ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุนการวางแผน และกำหนดนโยบายแผนงานต่างๆ ตลอดจนด้านยุทธการ ยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติได้

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มาจากกองบัญชาการกองทัพไทย เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย หรือปรับย้ายไปรับราชการยังหน่วยงานใหม่ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุนการวางแผน และกำหนดนโยบาย แผนงานต่างๆ ตลอดจนด้านยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติได้

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มาจากสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย หรือปรับย้ายไปรับราชการยังหน่วยงานใหม่ จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุนการวางแผน และกำหนดนโยบาย แผนงานต่างๆ ตลอดจนด้านยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติได้

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มาจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุนการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ หรือภัยที่คุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติในทุกด้าน เพื่อกำหนดและพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มาจากสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุน เสนอแนะนโยบายและมาตรการและคำปรึกษา ด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนต่อนายกรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มาจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อกลับไปปฏิบัติงานที่หน่วย จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสนับสนุน การวางแผน กำหนดนโยบาย การจัดทำ แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ได้

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เริ่มเปิดการศึกษาครั้งแรกปี พ.ศ.๒๕๐๙ พบหลักฐาน การปรับปรุงหลักสูตร ๒ ครั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๓๑ และครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ.๒๕๕๗

สรุปผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ความรู้ที่ได้รับตลอดจน การศึกษาดูงาน และการศึกษาสภาวะแวดล้อม สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นนักการข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ หากได้ไปปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์แนวโน้ม ของสถานการณ์และเจตนาารมณีนในด้านการข่าวกรองของประเทศ หรือกลุ่มประเทศที่อาจเป็นภัยคุกคามได้ สามารถประเมินสภาวะแวดล้อมทางการข่าวกรองทางทหารและข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในระดับประเทศได้ สามารถวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ระหว่าง ประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ในระดับหนึ่ง สามารถเสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มด้านการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ต่อการแก้ปัญหาทางทหาร สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางยุทธศาสตร์ในด้านการข่าวกรองในระดับต่างๆ ตลอดจนสามารถให้ข้อเสนอแนะ และแนวคิดในด้านการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ได้ในทุกๆด้าน และสามารถจัดทำประมาณการณ์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของต่างชาติได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สามารถสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ในระดับต่างๆ ได้ในระดับหนึ่ง

ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญในการดำเนินการ

จากการที่ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีหน้าที่ ดำเนินการฝึกและศึกษารับผิดชอบหลักสูตรต่างๆ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัยให้ดำเนินการไป ด้วยความเรียบร้อย และจากนโยบายของผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย ต้องการที่จะพัฒนา หลักสูตรของโรงเรียนรักษาความปลอดภัยให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน จากการค้นหาข้อมูลหลักฐานต่างๆ ตลอดจนการจัดการประชุม การเยี่ยมโรงเรียนข่าวของเหล่าทัพและการสัมมนาหลักสูตรทุกหลักสูตร ที่โรงเรียนรักษาความปลอดภัยรับผิดชอบ พบว่า

๑. หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เปิดการศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๙ เรื่อยมา จนกระทั่งปัจจุบัน ได้ปรากฏการจัดทำแฉ่งหลักสูตรครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๓๑ โดยกรมยุทธศึกษา ทหารรับผิดชอบจัดทำแฉ่งหลักสูตรต่างๆ ของกองบัญชาการทหารสูงสุด (ชื่อเดิมในขณะนั้น) ใน ภาพรวม ต่อจากนั้นได้มีการจัดทำปรับปรุงแฉ่งหลักสูตรในปี พ.ศ.๒๕๕๗ โดยปรับเปลี่ยนแฉ่ง หลักสูตรจาก ๔ ตอน เป็น ๗ ตอน มีการเปลี่ยนชื่อหมวดวิชาบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบัน โดยสรุปเนื้อหายังคงเดิมตั้งแต่เริ่มเปิดหลักสูตรมา

๒. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของชาติใดชาติหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับสนับสนุนการจัดยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” และ “ข้อเสนอแนะ” นั้น นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยลงลึกในรายละเอียดได้ ส่วนข้อเสนอแนะจะเป็นแบบกว้างๆ ไม่ชี้เจาะจงลงไปว่าจะต้องดำเนินแผนงานโครงการอะไรเพื่อลดผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทย ทำให้ประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่ได้นั้น ไม่มีข้อมูลและแนวทางที่ชัดเจนเพียงพอ ที่จะใช้สนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ ได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ

๓. รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์จะกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและประเด็นการพัฒนาเป็นกรอบการปฏิบัติในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้อง และบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ซึ่งทุกส่วนราชการจะต้องจัดทำแผนงาน โครงการ และนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ดังนี้ (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, ๒๕๖๑:๘)

๓.๑ ในแถลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ มีหมวดวิชายุทธศาสตร์แต่ยังไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ

๓.๒ ทุกส่วนราชการจะต้องดำเนินการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ทราบแผนงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ ของส่วนราชการในระยะยาวได้ เพราะเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” และ “ข้อเสนอแนะ” ได้อย่างมีคุณภาพ

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาเนื้อหาของหลักสูตร ข้าราชการครูทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องของหลักสูตรข้าราชการครูทางยุทธศาสตร์ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล ผลการศึกษาสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่าเนื้อหาของหลักสูตรข้าราชการครูทางยุทธศาสตร์ มีเนื้อหาที่สนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เริ่มตั้งแต่ การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์ การศึกษาสภาวะแวดล้อม การทำประมาณการข้าราชการและการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่าต้องปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรข้าราชการครูทางยุทธศาสตร์ให้เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พร้อมนำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล มาใช้เป็นกรอบในการจัดทำประมาณการข้าราชการครูทางยุทธศาสตร์

บทที่ ๔

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล

บทนี้เป็นการศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข้าราชการองทางยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล โดยการวิเคราะห์ปัญหา แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยมีรายละเอียดของบทนี้ ประกอบไปด้วย

๑. การวิเคราะห์ปัญหา
๒. แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล
๓. สรุป

การวิเคราะห์ปัญหา

๑. หลักสูตรข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ เริ่มเปิดการศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๐๙ ซึ่งโลกอยู่ในช่วงยุคสงครามเย็น มีความพยายามรุกราน แทรกซึมโดยชาติมหาอำนาจ เช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศไทยก็เป็นเป้าหมายที่จะถูกรุกราน การศึกษาหลักสูตรข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ในขณะนั้น จะเน้นการศึกษาองค์ประกอบข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ หรือพลังอำนาจของชาติ เพื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถและจุดอ่อนแหลมของประเทศที่อยู่รอบๆ ประเทศไทย แล้วจัดทำประมาณการข้าราชการองทางยุทธศาสตร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้น จะทำให้ทราบว่าหนทางปฏิบัติที่ชาตินั้นๆ น่าจะกระทำต่อประเทศไทย ประเทศไทยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลด้านความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น การดำเนินการทางการเมือง การต่างประเทศ และด้านการค้าได้อย่างเหมาะสม จะได้ไม่เสียเปรียบซึ่งกันและกัน ตลอดจนไม่กระทบต่อความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกัน ส่วนในด้านความมั่นคงนั้น จะใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการจัดทำแผนป้องกันประเทศในระดับต่างๆ รวมทั้งแนวทางในการลดทอนขีดความสามารถของชาตินั้นๆ การศึกษาหลักสูตรในขณะนั้นจึงเน้นไปในด้านความมั่นคงและการทหารเป็นหลัก

แต่ในปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในด้านความมั่นคงโดยเฉพาะความพยายามของสหรัฐอเมริกา ที่พยายามจะคงบทบาทในฐานะผู้นำโลก และพยายามที่จะถ่วงดุลอำนาจของรัสเซียและจีน ที่พยายามจะเพิ่มและแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคยุโรปและเอเชีย ส่งผลให้บรรยากาศของโลกหรือในบางภูมิภาคโดยเฉพาะด้านความมั่นคงมีลักษณะทั้งด้านความร่วมมือและความขัดแย้ง ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของแต่ละประเทศเป็นที่ตั้ง ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายของแต่ละประเทศ

ในขณะที่ตัวแสดงที่มีใช้รัฐ เช่นองค์การระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติ จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์และมาตรฐานสากลต่างๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ และการเปิดเสรีในภูมิภาคที่น่าไปสู่

ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติ เศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง

นอกจากนี้ภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมือง การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจ หรือการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยีสมัยใหม่ การย้ายถิ่นฐานของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้

จากเหตุผลและความจำเป็นข้างต้นที่โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจนก่อให้เกิดนวัตกรรมต่างๆ เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อินเทอร์เน็ตในทุกสรรพสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์ โดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์จึงมีความจำเป็นที่ จะต้องปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน พร้อมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปีของรัฐบาลเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๖๕ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ปี ต่อจากนี้ไปจะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ มีเนื้อหาและรายละเอียดสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล เห็นสมควรบรรจุ หมวดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี ในวิชาหลักกลุ่มวิชายุทธศาสตร์ ตัวอย่างแนวทางในการปรับปรุงแถลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ดังตารางที่๔-๑

ตารางที่ ๕-๑ เปรียบเทียบตอนที่ ๒ สรุปหลักสูตร

แถลงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
<u>วิชาหลัก</u>	(๒๙๑)	<u>วิชาหลัก</u>	(๓๑๒)
<u>กลุ่มวิทยาศาสตร์</u>		<u>กลุ่มวิทยาศาสตร์</u>	
หมวดวิทยาศาสตร์	๕๔	หมวดวิทยาศาสตร์	๕๔
หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕	หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕
		หมวดวิทยาศาสตร์ชาติ๒๐ปี	๒๑
<u>กลุ่มวิชาช่วงรองทางวิทยาศาสตร์</u>		<u>กลุ่มวิชาช่วงรองทางวิทยาศาสตร์</u>	
หมวดวิชาองค์ประกอบช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๒๗	หมวดวิชาองค์ประกอบช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๒๗
หมวดอิทธิพลของช่วงรองทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔	หมวดอิทธิพลของช่วงรองทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔
หมวดการบริหารช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๓๐	หมวดการบริหารช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๓๐
หมวดการวิจัยและประมาณการช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๙๐	หมวดการวิจัยและประมาณการช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๙๐
หมวดหน่วยงานช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๕๑	หมวดหน่วยงานช่วงรองทางวิทยาศาสตร์	๕๑
<u>วิชาการอง</u>	(๙๐)	<u>วิชาการอง</u>	(๗๘)
กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕	กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕
กลุ่มวิชาการบริหาร	๑๒	กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕
กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕	กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕
กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕	กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓
กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓		
<u>วิชาบังคับ</u>	(๒๗)	<u>วิชาบังคับ</u>	(๒๗)
<u>การปฏิบัติ / การดูงาน</u>	(๑๗๕)	<u>การปฏิบัติ / การดูงาน</u>	(๑๗๕)
<u>การนำเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์</u>	(๘๖)	<u>การนำเสนอผลงานทางวิทยาศาสตร์</u>	(๘๖)
<u>เบ็ดเตล็ด</u>	(๑๗๑)	<u>เบ็ดเตล็ด</u>	(๑๖๒)
รวม	๘๔๐	รวม	๘๔๐

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉกหลักสูตร

แฉกหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉกหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
วิชาหลัก	(๒๙๑)	วิชาหลัก	(๓๑๒)
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์		กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์	
๑. หมวดวิทยาศาสตร์	๕๔	๑. หมวดวิทยาศาสตร์	๕๔
๑.๑ การพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์	๓	๑.๑ การพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์	๓
๑.๒ หลักพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์	๓	๑.๒ หลักพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์	๓
๑.๓ ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์	๓	๑.๓ ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์	๓
เปรียบเทียบ		เปรียบเทียบ	
๑.๔ โครงสร้าง/หลักการกำหนด	๓	๑.๔ โครงสร้าง/หลักการกำหนด	๓
วิทยาศาสตร์ชาติ		วิทยาศาสตร์ชาติ	
๑.๕ วิทยาศาสตร์ทหาร	๓	๑.๕ วิทยาศาสตร์ทหาร	๓
๑.๖ วิทยาศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ	๓	๑.๖ วิทยาศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ	๓
๑.๗ การประเมินวิทยาศาสตร์เชิงประยุกต์	๓	๑.๗ การประเมินวิทยาศาสตร์เชิงประยุกต์	๓
๑.๘ สถานการณ์ทั่วไปของโลก	๓	๑.๘ สถานการณ์ทั่วไปของโลก	๓
๑.๙ สถานการณ์ทั่วไปของยุโรป	๓	๑.๙ สถานการณ์ทั่วไปของยุโรป	๓
๑.๑๐ สถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาค	๓	๑.๑๐ สถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาค	๓
อาเซียน		อาเซียน	
๑.๑๑ สถานการณ์ทั่วไปของประเทศรอบบ้าน	๓	๑.๑๑ สถานการณ์ทั่วไปของประเทศรอบ	๓
		บ้าน	
๑.๑๒ สถานการณ์ภายในประเทศ	๓	๑.๑๒ สถานการณ์ภายในประเทศ	๓
๑.๑๓ สถานการณ์ทั่วไปของตะวันออกกลาง	๓	๑.๑๓ สถานการณ์ทั่วไปของตะวันออกกลาง	๓
๑.๑๔ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียกลาง	๓	๑.๑๔ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียกลาง	๓
๑.๑๕ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชีย	๓	๑.๑๕ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชีย	๓
ตะวันออก/คาบสมุทรเกาหลี		ตะวันออก/คาบสมุทรเกาหลี	

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉลงหลักสูตร (ต่อ)

แฉลงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑.๑๖ สถานการณ์ทั่วไปของแอฟริกา	๓	๑.๑๖ สถานการณ์ทั่วไปของแอฟริกา	๓
๑.๑๗ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียใต้	๓	๑.๑๗ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียใต้	๓
๑.๑๘ ยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน	๓	๑.๑๘ ยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน	๓
๒. หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕	๒. หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕
๒.๑ พลังอำนาจของชาติ	๓	๒.๑ พลังอำนาจของชาติ	๓
๒.๒ การเสริมสร้างกำลังกองทัพ	๓	๒.๒ การเสริมสร้างกำลังกองทัพ	๓
๒.๓ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศ	๓	๒.๓ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศ	๓
๒.๔ พลังอำนาจใหม่ในทศวรรษหน้า	๓	๒.๔ พลังอำนาจใหม่ในทศวรรษหน้า	๓
๒.๕ พลังทางอุดมการณ์	๓	๒.๕ พลังทางอุดมการณ์	๓
<u>กลุ่มวิชาทางยุทธศาสตร์</u>		๓. หมวดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๒๑
๓. หมวดวิชาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๒๗	๓.๑ กล่าวนำเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๓
๓.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓	๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๓
๓.๒ องค์ประกอบข่าวกรองทางภูมิศาสตร์	๓	๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	๓
๓.๓ องค์ประกอบข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๓	๓.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๓
๓.๔ องค์ประกอบข่าวกรองทางการขนส่งและโทรคมนาคม	๓	๓.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	๓
๓.๕ องค์ประกอบข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา	๓	๓.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๓
๓.๖ องค์ประกอบข่าวกรองทางเศรษฐกิจ	๓	๓.๗ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการทุษฐภูมิ	๓
๓.๗ องค์ประกอบข่าวกรองทางการเมือง	๓	<u>กลุ่มวิชาทางยุทธศาสตร์</u>	
๓.๘ องค์ประกอบข่าวกรองทางการทหาร	๓	๔. หมวดวิชาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๒๗
๓.๙ องค์ประกอบข่าวกรองประวัติบุคคล	๓	๔.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓
๔. หมวดอิทธิพลของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔	๔.๒ องค์ประกอบข่าวกรองทางภูมิศาสตร์	๓
๔.๑ อิทธิพลทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๓ องค์ประกอบข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๓
๔.๒ อิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๔ องค์ประกอบข่าวกรองทางการขนส่งและโทรคมนาคม	๓
๔.๓ อิทธิพลของการขนส่งที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๕ องค์ประกอบข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา	๓
๔.๔ อิทธิพลทางสังคมจิตวิทยาที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๖ องค์ประกอบข่าวกรองทางเศรษฐกิจ	๓

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉลงหลักสูตร (ต่อ)

แฉลงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๔.๕ อิทธิพลของเศรษฐกิจที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๗ องค์กรประกอบข่าวกรองทางการเมือง	๓
๔.๖ อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๘ องค์กรประกอบข่าวกรองทางการทหาร	๓
๔.๗ อิทธิพลของการทหารที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๔.๙ องค์กรประกอบข่าวกรองประวัติบุคคล	๓
๔.๘ อิทธิพลของการโทรคมนาคมที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๕. หมวดอิทธิพลของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔
๕. หมวดการบริหารข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๐	๕.๑ อิทธิพลทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๑ ความรู้เกี่ยวกับข่าวกรองและวงรอบข่าวกรอง	๓	๕.๒ อิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๒ ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการข่าวกรอง	๓	๕.๓ อิทธิพลของการขนส่งที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๓ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	๓	๕.๔ อิทธิพลทางสังคมจิตวิทยาที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๔ การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์	๓	๕.๕ อิทธิพลของเศรษฐกิจที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
(๑๕)		๕.๖ อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๕ นโยบายและการอำนวยการข่าวกรองของชาติ	๓	๕.๗ อิทธิพลของการทหารที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๖. หมวดการวิจัย และประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๙๐	๕.๘ อิทธิพลของการโทรคมนาคมที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๖.๑ การศึกษาเฉพาะกรณี	๓		
(๑๘)		๖. หมวดการบริหารข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๐
๖.๒ การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓	๖.๑ ความรู้เกี่ยวกับข่าวกรองและวงรอบข่าวกรอง	๓
(๕๗)		๖.๒ ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการข่าวกรอง	๓
๖.๓ รูปแบบเอกสารประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓	๖.๓ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	๓
๖.๔ แนวทางวิเคราะห์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓	๖.๔ การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์	๓
๖.๕ การศึกษาพื้นที่ (Area Study)	๓	(๑๕)	
๗. หมวดหน่วยงานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๕๑	๖.๕ นโยบายและการอำนวยการข่าวกรองของชาติ	๓
หน่วยข่าวกรองในประเทศ		๗. หมวดการวิจัย และประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๙๐
๗.๑ การจัดหน่วยข่าวกรองของไทยและบทบาทการดำเนินงานของ สชช.	๓	๗.๑ การศึกษาเฉพาะกรณี	๓

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉกหลักสูตร (ต่อ)

แฉกหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉกหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๗.๒ บทบาทและการดำเนินงานของหน่วยข่าวกรองของกองทัพไทย	๓	๗.๒ การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓ (๕๗)
๗.๓ บทบาทและการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	๓	๗.๓ รูปแบบเอกสารประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓
๗.๔ บทบาทและการดำเนินงานของ กต.	๓	๗.๔ แนวทางวิเคราะห์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓
๗.๕ บทบาทและการดำเนินงานของ พณ.	๓	๗.๕ การศึกษาพื้นที่ (Area Study)	๓
๗.๖ บทบาทและการดำเนินงานของ สมช.	๓	๘. หมวดหน่วยงานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	
๗.๗ บทบาทและการดำเนินงานของ ธปท.	๓	หน่วยข่าวกรองในประเทศ	๕๑
๗.๘ บทบาทและการดำเนินงานของสภาพัฒน์	๓	๘.๑ การจัดหน่วยข่าวกรองของไทยและบทบาทการดำเนินงานของ สชช.	๓
๗.๙ บทบาทและการดำเนินงานของ ป.ป.ส.	๓	๘.๒ บทบาทและการดำเนินงานของหน่วยข่าวกรองของกองทัพไทย	๓
๗.๑๐ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงแรงงาน	๓	๘.๓ บทบาทและการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	๓
๗.๑๑ บทบาทและการดำเนินงานของคณะกรรมการกฤษฎีกา	๓	๘.๔ บทบาทและการดำเนินงานของ กต.	๓
๗.๑๒ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๓	๘.๕ บทบาทและการดำเนินงานของ พณ.	๓
๗.๑๓ บทบาทและการดำเนินงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	๓	๘.๖ บทบาทและการดำเนินงานของ สมช.	๓
๗.๑๔ บทบาทและการดำเนินงานของบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	๓	๘.๗ บทบาทและการดำเนินงานของ ธปท.	๓
๗.๑๕ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม	๓	๘.๘ บทบาทและการดำเนินงานของสภาพัฒน์	๓
๗.๑๖ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม	๓	๘.๙ บทบาทและการดำเนินงานของ ป.ป.ส.	๓
๗.๑๗ บทบาทและการดำเนินงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๓	๘.๑๐ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงแรงงาน	๓
<u>วิชาการ</u>	(๙๐)	๘.๑๑ บทบาทและการดำเนินงานของคณะกรรมการกฤษฎีกา	๓
๘. กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕	๘.๑๒ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๓
๘.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต	๖	๘.๑๓ บทบาทและการดำเนินงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	๓
๘.๒ เทคโนโลยีการใช้ข้อมูลระยะไกล	๓	๘.๑๔ บทบาทและการดำเนินงานของบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	๓
๘.๓ เทคโนโลยีทางการทหาร การบินและอวกาศ	๓	๘.๑๕ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม	๓
๘.๔ สงครามอิเล็กทรอนิกส์	๓		

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉลงหลักสูตร (ต่อ)

แฉลงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๙. กลุ่มวิชาการบริหาร	๑๒	๘.๑๖ บทบาทและการดำเนินงานของ	๓
๙.๑ หลักการบริหารทั่วไป	๓	กระทรวงวัฒนธรรม	
๙.๒ การบริหารทรัพยากร	๓	๘.๑๗ บทบาทและการดำเนินงานของการ	๓
๙.๓ การจัดและการดำเนินงานของฝ่าย	๓	ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	
อำนวยการ		<u>วิชาการอง</u>	(๗๘)
๙.๔ หลักการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	๓	๙. กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕
๑๐. กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕	๙.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	๖
๑๐.๑ ลัทธิการเมืองทั่วไป	๓	๙.๒ เทคโนโลยีการใช้ข้อมูลระยะไกล	๓
๑๐.๒ วิวัฒนาการทางการเมืองระหว่าง	๓	๙.๓ เทคโนโลยีทางการทหาร การบินและ	๓
ประเทศ		อวกาศ	
๑๐.๓ แนวโน้มทางการเมืองในอนาคต	๓	๙.๔ สงครามอิเล็กทรอนิกส์	๓
๑๐.๔ การเมืองกลุ่มรัฐอิสลาม	๖	๑๐. กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕
๑๑. กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕	๑๐.๑ ลัทธิการเมืองทั่วไป	๓
๑๑.๑ กฎหมายระหว่างประเทศ	๓	๑๐.๒ วิวัฒนาการทางการเมืองระหว่าง	๓
๑๑.๒ การทูตทหาร	๓	ประเทศ	
๑๑.๓ เทคนิคและการดำเนินนโยบาย	๓	๑๐.๓ แนวโน้มทางการเมืองในอนาคต	๓
ต่างประเทศ		๑๐.๔ การเมืองกลุ่มรัฐอิสลาม	๖
๑๑.๔ องค์การระหว่างประเทศ	๓	๑๑. กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕
๑๒. กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓	๑๑.๑ กฎหมายระหว่างประเทศ	๓
๑๒.๑ การบรรยายสรุป	๓	๑๑.๒ การทูตทหาร	๓
๑๒.๒ การประชุมและการสัมมนา	๓	๑๑.๓ เทคนิคและการดำเนินนโยบาย	๓
๑๒.๓ อาณาเขตทางทะเล ปัญหาทะเลจีนใต้	๓	ต่างประเทศ	
และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้		๑๑.๔ องค์การระหว่างประเทศ	๓
๑๒.๔ หลักการวิเคราะห์วิจารณ์	๓	๑๒. กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓
๑๒.๕ การระดมสรรพกำลัง	๓	๑๒.๑ การบรรยายสรุป	๓
๑๒.๖ สถานการณ์และแนวโน้มการแก้ปัญหา	๓	๑๒.๒ การประชุมและการสัมมนา	๓
การก่อการร้าย		๑๒.๓ อาณาเขตทางทะเล ปัญหาทะเลจีนใต้	๓
๑๒.๗ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	๓	และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
แก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง		๑๒.๔ หลักการวิเคราะห์วิจารณ์	๓
๑๒.๘ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และมิติการ	๓	๑๒.๕ การระดมสรรพกำลัง	๓
บริหารจัดการ		๑๒.๖ สถานการณ์และแนวโน้มการแก้ปัญหา	๓
๑๒.๙ การแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓	๓	การก่อการร้าย	
จังหวัดชายแดนภาคใต้			

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉลงหลักสูตร (ต่อ)

แฉลงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑๒.๑๐ ปัญหาความมั่นคงตามชายแดนไทยกับประเทศ	๓	๑๒.๗ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง	๓
๑๒.๑๑ เพื่อนบ้านภาวะการณ์เป็นผู้นำที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓	๑๒.๘ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และมิติการบริหารจัดการ	๓
๑๓. วิชาบังคับ	(๒๗)	๑๒.๙ การแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓
๑๓.๑ สิทธิมนุษยชน	๓	๑๒.๑๐ ปัญหาความมั่นคงตามชายแดนไทยกับประเทศ	๓
๑๓.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม	๓	๑๒.๑๑ เพื่อนบ้านภาวะการณ์เป็นผู้นำที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๑๓.๓ ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ	๓	๑๓. วิชาบังคับ	(๒๗)
๑๓.๔ ปัญหาโรคร้ายแรง	๓	๑๓.๑ สิทธิมนุษยชน	๓
๑๓.๕ สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด	๓	๑๓.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม	๓
๑๓.๖ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	๓	๑๓.๓ ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ	๓
๑๓.๗ วิวัฒนาการกองทัพไทย	๓	๑๓.๔ ปัญหาโรคร้ายแรง	๓
๑๓.๘ จริยธรรม คุณธรรม	๓	๑๓.๕ สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด	๓
๑๓.๙ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓	๑๓.๖ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	๓
๑๔. การปฏิบัติ / การดูงาน	๑๗๕	๑๓.๗ วิวัฒนาการกองทัพไทย	๓
๑๔.๑ ฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชมกิจการ ใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียง	๑๔	๑๓.๘ จริยธรรม คุณธรรม	๓
๑๔.๒ ฟังการบรรยายสรุปและศึกษาภูมิประเทศในประเทศไทย ๑๖ วัน	๑๑๒	๑๓.๙ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓
๑๔.๓ ศึกษาภูมิประเทศในต่างประเทศ ๗ วัน	๔๙	๑๔. การปฏิบัติ / การดูงาน	๑๗๕
๑๕. การนำเสนอผลงานทางยุทธศาสตร์	(๘๖)	๑๔.๑ ฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชมกิจการ	๑๔
๑๕.๑ นำเสนอเฉพาะกรณี	๗	ใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียง	๑๑๒
๑๕.๒ นำเสนอรายงานการรวบรวม	๑๔	๑๔.๒ ฟังการบรรยายสรุปและศึกษาภูมิประเทศในประเทศไทย ๑๖ วัน	๔๙
๑๕.๓ ข่าวสารทางยุทธศาสตร์	๙	๑๔.๓ ศึกษาภูมิประเทศในต่างประเทศ ๗ วัน	
นำเสนอรายงานศึกษาภูมิประเทศ ๓ ภาค		๑๕. การนำเสนอผลงานทางยุทธศาสตร์	(๘๖)
๑๕.๔ นำเสนอฝึกประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๒๑	๑๕.๑ นำเสนอเฉพาะกรณี	๗
๑๕.๕ นำเสนอประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๕	๑๕.๒ นำเสนอรายงานการรวบรวม	๑๔
๑๖. เบ็ดเตล็ด	(๑๗๑)	๑๕.๓ ข่าวสารทางยุทธศาสตร์	๙
๑๖.๑ พิธีเปิด-ปิดการศึกษา	๙	นำเสนอรายงานศึกษาภูมิ	
๑๖.๒ ปฐมนิเทศและการทดสอบ	๑๒	๑๕.๔ นำเสนอฝึกประมาณการข่าว	๒๑
๑๖.๓ การยิงปืน	๗		

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบตอนที่ ๓ แฉงหลักสูตร (ต่อ)

แฉงหลักสูตร พ.ศ.๒๕๕๗	ชม.	แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑๖.๔ พัฒนาสัมพันธ์	๗	๑๕.๕ กรองทงยุทธศศศตร์	๓๕
๑๖.๕ สัมมนาหลักสูตร	๓๕	นำเสนอประมณกรข่วกรองทง	
๑๖.๖ เวลลผู้บงค้บบัญญัติและ	๕๙	ยุทธศศศตร์	
การออกก้ล้งกาย		๑๖. เบ็ดเตล็ด	(๑๖๒)
๑๖.๗ แฉงผลงน	๗	๑๖.๑ พิธีเปิด-ปิดกรศศศศึกษา	๙
๑๖.๘ ตรวจแก้ไข/จัดท้กรูปแบบประมณ	๓๕	๑๖.๒ ปฐมนิเทศและกรทดสอบ	๑๒
กรข่วกรองทงยุทธศศศตร์		๑๖.๓ กรยงปีน	๗
		๑๖.๔ พัฒนาสัมพันธ์	๗
		๑๖.๕ สัมมนาหลักสูตร	๓๕
		๑๖.๖ เวลลผู้บงค้บบัญญัติและ	๕๐
		การออกก้ล้งกาย	
		๑๖.๗ แฉงผลงน	๗
		๑๖.๘ ตรวจแก้ไข/จัดท้กรูปแบบประมณ	๓๕
		กรข่วกรองทงยุทธศศศตร์	
รวม	๘๔๐		๘๔๐

๒. ส่วนการจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติระดับต่างๆ ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทยและการให้ข้อเสนอแนะนั้น

ผลกระทบต่อประเทศไทย นักศึกษาที่จัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะวิเคราะห์จากข้อสรุปหนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ (ด้านสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ของประเทศที่จัดทำประมาณการ อะไรที่วิเคราะห์แล้วเป็นขีดความสามารถในทางยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ก็จะสรุปว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถต่ำกว่าชาตินั้นๆ ซึ่งนักศึกษาอาจจะวิเคราะห์ได้ถูกต้องหรือไม่อย่างไร จากการสอบถามจะพบว่า นักศึกษาไม่มีข้อมูลเชิงลึกว่าประเทศไทยหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์ในด้านนั้นๆ (ที่มีขีดความสามารถต่ำกว่าต่างชาติตามการวิเคราะห์) มีแผนงานโครงการหรือการดำเนินงานตามนโยบายอย่างไร แต่ในบางด้านยุทธศาสตร์จะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงาน โครงการหรือนโยบายการดำเนินงานต่างๆ แต่จากการศึกษาจะพบว่าประเทศไทยโดยรัฐบาลที่บริหารประเทศ จะใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีวาระ ๕ ปี เป็นหลักในการพัฒนาประเทศไทยในภาพรวม แต่ที่ผ่านมานั้น รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็พยายามเข้าแทรกแซงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ตอบสนองนโยบายของพรรคการเมืองของตนรวมทั้งพรรคร่วมรัฐบาลที่เข้ามาร่วมบริหารประเทศ หากมีการเปลี่ยนรัฐบาลหรือพรรคการเมืองที่เป็นหลักในการจัดตั้งรัฐบาล นโยบายต่างๆ ก็จะเปลี่ยนตามพรรคการเมืองและพรรคร่วมรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ ในช่วงหลังนโยบายของพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศจะเน้นไปในทางนโยบายด้านประชานิยม โดยไม่สนใจผลกระทบที่จะตามมา แต่หวังผลด้านคะแนนการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

การที่รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศไทยไม่ได้กำหนดแผนงานโครงการในระยะยาวเพื่อใช้เป็นแนวทางหรือเป้าหมายเพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อจะได้เป็นไปในทางเดียวกันและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ส่งผลให้การจัดทำแผนการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล อาจจะทำให้เกิดการปฏิบัติงานในภาพรวมที่ไม่สนับสนุนซึ่งกันและกันอาจจะมีการซ้ำซ้อนกันในบางแผนงานและโครงการได้

รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนพัฒนาฉบับนี้จัดทำในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อ

ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ในช่วง ๕ ปี แรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทาง และเกิดประสิทธิภavnนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

การที่ส่วนราชการจะต้องจัดทำแผนงานโครงการและนโยบายต่างๆ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และตามกอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาลซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวที่ทุกส่วนราชการจะต้องดำเนินการตามเพื่อไปสู่วัตถุประสงค์ และเป้าหมายเดียวกัน การที่ทุกส่วนราชการจะต้องดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ เพื่อให้เป็นรูปธรรมนั้น ช่วยให้ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรข้าราชการรัฐวิสาหกิจใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจะสามารถเปรียบเทียบ ชัดความสามารถของประเทศที่จัดทำประมาณการข้าราชการรัฐวิสาหกิจว่าชัดความสามารถทางยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศไทย ในสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคตตามแผนงาน โครงการและนโยบายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นนั้น จะทำให้การวิเคราะห์ ผลกระทบต่อประเทศไทย ทราบว่า ชัดความสามารถทางยุทธศาสตร์ด้านใด กระทบต่อประเทศ ชัดความสามารถยุทธศาสตร์ด้านใดไม่มีผลกระทบต่อประเทศ ชัดความสามารถทางยุทธศาสตร์ด้านใดควรให้ความสำคัญติดตามและเฝ้าระวัง

จากการวิเคราะห์ ผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยนั้น จะทำให้ทราบข้อเสนอแนะว่า ประเทศไทย ในส่วนรัฐบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการในแผนงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ ในแต่ละด้านยุทธศาสตร์อย่างไร เพื่อให้ข้อจำกัดยุทธศาสตร์ด้านนั้นๆ ของประเทศ ต้องปรับปรุง เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อจะได้เพิ่มขีดความสามารถให้ทัดเทียมหรือมากกว่า ชัดความสามารถของต่างชาติที่จัดทำประมาณการข้าราชการรัฐวิสาหกิจ ซึ่งข้อเสนอแนะนั้น จะเป็นการตรวจสอบหรือประเมินว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ หรือฉบับต่อไป และ กรอบยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ของรัฐบาลและที่รัฐบาลใช้เป็นกรอบหลักในการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาวนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การจัดทำประมาณการข้าราชการรัฐวิสาหกิจแล้วมีอะไรบ้างที่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒และกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล จะต้องปรับปรุง เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ทัดเทียมหรือมากกว่าต่างชาติที่ได้จัดทำประมาณการข้าราชการรัฐวิสาหกิจ

จากการที่รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา จัดทำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล และใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ที่มีวาระ ๕ ปีเป็นตัวขับเคลื่อน การดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติโดยการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวไปสู่ปฏิบัติ พร้อมกำหนดแผนงาน

โครงการ และนโยบายที่สำคัญต้องดำเนินการอย่างมีทิศทาง เกิดประสิทธิภาพ และเห็นผลเป็นรูปธรรม จากการศึกษาที่ทุกส่วนราชการต้องจัดทำแผนงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ ให้สอดคล้องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาลซึ่งผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ สามารถใช้ข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนงาน โครงการ และนโยบายต่างๆ ของส่วนราชการที่รับผิดชอบ มาใช้ในการจัดทำประมาณการข้าราชการทางยุทธศาสตร์ของชาติใดชาติหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้น สามารถจะสนับสนุน การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในระดับต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศ” และ “ข้อเสนอแนะ” และสามารถจะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง ข้อบกพร่องบางส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับนั้นและกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาลได้อย่างมีคุณภาพและเป็นรูปธรรม

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจาก

๑. การดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

๒. การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนด้านการข้าราชการต่อยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ของภาครัฐ

๓. ปัญหาข้อขัดข้อง

๔. การวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้อง

๕. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านยุทธศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข้าราชการ อาจารย์ประจำหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ และผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์รุ่นที่ ๕๑

ความหมายของหลักสูตรในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่ การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรการจัดการศึกษาก็จะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมซึ่งนักการศึกษา และนักวิชาการ บางท่านได้ให้ความเห็นหลักสูตรทั้งหลายจะมีองค์ประกอบพื้นฐาน ๔ ประการคือ

๑. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา หมายถึง ความต้องการของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนรู้ว่า จะสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร ทำไมจึงสอน มีความประสงค์อะไร จะใช้วิธีการใดสอน และจะทำการประเมิน ผลอย่างไร

๒. เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง สาระของความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ นั่นๆ ซึ่งจะเป็นรายละเอียดที่จะนำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ของหลักสูตร

๓. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การแปลจุดหมายของหลักสูตรไปสู่การสอนตาม เนื้อหาของหลักสูตรที่กำหนด โดยการใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ มีคุณสมบัติ ตามหลักสูตร

๔. การประเมินผล คือ กระบวนการที่ทดสอบและแสดงให้ทราบว่า ผู้เรียนมีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ มีคุณสมบัติ ตามหลักสูตร ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่โดยให้ จุดมุ่งหมายเป็นแนวทางของการประเมินผล เพื่อให้ได้ผลออกมาปรับปรุงการเรียนการสอนเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการดำเนินการอื่นๆ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง หลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและ ความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียง บางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลง แนวความคิดพื้นฐาน หรือรูป ของหลักสูตร (Taba ,๑๙๖๒:๔๒๒) การที่จะ พัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ คือ วิธีการศึกษา อย่างน้อยที่สุดต้องกลับไปสู่เรื่อง ของ Active Learning ไม่ใช่ฟังอย่างเดียวทุกคนต้องไปค้นคว้าหาข้อมูลและๆทำความเข้าใจข้อมูล เพื่อจะมา นำเสนอในห้องเรียน และตอบคำถาม จะทำให้การรับรู้ของตน ความคิดของตน แตกต่างจากสาขาออกไป คือเรื่องของการศึกษา ส่วนของเนื้อหา ต้องสอดคล้องกับบริบทที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และในอนาคต ถ้าไม่ สอดคล้องจะใช้งานไม่ได้ แล้วจะเสียเวลาเปล่าสิ่งที่ล่าช้าแล้วยังมาศึกษาก็ยิ่งเสียเวลา แทนที่จะมาศึกษา ในสิ่งที่จะนำมาใช้จริงในยุคนี้และในยุคอนาคต (โสภณ ศิริงาม, สัมภาษณ์ :๒๕๖๑)

การพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เกิดจากคณะอาจารย์ ผู้เข้ารับการศึกษา เนื้อหาวิชาสภาพแวดล้อมต้องมีความสอดคล้องร่วมกันโดยการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ผู้นำยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษา หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เป็น กระบวนการในการสร้างผลิตคนมาเพื่อใช้งานแต่ปัญหาข้อขัดข้องของการพัฒนาที่สำคัญของประเทศ ไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคราชการหรือเอกชนก็ตามคือระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจะทำให้การทำงานไม่ พัฒนา (วิชัย ชูเชิด , สัมภาษณ์ : ๒๕๖๑)

การพัฒนาต้องมีคนเครื่องมือ(อุปกรณ์การเรียนการสอน) อื่นๆ ก็คือการพัฒนาหรือการใส่ อุดมการณ์ความคิด ต้องให้มีความคิดที่ดีก่อนให้ผลิตคนออกไปให้เป็นคนเก่งต้องปลูกฝังนักศึกษาว่าการ ทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์นั้นต้องมีความซื่อสัตย์ มีอุดมการณ์ ทำเพื่อประเทศชาติ ต้อง เสียสละ เพราะเอาไปเป็นข้อมูลจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (วิวัฒน์ชัย คุ้มครอง , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย จะปรับปรุงตำราและ เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง พัฒนาโครงการฝึกอบรมด้านการข่าวกรอง จัดให้มีการ แลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านข่าวกรองให้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด จัดตั้ง think tank (คณะทำงานระดับชั้นสมอง กลุ่มคนที่ทำงานเกี่ยวกับการวิจัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) อาจเชิญผู้สำเร็จ การศึกษาที่กลับไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานของตนเองแล้วกลับมาช่วยพัฒนาปรับปรุงด้านการเรียนการ

สอน (รังสรรค์ ผดุงบุตร , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑) การปรับปรุงหลักสูตรควรจะต้องสอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าจะให้เข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ ควรจะต้องจัดหมวดหมู่ใหม่ ควรจะต้องเน้น เช่น บริบทการทูต บริบทในเรื่องข้อมูลข่าวสารขอบเขตของข้อมูลจะใช้ไปถึงไหน เพราะปัจจุบันเป็นยุคสารสนเทศถ้าเราไม่ใช้สารสนเทศถือว่าเราขาดอาวุธไปอย่างน่าเสียดายและต้องปรับปรุงในเรื่องของหลักการคิด ว่าอะไรเป็นภัยคุกคาม เพราะพลังอำนาจของต่างชาติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเรายังมาศึกษาแนวทางเก่าๆอยู่ก็ไม่สามารถที่จะสอดรับและตอบสนองต่อภัยคุกคามในยุคใหม่ๆได้ เช่น ปัจจุบันจะศึกษาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ด้วย ภัยคุกคามรูปแบบอื่นๆ ภัยคุกคามด้านข้อมูลข่าวสาร ภัยคุกคามที่เกิดจากธรรมชาติ ซึ่งถ้าไม่ปรับเปลี่ยนหลักสูตร ก็จะไม่ทันต่อสภาพแวดล้อมทางอุทกศาสตร์ของโลกในปัจจุบันและในอนาคต ปัจจุบันเรามียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ต้องคิดไปข้างหน้าว่า ข้าราชการที่ต้องการมีอะไรบ้างถ้าข้าราชการไม่ทันต่อเรื่องราวไม่ทันกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์แล้วก็จะใช้ประโยชน์ไม่ได้ ควรจะมีการปรับปรุงโดยเฉพาะเนื้อหา ต้องทำความเข้าใจในเรื่องของยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งต้องใช้การปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างๆในโลก เป็นยุคที่เทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสาร กระทำได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น การข่าวกรองและข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ก็ต้องปรับตัวตาม (โสภณ ศิริงาม , จักรศพิชยาคม , อนุวัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ , สุพัตรา เกี้ยวกลาง , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ตั้งขึ้นมาในยุคสงครามเย็น ซึ่งมีการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ตั้งขึ้นมาเพื่อผลิตบุคลากรทางด้านข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนให้กับรัฐบาลในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ในขณะนั้นก็มีเพียงแต่ทหารเป็นหลัก ซึ่งมีความสำคัญตั้งแต่ยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา ทุกวันนี้ก็ยังมีความสำคัญตราบดีที่ทหารต้องมีปฏิบัติการ ก็ต้องใช้ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในช่วงระยะหลังมีภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆเช่น ภัยคุกคามจากการก่อการร้าย ภัยคุกคามจากไซเบอร์ ภัยคุกคามจากธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ภัยจากคอมมิวนิสต์ งานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ต้องสามารถประเมินหาข่าวสารและผลิตให้เป็นข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ให้ได้ ภัยคุกคามต่างๆเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไร ประเทศชาติจะจัดกำลังเพื่อที่จะบริหารจัดการกับภัยคุกคามอย่างไร เฝ้าดูหน้ากับภัยคุกคามต่างๆเหล่านี้อย่างไร เพราะฉะนั้นข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ก็จะมีบทบาทที่เปลี่ยนไปตามภัยคุกคามที่เปลี่ยนไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัย (โสภณ ศิริงาม , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

สถานการณ์ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกภูมิภาคทั่วโลก พลังอำนาจซึ่งเป็นขีดความสามารถของชาติได้พัฒนาเพิ่มขึ้น องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคง ได้พัฒนารูปแบบจากสงครามเย็นเป็นการก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ ภัยคุกคามทางธรรมชาติ รวมไปถึงความขัดแย้งของคนในชาติ จึงทำให้ประเทศแต่ละประเทศต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์แห่งชาติไปด้วย การพัฒนางานด้านความมั่นคงและการศึกษาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์จะต้องศึกษาสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม (อาชวะ คชเสนีย์ , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จำเป็นต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพราะผลผลิตคือการจัดทำประมาณการข่าวกรองหรือการทำงานด้านข่าวกรองเพื่อสนองตอบต่อประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล กำหนดภัยคุกคามมีอะไรบ้าง จะสอดรับกับสิ่งที่เราอยากทำ เพราะสิ่งที่เราอยากจะทำก็คือจะทำอะไรต้องตอบสนองไปกับยุทธศาสตร์ระดับประเทศที่

เขียนไว้ โรงเรียนรักษาความปลอดภัย จะกำหนดหลักสูตรไว้อย่างไรต้องตอบสนองไปยังจุดนั้น ดังนั้น ควรเอาภัยคุกคามที่รัฐบาลกำหนดมาใส่ในหลักสูตรจะได้สอดคล้องกันเพราะมองเหมือนกันเวลา แก้ปัญหาจะได้เหมือนกัน ในส่วนไม่ตอบรับกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การแบ่งพลังอำนาจออกเป็นกึ่ง ด้านเรื่องการประมาณเป็นอย่างไร ประเด็นหลักคือ หลักสูตรจะทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นนักคิด ทางยุทธศาสตร์ และสามารถจะเขียนประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ การศึกษายุทธศาสตร์นั้น เป็นเพียงการปูพื้นฐานทางด้านการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เท่านั้น (วิชัย ชูเชิด , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ จะใช้สนับสนุนในระดับชาติเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ของ ประเทศไทย ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ถ้าเราทำให้ประเทศไทย ข้อมูลที่ได้จะใช้สนับสนุนการกำหนด ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน ต่อภูมิภาคอาเซียนคือต่อประเทศทั้งที่เป็นมิตรศัตรู เป็นกลาง ทั้งยามสงบและยามสงคราม (วิวัฒน์ชัย คุ่มครอง , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เป็นข่าวกรองชั้นสูง จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดนโยบายระดับชาติ เอาไว้ ใช้การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายต่างประเทศ หรือหนทางปฏิบัติต่อ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งซึ่งเป็นเรื่องในระดับประเทศ (สุพิศตรา เกี้ยวกลาง , สัมภาษณ์ , ๒๕๖๑)

สรุปแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปีของรัฐบาล

๑. ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและอนาคตโดย บรรจุหมวดยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี ไว้ในแถลงหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่ปรับปรุงใหม่ตาม ตารางที่ ๔-๓

๒. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” ให้ใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปีของรัฐบาล(หมวดวิชาใหม่) มาใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์

๓. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในหัวข้อ “ข้อเสนอแนะ” จะเป็น ข้อเสนอแนะว่า กรอบยุทธศาสตร์๒๐ปีรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีอะไรจะต้อง ปรับปรุง เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในยุทธศาสตร์ด้านนั้นๆให้ทัดเทียมหรือ เหนือกว่าประเทศที่เราจัดทำประมาณการณ์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่

แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
<u>วิชาหลัก</u>	(๓๑๒)
<u>กลุ่มวิชายุทธศาสตร์</u>	
๑. หมวดยุทธศาสตร์	๕๔
๑.๑ การวิวัฒนาการทางยุทธศาสตร์	๓
๑.๒ หลักพื้นฐานทางยุทธศาสตร์	๓
๑.๓ ความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์	๓
เปรียบเทียบ	
๑.๔ โครงสร้าง/หลักการกำหนด	๓
ยุทธศาสตร์ชาติ	
๑.๕ ยุทธศาสตร์ทหาร	๓
๑.๖ ยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ	๓
๑.๗ การประเมินยุทธศาสตร์เชิงประยุกต์	๓
๑.๘ สถานการณ์ทั่วไปของโลก	๓
๑.๙ สถานการณ์ทั่วไปของยุโรป	๓
๑.๑๐ สถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาค	๓
อาเซียน	
๑.๑๑ สถานการณ์ทั่วไปของประเทศรอบบ้าน	๓
๑.๑๒ สถานการณ์ภายในประเทศ	๓
๑.๑๓ สถานการณ์ทั่วไปของตะวันออกกลาง	๓
๑.๑๔ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียกลาง	๓
๑.๑๕ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียตะวันออก/คาบสมุทรเกาหลี	๓

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แฉงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑.๑๖ สถานการณ์ทั่วไปของแอฟริกา	๓
๑.๑๗ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียใต้	๓
๑.๑๘ ยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันกับ ประเทศเพื่อนบ้าน	๓
๒. หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕
๒.๑ พลังอำนาจของชาติ	๓
๒.๒ การเสริมสร้างกำลังกองทัพ	๓
๒.๓ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศ	๓
๒.๔ พลังอำนาจใหม่ในทศวรรษหน้า	๓
๒.๕ พลังทางอุดมการณ์	๓
๓. หมวดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๒๑
๓.๑ กล่าวนำเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๓
๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๓
๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	๓
๓.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๓
๓.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและ ความเสมอภาคทางสังคม	๓
๓.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๓
๓.๗ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการทุษฐฐิ	๓
กลุ่มวิชาทางยุทธศาสตร์	๒๗
๔. หมวดวิชาองค์ประกอบข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์	๓
๔.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์	๓
๔.๒ องค์ประกอบข่าวกรองทางภูมิศาสตร์	๓
๔.๓ องค์ประกอบข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี	๓
๔.๔ องค์ประกอบข่าวกรองทางการขนส่งและ โทรคมนาคม	๓
๔.๕ องค์ประกอบข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา	๓
๔.๖ องค์ประกอบข่าวกรองทางเศรษฐกิจ	๓

ตารางที่ ๔-๓ แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แฉลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๔.๗ องค้ประกอบข่วกรองทงการเมือง	๓
๔.๘ องค้ประกอบข่วกรองทงการทหาร	๓
๔.๙ องค้ประกอบข่วกรองประวัตินุคคูล	๓
๕. หมวดอิทธิพลของข่วกรองทงยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔
๕.๑ อิทธิพลทงภูมิศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๒ อิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๓ อิทธิพลของการขนส่งที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๔ อิทธิพลทงสังคมจิตวิทยาที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๕ อิทธิพลของเศรษฐกิจที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๖ อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๗ อิทธิพลของการทหารที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๘ อิทธิพลของการโทรคมนาคมที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๖. หมวดการบริหารข่วกรองทงยุทธศาสตร์	๓๐
๖.๑ ความรู้เกี่ยวกับข่วกรองและวงรอบข่วกรอง	๓
๖.๒ ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการข่วกรอง	๓
๖.๓ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	๓
๖.๔ การรวบรวมข่วสารทงยุทธศาสตร์	๓
	(๑๕)
๖.๕ นโยบายและการอำนวยการข่วกรองของชาติ	๓
๗. หมวดการวิจัย และประมาณการข่วกรองทงยุทธศาสตร์	๕๐
๗.๑ การศึกษาเฉพาะกรณี	๓
	(๑๘)

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักรูตรฉบับปรึบปรึงใหม่ (ต่อ)

แฉงหลักรูตรฉบับปรึบปรึงใหม่	ชม.
๗.๒ การปรึมาณการขัาวกรองทางยุทศาศตรั	๓ (๕๗)
๗.๓ รึบแบบแอกสารปรึมาณการขัาวกรองทาง ยุทศาศตรั	๓
๗.๔ แนวทางวึเคราะหึขัาวกรองทาง ยุทศาศตรั	๓ ๓
๗.๕ การศึษาพึนที่ (Area Study)	
๘. หมวดหนัวยงานขัาวกรองทางยุทศาศตรั	๕๑
หนัวยขัาวกรองในปรึเทศ	
๘.๑ การจึตหนัวยขัาวกรองของไทยแฉะ บทบาทการดำเนึนงานของ สขช.	๓
๘.๒ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของหนัวยขัาว กรองของกองทัพอัทย	๓
๘.๓ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของสำนัگان ตำรวจแห่งชาตึส่วนราชการที่เกึยวขัอง	๓
๘.๔ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ กต.	๓
๘.๕ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ พณ.	๓
๘.๖ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ สมช.	๓
๘.๗ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ ธปท.	๓
๘.๘ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของสภาพัฒนั	๓
๘.๙ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ ป.ป.ส.	๓
๘.๑๐ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ กรัทรวง แร้งงาน	๓
๘.๑๑ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ คณักรรรมการกฤษฎึกา	๓
๘.๑๒ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ กรัทรวงตึจึทึลเพ็อเศรชฎฐูกึจแฉะสังคม	๓
๘.๑๓ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของกรั ท่าเร็อแห่งปรึเทศไทย	๓
๘.๑๔ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของปรึษัท กสท. โทรคมนาคม จักัต (มหาชน)	๓
๘.๑๕ บทบาทแฉะการดำเนึนงานของ กรัทรวงวัฒนธรรม	๓

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักรัฐรฉบับปรบปร่งใหม่ (ต่อ)

แฉงหลักรัฐรฉบับปรบปร่งใหม่	ชม.
๘.๑๖ บทบาทและการดำเนินงานของ กระทรวงวัฒนธรรม	๓
๘.๑๗ บทบาทและการดำเนินงานของการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๓
<u>วิชาการอง</u>	(๗๘)
๙. กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕
๙.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	๖
๙.๒ เทคโนโลยีการใช้ข้อมูลระยะไกล	๓
๙.๓ เทคโนโลยีทางการทหาร การบินและ อวกาศ	๓
๙.๔ สงครามอิเล็กทรอนิกส์	๓
๑๐. กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕
๑๐.๑ ลัทธิการเมืองทั่วไป	๓
๑๐.๒ วิวัฒนาการทางการเมืองระหว่าง ประเทศ	๓
๑๐.๓ แนวโน้มทางการเมืองในอนาคต	๓
๑๐.๔ การเมืองกลุ่มรัฐอิสลาม	๖
๑๑. กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕
๑๑.๑ กฎหมายระหว่างประเทศ	๓
๑๑.๒ การทูตทหาร	๓
๑๑.๓ เทคนิคและการดำเนินนโยบาย ต่างประเทศ	๓
๑๑.๔ องค์การระหว่างประเทศ	๓
๑๒. กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓
๑๒.๑ การบรรยายสรุป	๓
๑๒.๒ การประชุมและการสัมมนา	๓
๑๒.๓ อาณาเขตทางทะเล ปัญหาทะเลจีนใต้ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๓
๑๒.๔ หลักการวิเคราะห์วิจารณ์	๓
๑๒.๕ การระดมสรรพกำลัง	๓
๑๒.๖ สถานการณ์และแนวโน้มการแก้ปัญหา การก่อการร้าย	๓

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักรัฐรฉบับปรบปร่งใหม่ (ต่อ)

แฉงหลักรัฐรฉบับปรบปร่งใหม่	ชม.
๑๒.๗ ปรสบการณใการปฏิบัติงน แก้ปัญหเกี่ยวกับควมมั่นคง	๓
๑๒.๘ ภัยคคควมรบบใหม่และมิตการ บริหารจัดการ	๓
๑๒.๙ การแก้ปัญหควมไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓
๑๒.๑๐ ปัญหควมมั่นคงตามชายแดนไทย กับประเทศ	๓
๑๒.๑๑ เพื่อนบ้านภวการณเป็นผู้นำที่มีต่อ ควมมั่นคงของชาติ	๓
๑๓. วิชบบังคับ	(๒๗)
๑๓.๑ สิทธิมนุษยชน	๓
๑๓.๒ ปัญหสิ่งแวดล้อม	๓
๑๓.๓ ปัญหเขตแดนระหว่างประเทศ	๓
๑๓.๔ ปัญหโรคร้ายแรง	๓
๑๓.๕ สถนการณเกี่ยวกับยาเสพติด	๓
๑๓.๖ การบริหารม่งผลสัมฤทธิ์	๓
๑๓.๗ วิวัฒนาการกองทัพไทย	๓
๑๓.๘ จริยธรรม คุณธรรม	๓
๑๓.๙ หลักรัฐรเศรษฐกิจพอเพียง	๓
๑๔. การปฏิบัติ / การดุงน	(๑๗๕)
๑๔.๑ ฟังการบรรยายสรุปละเยียมชม กิจการ	๑๔
ใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียง	๑๑๒
๑๔.๒ ฟังการบรรยายสรุปละศึกษากุมิ ประเทศในประเทศ ๑๖ วัน	๔๙
๑๔.๓ ศึกษากุมิประเทศในต่างประเทศ ๗ วัน	
๑๕. การนำเสนองผลงานทางยุทธศาสตร์	(๘๖)
๑๕.๑ นำเสนอเฉพาะกรณี	๗
๑๕.๒ นำเสนอรายงานการรวบรวม	๑๔
๑๕.๓ ข่วสารทางยุทธศาสตร์ นำเสนอรายงานศึกษากุมิ	๙
๑๕.๔ นำเสนอฝึกปรมาณการข่ว	๒๑

ตารางที่ ๔-๓ แฉงหลักรัฐรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แฉงหลักรัฐรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑๕.๕ กรองทงยทศสตร นำเสนอประมณกรข่วกรองทง ยทศสตร	๓๕
๑๖. เบ็ดเตล็ด	(๑๖๒)
๑๖.๑ พธิเป็ด-ป็ดกรศศกร	๙
๑๖.๒ ปฐมนเทศและกรทศอบ	๑๒
๑๖.๓ กรยงป็น	๗
๑๖.๔ พัฒนสัมนั	๗
๑๖.๕ สัมนนหลักรัฐร	๓๕
๑๖.๖ เวลผู้บ้งคั้บปัญชและ กรออกกั้ล้งกย	๕๐
๑๖.๗ แฉงผลงน	๗
๑๖.๘ ตรวจแก้ช/จ็ดทำรูปแบบประมณ กรข่วกรองทงยทศสตร	๓๕
รวม	๘๕๐

สรุปล

กรศศกรบอบทที่ ๔ เพื่อตอบวัตตุประสงค้ของกรวจยช้อที่ ๓ เพื่อศศกรนงทงนกร
ปรับปรุงหลักรัฐรข่วกรองทงยทศสตรของ รรกรยกรศศกรพลอดกั้ย นกรสนบสนุน
ยทศสตรชชติ ๒๐ ปีของรฐบรล ผลกรศศกรตอบวัตตุประสงค้ของกรวจยช้อที่ ๓ สรุปลได้ว

๑. ปรับปรุงเนือหลักรัฐรให้ท้นสมัย สอดคล้องกั้บสภวกรณนปจจุบันและอนนคตโดย
บรจรหมวดยทศสตรชชติ๒๐ปี ไว้ในแฉงหลักรัฐร ข่วกรองทงยทศสตร ที่ปรับปรุงใหม่ตม
ตารงที่ ๔-๓

๒. กรจ็ดทำประมณกรข่วกรองทงยทศสตร นห้วช้อ “ผลกรทบทต่อประเทศไทย”
ให้ใช้กรอบยทศสตรชชติ๒๐ปีของรฐบรล(หมวดวชชใหม่) มกใช้เป็นกรอบกรวครวระห

๓. กรจ็ดทำประมณกรข่วกรองทงยทศสตร นห้วช้อ “ช้อเสนอนเนะ” จะเป็น
ช้อเสนอนเนะว กรอบยทศสตร๒๐ปีรฐบรล และแผนพัฒนาเศรชฐกรจและส้งคมแห่งชชติมีะไรจะต้ง
ปรับปรุงเพ่มเตมหรือแก้ชเปล่ยนเปล่งเพื่อเพ่มชิตคสมนกรนยทศสตรด้นนั้นๆให้ทคเทยมหรือ
เหนือกวประเทศที่เรจ็ดทำประมณกรณนข่วกรองทงยทศสตร

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี(พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙) โดย การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๓ ข้อ คือ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

จากผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง ๓ ข้อดังกล่าวข้างต้น โดยมีรายละเอียดข้อสรุป ดังนี้

๑. ผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑

ผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ มีรายละเอียดผลการศึกษา โดยสรุป ดังนี้

๑.๑ หลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เป็นการศึกษาและฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ หรือพลังอำนาจของชาติสามารถจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการกำหนดนโยบายระดับชาติ ยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหารกองทัพไทย นโยบายความมั่นคงของชาติ และยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ

๑.๒ แกลงหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เนื้อหาหลักสูตรจะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

วิชาหลัก	๒๙๑ ชั่วโมง
หมวดยุทธศาสตร์	๕๔ ชั่วโมง
หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕ ชั่วโมง
หมวดวิชาองค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๒๗ ชั่วโมง
หมวดอิทธิพลของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔ ชั่วโมง
หมวดการบริหารข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๐ ชั่วโมง
หมวดการวิจัยและประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๙๐ ชั่วโมง
หมวดหน่วยงานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๕๑ ชั่วโมง

วิชาการ	๙๐ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการบริหาร	๑๒ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕ ชั่วโมง
กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓ ชั่วโมง
วิชาบังคับ	๒๗ ชั่วโมง
การปฏิบัติ/การดูงาน	๑๗๕ ชั่วโมง
การนำเสนอผลงานทางยุทธศาสตร์	๘๖ ชั่วโมง
เบ็ดเตล็ด	๑๗๑ ชั่วโมง
รวม	๘๔๐ ชั่วโมง

๒. ผลการศึกษาที่ต่อวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒

๒.๑ เนื้อหาในแถลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๙ ยังไม่เคยปรับปรุง จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒.๒ การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” และ “ข้อเสนอแนะ” ผู้เข้ารับการศึกษไม่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยลงลึกในรายละเอียด ส่วนข้อเสนอแนะนั้น จะเป็นแบบกว้าง ไม่ชี้แจงลงไปว่า จะต้องดำเนินแผนงานโครงการอะไรเพื่อลดผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทย

๓. ผลการศึกษาที่ต่อวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปีของรัฐบาล

๓.๑ ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต โดย บรรจุหมวดยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี ไว้ในแถลงหลักสูตร ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่ปรับปรุงใหม่

๓.๒ การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในหัวข้อ “ผลกระทบต่อประเทศไทย”ให้ใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปีของรัฐบาล(หมวดวิชาใหม่) มาใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์

๓.๓ การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในหัวข้อ “ข้อเสนอแนะ” จะเป็นข้อเสนอแนะว่า กรอบยุทธศาสตร์๒๐ปีรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีอะไรจะต้องปรับปรุง เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในยุทธศาสตร์ด้านนั้นๆให้ทัดเทียมหรือเหนือกว่าประเทศที่เราจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

การปฏิบัติงานด้านข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ขบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ไม่เพียงพอ

เทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัย ส่งผลให้ประสิทธิภาพด้านการข่าวกรองลดลง รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านนโยบาย บุคลากรและงบประมาณอย่างพอเพียง

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

๒.๑ พิจารณามูลค่าการที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ หมุนเวียนมารับราชการที่โรงเรียนรักษาความปลอดภัย

๒.๒ พิจารณาสับสรวงงบประมาณ เครื่องมือพิเศษ รวมทั้งอุปกรณ์ช่วยฝึกต่างๆ เพื่อสนับสนุนการฝึกศึกษาของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

๒.๓ การเสนอประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของหลักสูตรข้างรองทางยุทธศาสตร์ของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เห็นควรเรียนเชิญ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ผู้แทนส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย และผู้แทนของหน่วยงานต่างๆ ที่ส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาร่วมเข้าฟังการแถลงประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่ศูนย์รักษาความปลอดภัย เพื่อที่จะได้ทราบผลผลิตวรรณคของการศึกษาและการเสนอประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๓.๑ การประเมินผลการจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เมื่อใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปีของรัฐบาลเป็นกรอบการศึกษาและวิเคราะห์

๓.๒ การวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์หรือพลังอำนาจแห่งชาติ ที่เหมาะสมควรจะดำเนินการมีที่ด้าน เพื่อความสอดคล้องในการจัดทำยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๙). สิงหาคม ๒๕๖๐

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, มิถุนายน ๒๕๖๑

ร่างยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๗๙

คู่มือข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย, สิงหาคม ๒๕๕๙

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ภาณุศิลป์ กลั่นเสนาะ. “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการ กองทัพไทย”. เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๖.

เอกชัย ศรีวิลาศ. “โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ”. เอกสารประกอบการบรรยายวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่๔๓ ปี ๒๕๕๓.

กรมประมวลข่าวกลาง สำนักนายกรัฐมนตรี. “การผลิตข่าวกรอง”. เอกสารประกอบการบรรยาย สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๕.

ภาษาต่างประเทศ

Adda B.Bozeman. Strategic Intelligence and Statecraft. US : Brassey’s USA, 1992

Allan E.Goodman and Bruce D.Berkowitz. Strategic Intelligence for American National Security. New Jersey : Princeton University Press, 1986.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พินเอก ชนะ บุญปราศภัย
วัน เดือน ปีเกิด	๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕
การศึกษาในประเทศ	นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๓ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๓๔ หลักสูตรเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๗๔ หลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ(บมช.) รุ่นที่ ๖
การศึกษานอกประเทศ	หลักสูตรการเปลี่ยนแปลงแบบอากาศเป็นนักบิน ฮ.ติดอาวุธจรวดโทว์ ศูนย์การบินทหารบก สหรัฐอเมริกา
ประวัติการทำงาน	ผู้บังคับหมวด กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ผู้บังคับตอนขนส่งทางอากาศ หมวดขนส่งทางอากาศ กองบินปีกหมุนที่ ๙ (ผสม) ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลพัฒนาที่ ๔ รองผู้อำนวยการกองแผนและโครงการ สำนักจเรทหาร ผู้อำนวยการกองสืบสวน สำนักจเรทหาร ผู้อำนวยการกอง ๑๑ ศูนย์รักษาความปลอดภัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง	แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙)		
ลักษณะ	วิชายุทธศาสตร์		
ผู้วิจัย	พ.อ. ชนะ บุญปราศภัย	หลักสูตร	วปอ. รุ่นที่ ๖๐
ตำแหน่ง	รองผู้บัญชาการโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนรักษาความปลอดภัยมีพัฒนาการของหน่วยมาจากผลของสภาพความเป็นไปในสถานการณ์โลก ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับฝ่ายพันธมิตร จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ฝ่ายพันธมิตรได้รับชัยชนะ และได้มีการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ (สปอ.) ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อ ๑๖ ธ.ค.๒๔๘๙ และได้มีการจัดตั้งสมาคมสหประชาชาติแห่งประเทศไทยเมื่อ ๔ ส.ค.๒๔๙๖ มีสำนักงานหลักอยู่ที่บ้านพิษณุโลก ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ต่อมาได้ย้ายที่ตั้งไปที่ศาลาสันติธรรม เชียงสะพานม้ฆวาน และองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีระเบียบและมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อความมั่นคงอยู่ในระดับเดียวกัน เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อการประสานงานด้านความร่วมมือในการป้องกันการรุกรานและต่อต้านการแทรกซึม ล้มล้างและบ่อนทำลายจากผู้รุกราน กรมข่าวทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบความมั่นคง ได้จัดอบรมหลักสูตรการรักษาความปลอดภัยเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนยานเกราะ พร้อมกับจัดตั้งสำนักงานรักษาความปลอดภัยขึ้น ต่อมาสภาทนายความ ได้มีมติให้จัดตั้ง โรงเรียนรักษาความปลอดภัย (ร.ร.ร.ภ.ก.ท.) มี ร.ร.ภ.ก.ท. เป็นผู้บัญชาการเมื่อ ๔ ส.ค.๒๔๙๙ และ กท. ได้กำหนดให้ ร.ร.ร.ภ.ก.ท. มีภารกิจฝึกสอนการรักษาความปลอดภัยให้แก่หน่วยทหาร ป้องกัน และรักษาความลับของทางราชการ เมื่อ ๒๐ ส.ค.๒๔๙๙ และได้มีพัฒนาการมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็นโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย ในปัจจุบัน

ประเทศไทยโดยรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙) โดยมีกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปี ต่อจากนี้ไป เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์ของชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้สูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ด้านความมั่นคง ๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ๔) ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผนงานให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ๒๐ ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการด้านการป้องกันประเทศและด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้กระทรวงกลาโหมมุ่งสู่องค์กรที่ “มีกองทัพชั้นนำ มีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคง และมีบทบาทนำในการส่งเสริมความมั่นคงของภูมิภาค”

ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ทหารของกองทัพไทย จะกำหนดโดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด เสนาธิการทหาร ผู้บัญชาการเหล่าทัพ และกรมฝ่ายเสนาธิการร่วม จะร่วมการวิเคราะห์ ทบทวน ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนข้อมูลเพื่อกำหนด สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก ผลประโยชน์ของชาติ วัตถุประสงค์ของชาติ ภัยคุกคาม และโอกาส ภารกิจโดยรวมของกระทรวงกลาโหม และการจัดตั้งกองกำลังเหล่าทัพเพื่อปฏิบัติการกิจด้านความมั่นคง ดังต่อไปนี้ ต่อสู้เพื่อป้องกันประเทศและสนับสนุนอำนาจของรัฐบาล บรรลุความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ และการต่อต้านการก่อการร้าย ส่งเสริมให้หุ้นส่วนมีขีดความสามารถด้านความปลอดภัย ยับยั้งและเอาชนะการรุกรานต่อประเทศไทย และในสภาพแวดล้อมที่มีการต่อต้านการเข้าถึง ป้องกันการแพร่ขยาย และต่อต้านการแพร่ขยายตัวการก่ออาวุธ และปฏิบัติการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่กองกำลังเหล่าทัพจะปฏิบัติการกิจตามยุทธศาสตร์ทหารชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้นงานด้านการข่าวกรอง การตรวจสภาวะแวดล้อม จะต้องมีความเชื่อถือ ความถูกต้อง และทันเวลา โดยได้รับข้อมูลจากกรมข่าวทหารและกรมข่าวของเหล่าทัพ กรมข่าวทหารเป็นกรมฝ่ายเสนาธิการที่รับผิดชอบงานด้านการข่าวกรอง สนับสนุนงานด้านข่าวกรองให้กองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ โดยมีหน่วยปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานด้านการข่าวกรองและการรักษาความปลอดภัยคือศูนย์รักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย มีหน่วยขึ้นตรงประกอบด้วย หน่วยขึ้นตรง ๑๒ กอง และโรงเรียนรักษาความปลอดภัย

โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย มีภารกิจจัดการดำเนินการฝึกศึกษาอบรมเฉพาะทาง เพื่อพัฒนางานด้านการข่าวให้แก่กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ตลอดจนข้าราชการตำรวจและข้าราชการพลเรือน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการข่าว เพื่อให้งานการข่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทันทต่อเหตุการณ์ที่

เปลี่ยนแปลง ทั้งในโลกปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา และรวมการปฏิบัติงาน ชาวภายในประเทศและต่างประเทศไว้ด้วยกัน

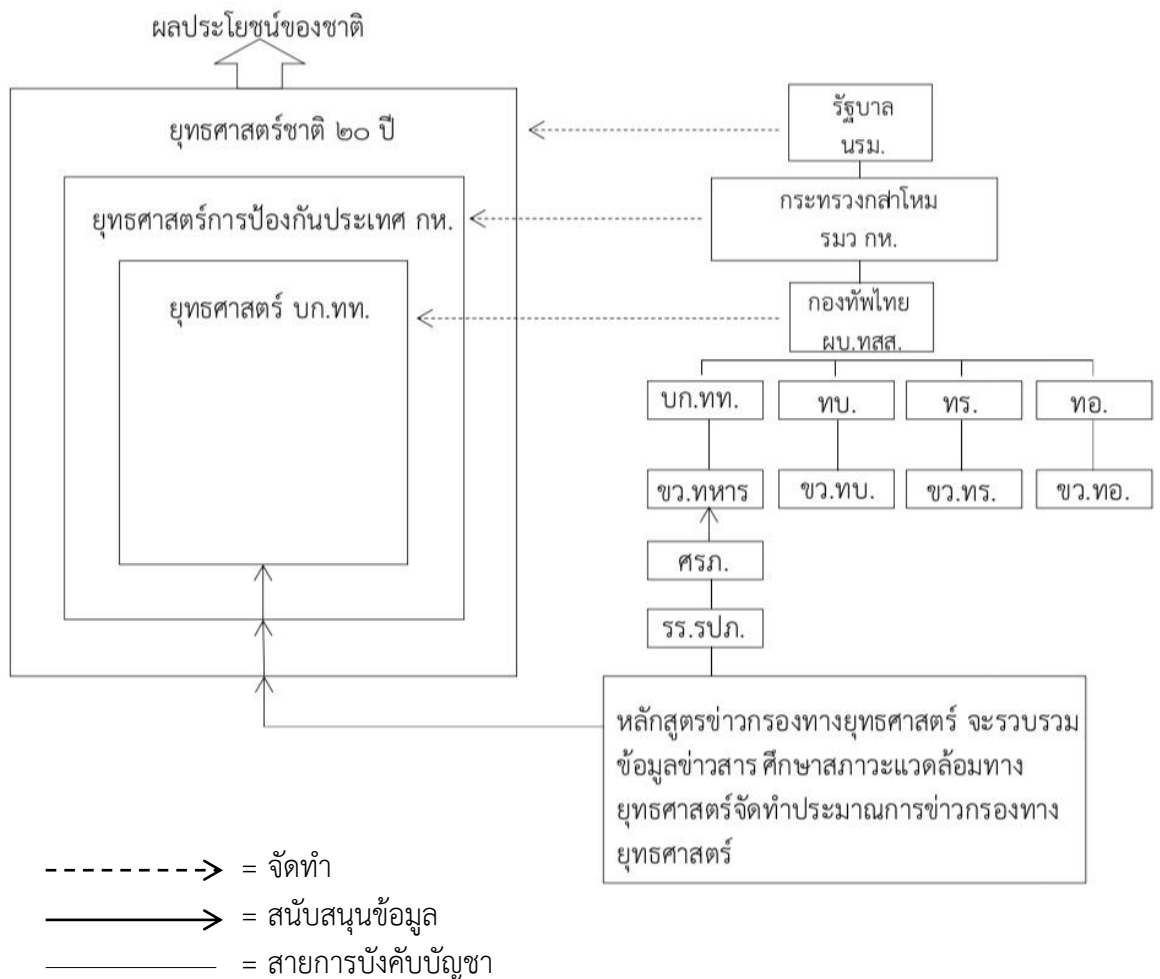
ปัจจุบันเปิดการฝึกอบรมจำนวน ๔ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรชาวกรองทางยุทธศาสตร์ หลักสูตรการต่อต้านการข่าวกรอง หลักสูตรการรักษาความปลอดภัย และหลักสูตรผู้ช่วยนายทหารฝ่าย การข่าว

หลักสูตรชาวกรองทางยุทธศาสตร์ จะศึกษาเกี่ยวกับ การรวบรวมข่าวสาร การตรวจสภาวะ แวดล้อมต่างๆ การดำเนินกรรมวิธีข่าวสารให้เป็นชาวกรองทางยุทธศาสตร์ โดยศึกษาองค์ประกอบข่าว กรองทางยุทธศาสตร์ จากนั้นจะวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ เพื่อให้ได้ขีด ความสามารถและจุดอ่อนแรงแหลมขององค์ประกอบนั้นๆ กำหนดเป็นหนทางปฏิบัติในทางยุทธศาสตร์ของชาติ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และอื่นๆจากหนทางปฏิบัตินั้นๆ จะมีผลต่อประเทศ ไทยอย่างไร สุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อประโยชน์ต่อผู้ที่จะนำไปใช้ต่อ โดยกระบวนการทั้งหมด เรียกว่า การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สามารถพิจารณาผลผลิตของ หลักสูตรชาวกรองทาง ยุทธศาสตร์ของ รร.รปภ.ศรมภ. แบ่งเป็น ๒ ส่วนดังนี้

๑. ผลผลิตด้านวิชาการ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรชาวกรองทางยุทธศาสตร์ จะสามารถ จัดทำเอกสารในรูป การประมาณการข่าวทางกรองยุทธศาสตร์ได้

๒. ผลผลิตด้านบุคคล ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรชาวกรองทางยุทธศาสตร์ เมื่อกลับไป ปฏิบัติงานที่หน่วยงานที่หน่วยต้นสังกัดหรือปรับย้ายไปรับราชการยังหน่วยงานใหม่จะนำความรู้ด้านข่าว กรองทางยุทธศาสตร์ ไปใช้สนับสนุนการวางแผนและกำหนดนโยบายแผนงานด้านต่างๆตลอดจน ด้าน ยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์ของชาติได้

ผังการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ
ของ รร.รปภ.ศรภ.บก.ทท.

หลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สนับสนุนงานข้าราชการในระดับสูงของชาติทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน เป็นการศึกษาองค์ประกอบข้าราชการทางยุทธศาสตร์ พลังอำนาจด้านต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ กำหนดขีดความสามารถ หรือจุดอ่อนแอก แล้วกำหนดหนทางปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” โดยศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรข้าราชการทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมทั้งปัญหา ข้อขัดข้องต่างๆของหลักสูตร

ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ในการที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ให้สามารถสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

สรุปยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนวทางพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย ก็ยังมีได้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำ “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรยุทธศาสตร์ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัยเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” (พ.ศ.๒๕๖๐-พ.ศ.๒๕๗๙) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล
๒. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องของหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ ที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล
๓. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ของ ในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - กรอบยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี ยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ และยุทธศาสตร์ทหาร
 - แดลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์
 - คู่มือข่าวกรองทางยุทธศาสตร์
๒. ขอบเขตด้านประชากร
 - ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้าน ยุทธศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข่าวกรอง อาจารย์ประจำหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ และผู้เข้ารับการศึกษหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๕๑
๓. ขอบเขตด้านเวลา
 - ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ในห้วงเวลาตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๐-พฤษภาคม ๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

- ข้อมูลทฤษฎีภูมิ แนวคิดวรรณกรรม ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปีคู่มือและแถลงหลักสูตรข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

- ข้อมูลปฐมภูมิ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์ด้านข่าวกรอง คณะอาจารย์และผู้เข้ารับการศึกษา

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิธีวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อวิเคราะห์ การดำเนินงาน ปัญหาข้อขัดข้อง วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องเพื่อให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร

ผลการวิจัย

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ (ศึกษาเนื้อหาที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี)

๑. หลักสูตร ขกศ. ศึกษาพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ แถลงหลักสูตรปี พ.ศ.2557 เนื้อหาจะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เป็นหลัก

๒. การวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองทางยุทธศาสตร์หรือพลังอำนาจของชาติ

๓. จัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

๔. สนับสนุนการกำหนดนโยบายระดับชาติ เช่นยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหาร นโยบายความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ (ศึกษาปัญหาข้อขัดข้อง)

๑. เนื้อหาของหลักสูตร ขกศ. ใช้ของปี พ.ศ.๒๕๐๙

๒. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ในหัวข้อ“ผลกระทบต่อประเทศไทย” และ “ข้อเสนอแนะ”ไม่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบลงลึกในรายละเอียด ข้อเสนอแนะจะเป็นแบบกว้างๆ ไม่ชี้เจาะจงลงไปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ (แนวทางในการปรับปรุง)

๑. ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย

๒. บรรจุหมวดยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี

๓. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ “ผลกระทบต่อประเทศไทย” ใช้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

๔. การจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ “ข้อเสนอแนะ”

- กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- จะต้องปรับปรุง เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงอะไรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ ในด้านนั้นๆของประเทศไทยให้ทัดเทียมหรือเหนือกว่า ประเทศที่เราจัดทำประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

- ขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและงบประมาณไม่เพียงพอ รัฐบาลควรให้การสนับสนุน บุคลากรและงบประมาณ

๒. ข้อเสนอแนะข้อเสนอระดับปฏิบัติ

- พิจารณากุศลกรที่มีความรู้ ความสามารถ มารับราชการ รร.รปภ.
- สนับสนุนงบประมาณและเครื่องมือพิเศษ ให้กับ รร.รปภ.
- การเสนอประมาณการ เรียนเชิญ ผบช.ชั้นสูง หน.หน่วย มาร่วมรับฟัง

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- การจัดทำประมาณการ ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปีเป็นกรอบการศึกษา

- การวิเคราะห์องค์ประกอบข่าวกรองยุทธศาสตร์หรือพลังอำนาจของชาติ ควรมีที่ด้านเพื่อสอดคล้องในการจัดทำยุทธศาสตร์

ตารางแกลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่

แกลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
<u>วิชาหลัก</u>	(๓๑๒)
<u>กลุ่มวิทยาศาสตร์</u>	
๑. หมวดวิทยาศาสตร์	๕๔
๑.๑ การวิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์	๓
๑.๒ หลักพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์	๓
๑.๓ ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบ	๓
๑.๔ โครงสร้าง/หลักการกำหนด ยุทธศาสตร์ชาติ	๓
๑.๕ ยุทธศาสตร์ทหาร	๓
๑.๖ ยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ	๓
๑.๗ การประเมินยุทธศาสตร์เชิงประยุกต์	๓
๑.๘ สถานการณ์ทั่วไปของโลก	๓
๑.๙ สถานการณ์ทั่วไปของยุโรป	๓
๑.๑๐ สถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาค อาเซียน	๓
๑.๑๑ สถานการณ์ทั่วไปของประเทศรอบบ้าน	๓
๑.๑๒ สถานการณ์ภายในประเทศ	๓
๑.๑๓ สถานการณ์ทั่วไปของตะวันออกกลาง	๓
๑.๑๔ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียกลาง	๓
๑.๑๕ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียง/คาบสมุทรเกาหลี	๓

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑.๑๖ สถานการณ์ทั่วไปของแอฟริกา	๓
๑.๑๗ สถานการณ์ทั่วไปของเอเชียใต้	๓
๑.๑๘ ยุทธศาสตร์การอยู่ร่วมกันกับ ประเทศเพื่อนบ้าน	๓
๒. หมวดพลังอำนาจของชาติ	๑๕
๒.๑ พลังอำนาจของชาติ	๓
๒.๒ การเสริมสร้างกำลังกองทัพ	๓
๒.๓ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศ	๓
๒.๔ พลังอำนาจใหม่ในทศวรรษหน้า	๓

๒.๕ พลังทางอุดมการณ์	๓
๓. หมวดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๒๑
๓.๑ กล่าวนำเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี	๓
๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๓
๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	๓
๓.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๓
๓.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและ ความเสมอภาคทางสังคม	๓
๓.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๓
๓.๗ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการทุษฐภูมิ	๓
<u>กลุ่มวิชาทางยุทธศาสตร์</u>	๒๗
๔. หมวดวิชาองค์ประกอบข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์	๓
๔.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์	๓
๔.๒ องค์ประกอบข่าวกรองทางภูมิศาสตร์	๓
๔.๓ องค์ประกอบข่าวกรองทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	๓
๔.๔ องค์ประกอบข่าวกรองทางการขนส่งและ โทรคมนาคม	๓
๔.๕ องค์ประกอบข่าวกรองทางสังคมจิตวิทยา	๓
๔.๖ องค์ประกอบข่าวกรองทางเศรษฐกิจ	๓

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๔.๗ องค์ประกอบข่าวกรองทางการเมือง	๓
๔.๘ องค์ประกอบข่าวกรองทางการทหาร	๓
๔.๙ องค์ประกอบข่าวกรองประวัติบุคคล	๓
๕. หมวดอิทธิพลของข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๒๔
๕.๑ อิทธิพลทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๒ อิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๓ อิทธิพลของการขนส่งที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๔ อิทธิพลทางสังคมจิตวิทยาที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๕ อิทธิพลของเศรษฐกิจที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๖ อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๗ อิทธิพลของการทหารที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๕.๘ อิทธิพลของการโทรคมนาคมที่มีต่อความมั่นคงของชาติ	๓
๖. หมวดการบริหารข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๐
๖.๑ ความรู้เกี่ยวกับข่าวกรองและวงรอบข่าวกรอง	๓
๖.๒ ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการข่าวกรอง	๓
๖.๓ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย	๓
๖.๔ การรวบรวมข่าวสารทางยุทธศาสตร์	๓ (๑๕)
๖.๕ นโยบายและการอำนวยการข่าวกรองของชาติ	๓
๗. หมวดการวิจัย และประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๙๐
๗.๑ การศึกษาเฉพาะกรณี	๓ (๑๘)

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๗.๒ การประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓ (๕๗)
๗.๓ รูปแบบเอกสารประมาณการข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓
๗.๔ แนวทางวิเคราะห์ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓ ๓
๗.๕ การศึกษาพื้นที่ (Area Study)	
๘. หมวดหน่วยงานข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๕๑
หน่วยข่าวกรองในประเทศ	
๘.๑ การจัดหน่วยข่าวกรองของไทยและบทบาทการดำเนินงานของ สชช.	๓
๘.๒ บทบาทและการดำเนินงานของหน่วยข่าวกรองของกองทัพไทย	๓
๘.๓ บทบาทและการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	๓
๘.๔ บทบาทและการดำเนินงานของ กต.	๓
๘.๕ บทบาทและการดำเนินงานของ พณ.	๓
๘.๖ บทบาทและการดำเนินงานของ สมช.	๓
๘.๗ บทบาทและการดำเนินงานของ ธปท.	๓
๘.๘ บทบาทและการดำเนินงานของสภาพัฒน์	๓
๘.๙ บทบาทและการดำเนินงานของ ป.ป.ส.	๓
๘.๑๐ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวง แรงงาน	๓
๘.๑๑ บทบาทและการดำเนินงานของคณะกรรมการกฤษฎีกา	๓
๘.๑๒ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๓
๘.๑๓ บทบาทและการดำเนินงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	๓
๘.๑๔ บทบาทและการดำเนินงานของบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	๓
๘.๑๕ บทบาทและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม	๓

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๘.๑๖ บทบาทและการดำเนินงานของ กระทรวงวัฒนธรรม	๓
๘.๑๗ บทบาทและการดำเนินงานของการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๓
<u>วิชาการ</u>	(๗๘)
๙. กลุ่มวิชาเทคโนโลยีทั่วไป	๑๕
๙.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์/ อินเทอร์เน็ต	๖
๙.๒ เทคโนโลยีการใช้ข้อมูลระยะไกล	๓
๙.๓ เทคโนโลยีทางการทหาร การบินและ อวกาศ	๓
๙.๔ สงครามอิเล็กทรอนิกส์	๓
๑๐. กลุ่มวิชาการเมือง	๑๕
๑๐.๑ ลัทธิการเมืองทั่วไป	๓
๑๐.๒ วิวัฒนาการทางการเมืองระหว่าง ประเทศ	๓
๑๐.๓ แนวโน้มทางการเมืองในอนาคต	๓
๑๐.๔ การเมืองกลุ่มรัฐอิสลาม	๖
๑๑. กลุ่มวิชากิจการระหว่างประเทศ	๑๕
๑๑.๑ กฎหมายระหว่างประเทศ	๓
๑๑.๒ การทูตทหาร	๓
๑๑.๓ เทคนิคและการดำเนินนโยบาย ต่างประเทศ	๓
๑๑.๔ องค์การระหว่างประเทศ	๓
๑๒. กลุ่มวิชาการบรรยายพิเศษ	๓๓
๑๒.๑ การบรรยายสรุป	๓
๑๒.๒ การประชุมและการสัมมนา	๓
๑๒.๓ อาณาเขตทางทะเล ปัญหาทะเลจีนใต้ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๓
๑๒.๔ หลักการวิเคราะห์วิจารณ์	๓
๑๒.๕ การระดมสรรพกำลัง	๓
๑๒.๖ สถานการณ์และแนวโน้มการแก้ปัญหา การก่อการร้าย	๓

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑๒.๗ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคง	๓
๑๒.๘ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และมิติการ บริหารจัดการ	๓
๑๒.๙ การแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓
๑๒.๑๐ ปัญหาความมั่นคงตามชายแดนไทย กับประเทศ	๓
๑๒.๑๑ เพื่อนบ้านภาวะการณ์เป็นผู้นำที่มีต่อ ความมั่นคงของชาติ	๓
๑๓. วิชาบังคับ	(๒๗)
๑๓.๑ สิทธิมนุษยชน	๓
๑๓.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม	๓
๑๓.๓ ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศ	๓
๑๓.๔ ปัญหาโรคร้ายแรง	๓
๑๓.๕ สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด	๓
๑๓.๖ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	๓
๑๓.๗ วิทยาการกองทัพไทย	๓
๑๓.๘ จริยธรรม คุณธรรม	๓
๑๓.๙ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓
๑๔. การปฏิบัติ / การดูงาน	(๑๗๕)
๑๔.๑ ฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชม กิจการ	๑๔
ใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียง	๑๑๒
๑๔.๒ ฟังการบรรยายสรุปและศึกษาภูมิ ประเทศในประเทศ ๑๖ วัน	๔๙
๑๔.๓ ศึกษาภูมิประเทศในต่างประเทศ ๗ วัน	
๑๕. การนำเสนอผลงานทางยุทธศาสตร์	(๘๖)
๑๕.๑ นำเสนอเฉพาะกรณี	๗
๑๕.๒ นำเสนอรายงานการรวบรวม	๑๔
๑๕.๓ ข่าวสารทางยุทธศาสตร์	
นำเสนอรายงานศึกษาภูมิ	๙
๑๕.๔ นำเสนอฝึกประมาณการข่าว	๒๑

ตารางแถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ (ต่อ)

แถลงหลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่	ชม.
๑๕.๕ กรองทางยุทธศาสตร์ นำเสนอประมาณการข่าวกรองทาง ยุทธศาสตร์	๓๕
๑๖. เบ็ดเตล็ด	(๑๖๒)
๑๖.๑ พิธีเปิด-ปิดการศึกษา	๙
๑๖.๒ ปฐมนิเทศและการทดสอบ	๑๒
๑๖.๓ การยิงปืน	๗
๑๖.๔ พัฒนาสัมพันธ์	๗
๑๖.๕ สัมมนาหลักสูตร	๓๕
๑๖.๖ เวลาผู้บังคับบัญชาและ การออกกำลังกาย	๕๐
๑๖.๗ แถลงผลงาน	๗
๑๖.๘ ตรวจแก้ไข/จัดทำรูปแบบประมาณ การข่าวกรองทางยุทธศาสตร์	๓๕
รวม	๘๔๐